

Szergej Jeszenyin
válogatott versei

TARTALOM

A BOSZORKA
 A CIFRA SZEKÉR
 A CSAVARGÓ
 A CSAVARGÓ VALLOMÁSA
 A FARKAS HALÁLA
 A FEKETE EMBER
 A FELHŐ, MINT CSIPKE
 A FÖLD KAPITÁNYA
 A HAJNAL A HAJNALT
 VÁLTJA
 A JORDÁN GERLÉJE
 A KECSKERÁGÓ VÉRFOLT
 A KÉK TÚZESŐ
 A KISDED JÉZUS
 A KUTYA
 A LÉLEK AZ ÉGBE
 VISSZAVÁGY
 A MÉNES
 A POSTAKOCSIS
 A RÓKA
 A TAVON
 ABLAKOMBAN SZÉL SÍR
 ÁBRÁND
 AHOL MÉG A VADCSALÁN IS
 SENYVED
 AKI ÉL
 ALACSONY HÁZ, KÉK
 ZSALUGÁTEREK
 ALKONY LÁGYÍT ÉLES
 SZÍNEKET
 ALKONY SZÓ A TÓ FÖLÉ
 BÍBORTAKARÓT
 ALVÓ PUSZTA
 ANNA SZNYEGINA
 ARANYLIK, ŐSZÜL
 ARANYOS LEVELEK
 KAVAROGNAK
 ÁRVA KÖLTŐ
 AZ ÉGEN ÚJRA SZÉTTÉRÜLT
 AZ ELVTÁRS
 BALLADA A HUSZONHATRÓL
 BEHAVAZOTT SÍKSÁG
 BOKRAINK KÖZT
 BÚCSÚ MARIENHOFTÓL
 BUCSUSOK
 BÚCSÚT MONDOK
 CIGARETTAÁRUSOK
 CSÉPLÉS
 CSÓKOLJ ENGEM CSÓKOLÓN

DAL A KENYÉRRŐL
 DALOK A NAGY
 HADJÁRATRÓL
 DE JÓLESIK ALMAFA-LELKEM
 DE ZSENGE, DE KÉK
 DÖNG AZ ÉG-HARANG
 DÜLŐK ÁLMODNAK
 ÉBEN ÉJ
 ÉBRESZD FIADAT
 ÉG ÁLDJON, ÁRVA FÖLDEM
 ÉG VELED, BARÁTOM
 ÉG VELED, FIRDAUSZI KÉK
 HAZÁJA
 EGY ÖRÖMÖM MÉG MARADT
 ELINDULOK
 ELLIK FELHŐ NYÁJA
 ELMEGYEK E TÁJRÓL
 ELMEGYÜNK EGY KICSIT
 MOSTAN INNEN
 ÉLTÜNK CSUPÁN IGÉZŐ
 HAZUGSÁG
 ELVIHÁNCOLT A TAVASZI
 ZÁPOR
 EMLÉKDAL
 EMLÉKEZEM
 ÉN VAGYOK
 ÉNEKELJ!
 ÉNEKESKOLDUSOK
 ERDŐN ÁTAL MENT ANYÁM
 ESŐ ÉS FÖRGETEG HAZÁJA
 ESTE, ESTE
 EZ A BÁNAT EL SOSE
 MÚLHAT
 FALUBAN
 FALUSI KUNYHÓ
 FALUSI SZERTARTÁSKÖNYV
 FALUT SIRATÓ UTOLSÓ
 KÖLTŐ
 FEJEM FELETT CSILLAG
 FEJEM ILY FÁRADT SOHASEM
 VOLT
 FEKETE ÉJ
 FELHŐ ELLIK NYÁJBAN
 FENN AZ ÉGI BOLTIVEK
 FÉNYEK SZÁRNYA VERDES
 FOJTOGATNAK KEGYETLEN
 ASZÁLYOK
 FOLYÓ PARTJÁN
 FOLYÓPARTON TŰZ LOBOG

FÖLDECSKÉM, TE,
 SZÜLŐFÖLDEM
 FÖLDEM, SZOMORÚ, CSUPA
 SÍK TÁJ!
 FURCSA AJTÓK VANNAK
 KHORASZÁNBAN
 FÜRDŐ CSILLAGOK
 FÜSTÖLÖG AZ ESTE
 FÜTTYÖS SZÉL RONT
 GYERE DRÁGA, ÜLJ LE
 MELLÉM...
 GYERMEKEM, DE SOKAT
 SÍRTAM
 HAJ, A SZÁN!
 HALLOD, VÁGTAT SZÁNUNK
 HALLOD - SZÁN CSILINGEL
 HALOTT LIGET, PUSZTA
 RÓNA
 HAMVASKÉK RUHÁCSKA
 HARANGSZÓ
 HAZATÉRÉS A SZÜLŐFÖLDRE
 HIDEG HOLDFÉNY
 HÓFÖRGETEG
 HÓFÖRGETEG DÚL-FÚL
 HÓ-GOMOLYAG ZUZIK
 HOL AZ ÖRÖK TITOK
 SZUNNYAD
 HOL VAGY, HÁZ?
 HOLD REJTI A PAJTÁINK
 MÖGÉ
 HOLD SZITÁLJA HŰVÖS
 ARANYÁT
 HÓSZINÜ PÁNTLIKA
 HUHOG ŐSZIESEN
 HULLNAK A LOMBOK
 HÚZZAD-NYÚZZAD, TE VÉN
 HARMONIKA
 IFJU ÉVEK
 IFJÚSÁGOD SZÉTHORDTA
 MÁŠ
 IGÉZŐ BÚ
 ILYEN GYÖNYÖRŰT SOSE
 KAPTAM
 IME AZ ÖRÖK REND, A
 TÖRVÉNY
 INGOVÁNYOS ERDŐ
 ITTHON VAGYOK
 JESZENYINHEZ
 JÓCSILLAGOM, RAGYOGJ
 JÓSZERENCSE, ÁLDD MEG

JÖTT-MENT VAGYOK ÉN A
 VILÁGBAN
 KACSALOV KUTYÁJÁHOZ
 KALÁSZ-SIRATÓ
 KANCA-HAJÓK
 KANTÁTA
 KÁPOSZTÁK, ÜDE-ZÖLDEK
 KARCSÚ KEZE FEHÉR
 HATTYUPÁR
 KÉKEGÜ ESTBEN
 KÉKLŐ MÁJUS, HAJNAL,
 LANGYMELEG
 KÉKSÉG
 KHORASZÁN KERTJÉN
 KI VAGYOK?
 KÓBORLOK A SZÜZI HAVON
 KÓSZÁLOK A TISZTA HAVON
 KÓSZÁLOK A VÖLGYBEN
 KÖD SZÁLL
 KÖDBE BORULT MÁR A
 TÁVOL
 KÖNNYŰ ERDŐ
 LÁPON, INGOVÁNYON
 LEÁNYÉNEK
 LELKEM, AZ ÉGBŐL
 SZÁMÜZÖTT
 LEVÉL ANYÁMHOZ
 LEVÉL EGY ASSZONYHOZ
 LEVÉL HÚGOMHOZ
 LILA MÁJUS
 LOMBOK ZÖLD TEMPLOMA
 LOMBTALAN JUHARFA
 LÓSIRATÓ
 MÉG FÖL SE SZÁRADT AZ A
 ZÁPOR
 MEGYEK MEZÍTÁB,
 SZŐRCSUHÁBAN
 MÉLYRE CSÜGGESZTVE
 FEJÜKET
 MIATYÁNK
 MICSODA ÉJ
 MICSODA ÉJ!
 MINT A CIGÁNYHEGEDŰ
 MINT BÁRKI, OLY EGYSZERŰ
 VAGY
 MINT HEGEDŰSZÓ, JAJGAT
 AZ ORKÁN
 MIT ZSONGSZ, TE DALOM
 SEBE FÁJVA?
 MOCSÁR SÓHAJT

MÚLTBA TŰNŐ
 OROSZORSZÁG
 MÚZSÁM, KECSES BARÁTOM
 NE GYÖTÖRJ KÖZÖNYÖD
 HIDEGÉVEL
 NE KINOZZ KÖZÖNYÖDDEL
 ENGEM
 NE NÉZZ REÁM OLY
 SZEMREHÁNYÓN
 NE SZIDJATOK
 NEGYVENNAPOS
 ENGESZTELES
 NEM AZ, MI VOLT,
 SZERETETEM
 NEM JÁRTAM AZ
 ARANYSZARV-ÖBÖLBEN
 NEM SIRATLAK
 NEM SÍROK MÁR, MIT SE
 BÁNOK-SZÁNOK
 NEM SZERETSZ
 NÉZD AZ OSTOBA
 SZERENCSET!
 NOVEMBER
 NYÍRFA
 Ó, RÉTEK, RÉTEK, RÉTEK!
 Ó, MENNYI A MACSKA
 Ó, OROSZHON, DRÁGA
 FÖLDEM
 ÓH BALGA SZIVEM, NE
 VERDESS!
 OLVADT SÁR SZIKKAD A
 LEJTŐN
 OROSZHON, A KÉK
 OROSZORSZÁG
 OTT, HOL ÖRÖK TITOK
 FÖLDJE
 ÖRÖK VÁNDOR, ELMEGYEK
 ŐSZ
 PANTOKRATOR
 PAPERKERT ÉS PIHÉS ZENGÉS
 PEREC SÁRGUL A SÖVÉNYEN
 PORHAVAT ZUDÍT A
 FERGETEG
 PORHÓ
 PORHÓ KAVARDUL
 RÁDNÉZEK, S SZÍVEM
 ELSZORUL
 RÁDNÉZNI KÍNZÓ FÁJDALOM
 RÉG ISMERŐS EZ AZ UTCA
 RÉGI VIDÁM CIMBORÁKAT

RINGATÓ
 RÓLAD ÁLMODOM,
 SZÜLŐFÖLD
 SAGANE
 SOSE VOLTAM ENNYIRE
 FÁRADT
 SŰRŰ TÖMÉNY
 VERITÉKSZAGU HON
 SZÁNTÓ, LIGET LETAROLVA
 SZÉL HINTÁZ A
 RÓZSAKERTEKEN
 SZÉL, SZÉL, TE HEVES, TE
 HAVAS SZÉL
 SZÉP JÓ REGGELT!
 SZÉP KAMILLA-KOSZORÚBAN
 SZIKKADOZ A MÉLYÚT ÁRKA
 SZIVÁRVÁNY-ÍV, KÉK
 ÉGKUPOLA
 SZOVJET-OROSZORSZÁG
 SZÜLŐFALUM
 SZÜLŐFÖLD, SÍVÓ HOMOK
 TÁN ÖRÖKTŐL ÍGY
 RENDELTETETT EL
 TÁNYA SZÉP VOLT
 TAVASZ
 TE DALOLD EL
 TE VIHAR, TE VIHAR
 TÉL ÉNEKEL
 TI DALOK, TI DALOK
 TÖREDÉKEK
 TÚL A KISERDŐ
 ÚJHOLD SZARVA
 ÚJRA ISZNAK...
 UTAM
 ÜLJ LE MELLÉM
 VAD SZIVEM
 VÁDLÓN NE KUTASS A
 SZIVEMBEN
 VAN BOLDOGSÁG, HISZEM,
 HISZEM!
 VIDÁM TÁRSAKRÓL
 TŰNŐDVE
 VÍGSÁG A DURVÁK ÉLETE
 VIRÁGOK
 ZENG ZSIVAJA VEREBEKNEK
 ZENGŐ SZÓZAT
 ZÖLD TEMPLOMBAN, TÚL A
 HEGYEN

A BOSZORKA

Kócos az üstöke, söpri a porhavat,
fürge fehér banya, ott szalad, ott szalad.
Néma az éjszaka, hőköl ijedten,
arcát rejti a hold, beleretten,
szél sikogat, menekül eszelős-vadul,
vágat az erdei sűrűbe, meglapul,
szegzi fenyőfa-pikáit a lanka,
félve huhukkol az éjszaka baglya.
Nézd a banyát! Hadonászva pörög-forog,
tölgy tetején hunyorognak a csillagok.
Fülbevalója kígyó, viharozva
száll vad szél szárnyán a boszorka,
táncát zengve kíséri a rengeteg,
fent feketén dideregnek a fellegek.

RAB ZSUZSA

A CIFRA SZEKÉR

A cifra szekér dalba kezdett,
fut a szántóföld és berek
s útmenti kápolnák, kereszték,
faragott-festett agg jelek.

Befed a táj szomorusága,
a pusztai szél dobta rám,
haranglábak meszelt falára
keresztet vetek tétován.

Oroszország, te bíbor róna,
folyóba hulló égi kék,
Szeretem büszkén s elfogódva
Bánatod, tenger-messzeség.

Bánatod hideg, mérhetetlen.
Parton állsz, mélyben köd lebeg,
és megtanulnom lehetetlen,
hogy hittel ne szeresselek.

Én féltőn vigyázok e láncra,
s a hosszú álmat nem adom,
ha árvalányhaj imádsága
zendül a rónaságodon.

WEÖRES SÁNDOR

A CSAVARGÓ

Eső-seprű gyűjti garmadába
lapályon a fűzfa-szemetet.
Lombesővel csapkodj, te garázda
bús-szilaj-szél - egy vagyok veled.

Szeretem a bozót kék homályát;
sűrűje, mint szundító bivaly,
súrolja a fák erős bokáját
zöld hasával, dús lombjaival.

Őszi bokrok, veresszőrű nyájam!
Rólad szebben senki nem dalolt.
Látom: Ott az alkony arányában
ember-lábnyom issza fel a port.

Kék hazámat, mindig őt szerettem,
dalom kincse mind övé marad.
Füveivel megszeliidítettem
fájdalmam, a vérivó vadat.

A hold vödre lepereg kötélén,
nyíres langy tejében elmerül.
Kitártkarú fakereszt az éjben,
megfojtja, ki tövéhez kerül.

Dombtetőkön félelem barangol,
rablók sötét lelke kódorog.
Mivé lettem, jól tudom magamról:
pusztai vad lókötő vagyok.

Nézd, az éjben tajtékos virágok:
bodzabokor habja felpezseg.
Látom magam, keresztúton állok,
szöges bottal utasra lesek.

Foszlik hajam színarany bozótja,
versek malomkövét forгатom.
Vagyok szívem veszni-ítélt foglya,
dalaím a börtönudvarom.

Szél, suhogj, ne félts, te nyughatatlan,
csapkodd rám a rongyolt levelet.
Ha „költő” is, vad legény maradtam,
dalaimban egy vagyok veled.

RAB ZSUZSA

A CSAVARGÓ VALLOMÁSA

Énekelni nem tud akárki.
S nem tud mindenki almaként
gurulni más elé a sárba.

Szeretném most magam kitárni.
Ez: a csavargó nagy vallomása.

Igy jó nekem, ha gubanc a sörényem!
Fejem petróleumlámpása fénylik vállamon.
A szívetek: kopár táj őszi éjben -
hát jólesik, hogy beragyoghatom.
És jólesik, ha mint követ hajítják
a szitkot rám. Mikor felém sívít,
üstököm lengő szappanbuborékját
szorítom csak meg jobban egy kicsit.

S jobban esik az emlék: hogy van egy faluszél,
kis békalencsés tó, égerliget,
s hogy valahol apám, anyám is él,
s hogy bánják is ők a verseimet!
Mint a földet, mint vérüket, szeretnek,
mint langyos záport, mely aranyat ért,
és vasvillával rontanának nektek
minden rámhulló rossz szavatokért.

Szegények, ti, parasztok!
Azóta biztosan csúnyára nyűtt az élet.
Ma is istentől féltek, s a láptól borzadoztok.
Fiatok, a belőletek szakadt,
a legjobb költő orosz ég alatt -
ó, hogyha értenétek!

Nem a ti szívetek lett sorsáért zúzmarás,
mikor gázolt mezítláb az őszi pocsolyákban?
Most nézzétek: fején cylinder-csillogás,
és lábán lakktopán van.

De benne él a falusi legények
kötekedő-vad, sűrű kedve.
A hentescégérre pingált tehénnek
messziről köszön, kalapot emelve,
s emlékezik, ha konflislovakat lát,
hazai rétek trágyaillatára,
és felfogná minden lovacska farkát,
s mint menyasszony-uszályt, vinné utána.

Szeretem földemet.
Nagyon szeretem földemet
igy is, hogy rápereg e rozsdás fűzfa-bánat,
éjjel a zengő békaéneket,

a csupasár, kedves disznópofákat.
Gyermekemlékek könnyű láza ver le,
április-esték kékjét álmodom,
látom juharfánk: mintha térdepelne,
úgy melegszik a máglyafényű alkonyon.

Vén fa! De sokszor másztam sudaradra,
tojáslopó, fészkedülő gyerek!
Lobog-e még zöld koronád, juharfa?
Kérged az idő nem örölte meg?

Hát te, te kedves zsemleszín kutyám?
Öreg lehetsz már, vaksi, morgolódó,
udvarban ténferegsz, farkad lecsügg sután,
s szimatod elfeledte, hol a csűr, hol az ajtó.
Megint emlék - a szívem beledobban!
Loptam egyszer: anyámtól kenyeret,
és eddegéltünk nagy-titokban, ketten,
morzsaig-híven osztózva veled.

Nem változtam szívemben
egy kicsit sem.
Szemem: búzavirág a rozsban, tiszta-kék.
Versek arany gyékényét elterítem,
s nektek valami jót, gyengédet mondanék.

Jó éjszakát!
Jó éjt mindnyájatoknak!
Az est kaszája már halkán surrog a fűben.
Szeretném ma nézni a teliholdat
kisablakomból .....

Kék fény ragyog, özönlik, árad,
olyan kék, hogy most meghalni se kár.
Mit bánom én, hogy cinikusnak látnak,
ki farára lámpást akasztva jár!
Vén Pegazus! Agyonhajszolva nyargal.
Mi örömöm a roskadt ügetésben?
Azért jöttem, hogy szigorú szavakkal
a patkányokat áldjam és dicsérjem.
Fejem, mint szelíd nyárutója,
hajam mustként csorog le róla...

Szeretnék lenni sárga vitorla
és szállni, ahová kívánczunk.

RAB ZSUZSA

A FARKAS HALÁLA¹

Múltam csodás birodalma,
elülsz, mint sors szele,
a falut nyakon ragadta
a város kőkeze.

Rémült, hófödte határon
felcsap a kongó iszonyat.
Jöjj hát, fekete halálom,
már néked adom magamat.

A város, a szörnyű minket
elitélt, mint múlt szemetét.
A mező bánatba dermedt,
nyög póznáktól a vidék.

Ránk ült erezett-kezű ördög,
rokona ez a durva vasút.
Minket nem először döntött
le a földre, veszejtve falut.

A szivemnek, akár a kés most,
állati jogok dala -
a vadász így űzi a farkast,
beszorítva szűk satuba.

A vad megingott... fák komorultak...
Kezek fegyver ravaszán...
Ugrom s kétlábú támadómat
darabokra tépi pofám.

Drága vadállat, üdv tenéked,
küzdesz, míg kés leterít,
hiszen engem is űz, aki téged:
vas-ellenség bekerít.

Miként te, vagyok ugrásra készen,
győztes fütttyét fülelem:
bevérzem ellenségem
s magam is halálba vetem.

S ha majd a hóra zuhantam,
mely betemet, eltakar,
bosszúból értem harsan
a túlsó parton a dal.

1921

ERDŐDI GÁBOR

---

¹ Az eredeti címmel ellentétben az orosz kiadásokban címként a kezdő sor áll

A FEKETE EMBER

Pajtás, pajtás,
nyomorult betegen sínylődöm.
Nem is értem okát se, miféle baj ez?
Hol szél fűtyörész
a letarlott puszta mezőkön,
majd mint az ősz a cserést,
agyamat beszítálja a szesz.

Fejem fülemmel úgy integet, mint
szárnyaival madárka,
nyakán: féllábon állni,
ereje nincs tovább.
Fekete ember,
feketén fekete,
fekete ember
telepszik mellém az ágyra,
fekete ember
nem hagy aludni éveken át.

Fekete ember
ujjával ocsmány könyvbe tapadva
fölőbém hajlik, akár
halott fölő a pap,
s holmi dőre pimasznak a sorsát
olvassa, varrja nyakamba.
Bánatba, kínba taszítana csak,
feketén fekete,
fekete ember.

„Hallod-e, halld -
mormogja nekem -,
e könyvben sok remek eszmét,
terveket látok.
Ez az ember
oly földön élt, melyen
a legszörnyetegebb nép:
betörők, sarlatánok.

Decemberben náluk
ördögi tiszta a hó,
rokkájuk a hóviharak
vígán fonogatják.
Emberünk, bár kalandor, bohó,
de nemében rangos,
valódi nagyság.

Elegáns ő és
költő ráadásul,
nem szálfá-magos, de
amúgy jó markos gyerek,
volt neki valami nője,
negyvenen is tán túl,
kit hol cemendének, hol meg
kedvesének nevezett.

Jó sors - magyarázta -, csak ott van,
hol kéz és elme ügyes.
Balsors üzi mind,
ki szívében szerény, aki félszeg.
Sebaj hát, bármi
sok kint szerez
hazug tetetése a
csalfa beszédnek.

Jöhet szél, zivatar,
mindennapi fagy,
bármily vereség
fájdalma gyötörjön,
míg kifelé derűs, egyszerű vagy,
művész, ragyogóbb nincs nálad a földön.”

„Te fekete ember,
tovább olvasni ne merd!
Nem vagy lélekbúvár,
hogyan bensőmben kotorász.
Mi közöm botrányos
költőd életéhez?
Kérlek, vidd a könyvet,
szórakoztass vele más!”

A fekete ember
szemrehányón néz felém,
mintha kék okádás
törne át tekintetén,
s mintha mondaná rám:
betörő
zsivány vagyok,
szemtelen-pimaszul itt
kiraboltam valakit.

.....

Pajtás, pajtás,
nyomorult betegen sínylődöm.
Nem is értem okát se, miféle baj ez.
Hol szél füttyörész
a letarlott pusztá mezőkön,
majd, mint az ősz a cserést,
agyamat beszítálja a szesz.

Fagyos éjszaka.
Keresztútak néma magánya.
Ablakból nézem, a házba
vendég se jön, se barát.
Tele van szórva a síkság
permetegen-puha mésszel.
Vonuló lovasokként
kertembe gyűltek a fák.

Valahol baljós
éji madár zokog egyre.
Falovasok léptének
kopogó zaja csendbe merül.
S ím a fekete ember
cilinderét megemelve,
hanyagon szétnyitva zakóját,
székembe újra leül.

„Hallj ide, halld!” -
hörög és arcomba mered,
folyton, folyvást
közelít elébem. -
Sose láttam csirkefogót,
kinek ily meddön,
ily ostoba-mód kell
gyötrődnie ébren.

De talán nem is így van!
Hisz holdas az ég.
Mi kellene hát,
mire vársz, te mimóza, te álmatag?
Tán bizony ő jön titokban,
vastag-combu babád,
s zengetni fogod előtte
fülledt, epedő dalu lantodat?

Haj, imádom a mókás
költők seregét!
Körükben mindig hallok
kedvemre való történeteket.
Kamaszlány figyel eképp
vadüstökű szörnyű tanárra;
világról szól az, ám a szavából
sóvár nemi vágya remeg.

Már nem tudom merre, de
volt egy falu,
Kalugában talán, vagy
Rjazany-vidéken,
jámbor paraszti
családban élt ott egy fiu,
lenhaja volt, és ragyogott szeme kéken...

S lett siheder ifjú,
költő ráadásul,
nem szálfá-magos, de
amúgy jó markos gyerek.
Volt neki valami nője,
negyvenen is tán túl,
kit hol cemendének, hol meg
kedvesének nevezett.”

„Fekete ember, te
leggaládabb jövevény,
régől övez téged
zord gyalázatod híre.
Bősz dühömben végül
sétapálcám kapom én,
s vágom egyenest pofádba,
orrod tövibe...”

.....

... Kihúnyt a hold.
Hajnal kék fénye dereng.
Ó éj, mi mindent
taposol te el éjszaka?
Cilinderesen állok.
Nincs más idebent,
csak én egyedül...
s a tükör bezuzott fala...

FODOR ANDRÁS

A FELHŐ, MINT CSIPKE

A felhő, mint csipke - egybefogta
a ligetet; füstölög a köd.
Állomásról, nagy sárban kocsizva
megyek - falum a hátam mögött.

Az erdő már némán holtra dermedt;
a sötét, mint kendő, lóg a fán;
sírós gond nyom itt szívet és lelket...
Szülőföldem, hej, nem vagy vidám.

A fenyőt is szomorúnak látom;
a kocsisom búsan így dalol:
„Meghalok én egy rossz börtönágyon,
eltetnek majd csak valahol...”

JOBBÁGY KÁROLY

A FÖLD KAPITÁNYA

Nem kormányozta
senki e planétát,
még senkitől
nem zengtem éneket.
Ő mondta csak
kitárva két kezét ránk,
„A világ egy család
egyetlenegy.”

Nem kábit el
a himnusz-szó a hősnek.
Nem reszket
vérem millió ere.
Boldog vagyok, hogy
ha időnk borús lett:
éreztem, lélegeztem, éltem
Ővele!

Nem csak nekünk,
kiknek közeli
minden -
csoda az elefántnak is,
hogya a
szerény fiú,
ki született Szimbirszkben,
nagy országának
lett kormányosa.

Hullám bögött...
A tisztogatás hevében
szigorú volt,
s gyengéden szeretett.
Mint marxista eszmélkedett,
s egészen
lenini módon élt,
cselekedett.

Nem!
Ez nem Sztyenyka-féle rend itt!
Nem Pugacsov-trón
s fölkelés!
Ő falhoz nem állított
senkit,
de az
ember-törvénykezés.

Értelme bátorsággal teljes.
Éppen
csak megragadta,
s fogott kormányrudat,
hogy megtörjön
a partfokon a vész, hogy
hajójának adjon
szabad utat.

Ő kapitány!
Kormányos ő!
Szörnyű, ha
örvény-szélroham jár?
Matrózai:
hazánk különböző
népeiből összegyűlt
egész Párt!

Nem gyáva az,
ki tengert nem szokott.
Hogy beteljék
a jobb ígéret:
gyújtnak vezérlő lángokat,
s a szárazföldre
visszatérve,

majd egy új költő
köztetek,
más sorsú
- én már meg nem érem -
új, más szavakkal
éneket
dalol e harc dícséretére.

„Csak az hajós
- dalol e látnok -
ki lelkét
harcokban megedzve,
világunknak
a még nem látott
új szárazföldet
felfedezte.”

JÁNOSY ISTVÁN

A HAJNAL A HAJNALT VÁLTJA

A hajnal a hajnalt váltja,
zabtablán pára lebeg...
Eszembe jutottál, drága
anyám, te szegény öreg.

Mint hajdan, igyekszel a dombra,
támasszal a durva bot áld,
és látod a habba hullva
a hold elnyűtt saruját.

Tudom, fejed egyre azon jár,
az a gond görnyeszti le:
fiadnak az otthon után már
csöppet se fáj a szive.

Tipegsz a kis temetőig,
figyeled sírkő-sűrűjét,
s könyörögsz, hajolva földig,
sok hűtlen gyermekedért.

Bicskás-szilajon nőttünk fel,
s hugaink, mint május-iram.
Kis vaksi fürge szemeddel
ne nézz búbánatosan.

A bánat, a bánat elég már!
Most éled az ősz idejét:
az almafának is így fáj
elveszteni lombja rezét.

Az öröm csak ritka mámor,
mint májusi, hajnali dal.
Ne fonnyadozzak az ágon,
perzseljen az őszi vihar.

WEÖRES SÁNDOR

A JORDÁN GERLÉJE

1

Én arany földem! Kék ég,
ősz fényes temploma!
Vadludak lármás népét
hívja felhők sora.

Vagy átváltozott lelkek
végtelen serege?
Álmos tavakról kelnek
az égi kert fele.

Egy hattyú száll az élen,
bozótnyi búja van.
Nem te sírsz így az égen,
Oroszhon, parttalan?

Repülj, repülj, ne vergődj,
lesz partod és napod.
A dal nyeli a szellőt,
s a dalt évszázadod.

2

Fönn az ég: nagyharang;
holddal ütik.
A hazám: jó anyám;
én: bolsevik.

Hogy a nép, mindahány,
testvér legyen:
holtodat nagy vigan
zengedezem.

Zord vagyok, izmos.
Halálod után
zúgjon a hold fenn
a menny-karimán.

Társak a földön,
vegyétek e dalt.
Hallom a ködben
a tűzzivatart.

3

Látod-e, itt van a gerle,
szél tenyerére leül.
Hajnali láng lelibegve
Jordánpartra terül.

Áldalak, égi magasság,
vert-szegü csillagos ég.
Otthoni most a mennyország,
őrzöm a legtetjét.

Pejszinü ménes bolydul,
lábuk a fűbe kuszál.
András, régi apostol,
fűzfa tövén furulyál.

Törve a fáradalomtól,
kis falu dombja alatt
Mária, égi szüzasszony
hajt kocogó szamarat.

Emberek, ti, sok testvérem!
 Utunk egykor összefut:
 fönn leszünk, hol egyvégtében
 kitaposva a Tejut.

A holtat hát ne szánjátok,
 ha egy napon elmegyen -
 szebbek ott a gyöngyvirágok,
 mint nálunk a földeken.

Szerelmeink öre, sorsunk,
 könnyen vesztegethető,
 hűtlenül intézi dolgunk:
 legörnyed a büszke fő.

Jövevény, te, jövevény, te,
 felhőt tépő nap heve!
 Mint fényes hajú legényke,
 Ülj sövényem tövibe.

Engedd sugár-fürtjeidet
 hold-fésűvel bontanom:
 illendően a vendéget
 ily szokással fogadom.

Szerecsenföld ősi árnya
 halmainkra száll puhán.
 Arany réten zápor árja:
 meglátogat Ábrahám.

Ülj mellém a kis tornácra,
 pihenj csöndben vállamon.
 Kezemben kék csillag lángja,
 néked ragyog udvarom.

Az imádság, hozzád csengve,
 Jordánod felé repül...
 Látod-e, itt van a gerle,
 szél tenyerére leül.

WEÖRES SÁNDOR

A KECSKERÁGÓ VÉRFOLT

A kecskerágó vérfolt,
 ezüstös-kék a tó,
 fáradt lovas a vén hold,
 csöndesen baktató.

Kék hattyú a magasban
a sűrűdő sötét,
a szárnyán hozza lassan
mesék ígézetét.

Hazám, elér-e hangom?
Csak szántasz és busulsz,
s mint fűz a Volga-parton,
a mély fölé borulsz.

Ütött az óra, kelj fel,
a megváltás közel.
Nézz fel szivárvány-szemmel:
a hattyú énekel.

Hulló nap-áldozattal
megváltottad magad.
Megújult szellő nyargal,
öles nagy hó szakad,
de langyos áram zúg át
tested hűlt erein...
Esőben gondolok rád,
én, Szergej Jeszenyin.

RAB ZSUZSA

A KÉK TÚZESŐ

A kék tűzeső hamu lett.
Lemondtam a kóborlásról.
Legelőször most szeretek,
búcsúzva duhajkodástól.

Kívántam a bort, a leányt
s mi voltam? Elgazosult kert.
De most az ivást-mulatást megutáltam:
rontja az embert.

Csak téged lássalak én,
az örvényt barna szemedben.
Ne bolyongj a múlt sűrűjén,
ne lakjék más a szivedben.

Te finom-suhanásu leány,
makacs szíved érti-e végre:
a csibész szeretni tud ám!
És engedelmes a vére!

Fene mind az ivó-helyeket,
verset sem írok, ha kívánod;
simogatnám lágy kezedet
s hajadat, mint őszi virágot.

Örökre nyomodba megyek,
itthon, vagy akárhova, távol...
Legelőszőr most szeretek,
búcsúzva duhajkodástól.

WEÖRES SÁNDOR

A KISDED JÉZUS

Istenanya hívogat
cinkéket meg darvakat,
szólván:

„Gyertek, égben szárnyalók,
imádkozni szálljatok
hozzám!

Hajtsátok meg térdetek,
oldjátok a vétkeket,
gyertek!”

Ház küszöbén üldögélt,
tejbekását eddegélt
a gyermek.

Leszállt hozzá a cinke,
éhenkórász, kicsinyke,
megállott:

„Imádkoztam már sokat,
a térdem is hasogat,
látod!”

A daru meg krúgatja:
„Te vagy mindünk szent atyja,
etess hát!”

Az istenke letette,
velük mind megetette
a kását.

Aranyházból Mária
nézi, merre jár fia
az égen.

Küszöbön a kisgyerek
alamizsnát kéreget
éhen.

Istenanya hívogat
cinkéket meg darvakat,
mondván:

„Útra kerekedjete,
hozzatok sok kenyeret
hozzám!”

Azok fölkerelkedtek,
útban esők eredtek:
késnek.

Az istenke cibálja
édesanyját, hiába,
éhes.

Szűzanya a mezőbe
kiszalad az esőbe,
vár csak.

A mezőn csak szél lobog,
mint a ménés, elrobog,
vágat.

Küszöbön a kisgyerek
könnyet hullat, kesereg,
ó jaj!

Ahogy ott ül, sírdogál,
arra száll egy nagy madár:
egy gólya.

Az istenkét vigyázva
piros csőrébe zárta,
vitte,

fenyő csúcsán végtére
szélben ringó fészkére
tette.

Hazafordult Mária,
nézte, merre jár fia -
eltűnt!

Kis batyuját kötötte,
messzi útra érette
indult.

Megy sokáig, mendegél,
fenyves sűrűjébe ér -
mit lát?

A fészekben kisfiát -
Ott hempergett, tapsikált,
hintált.

Istenanya hívogat
cinkéket meg darvakat.
Szólt így:

„Eztán kéregessetek,
magot szemezgessetek
holtig!

A szép fehér gólya meg,
ki fiammal hempereg,
táncol,

kisgyereket, örömré,
tegyen minden küszöbre
mátó!”

RAB ZSUZSA

A KUTYA

Mint tűzvirág, elnyílt a hajnal,
s fakó gyékényen, suta
szalmakunyhóban hét piros
kölyköt fiadzott a kutya.

Nyelvével fésülgette őket,
ki nem ment volna percre sem;
Ott mókázott, s meleg hasából
habos tej csurrant édesen.

S hogy leragadt a nap szeme,
s elcsitult a baromfihad:
jött a gazda, zsákba kötötte
mind a hét kis kutyafiat.

Nyomába loholt a kutya -
elmaradoztak a hegyek...
A páncéltalan víztükör
fázón, sokáig remegett.

S amint gyötörten hazaért,
nyaldosva izzadt oldalát:
egyik kölykének nézte a
holdat, mit ringattak a fák.

A szikrázó ürbe meredt,
szimmantott és nyítt és nyögött,
de a vékony hold is lecsúszott,
eltűnt egy kék halom mögött.

S mint akinek kenyér helyett
kötődő kéz követ hajít:
hullatni kezdte lassan a hóba
szeme arany csillagait...

KÉPES GÉZA

A LÉLEK AZ ÉGBE VISSZAVÁGY

A lélek az égbe visszavágy,
sóvárog túlvilági berket.
Szeretem, ha lobog az ág
s zöldellő tűz a fákon reszket.

Aranyló törzsek ágai:
mint gyertya, a titoknak lobban -
Nyílnak szavak csillagai,
mint virágok a Kezdet-Lombban.

A Föld ígéje súg nekem,
de kínokat már le nem rázok.
Mint völgy, mely vízen megjelen,
nem ráz le égről csóva-lángot.

Holdat se ráz le a ló sörénnyel,
hisz gerincén a deleje.
Bárcsak szememmel, mint gyökérrel
nőnék, mint fák, a földbe le.

1919

ERDŐDI GÁBOR

A MÉNES

A dombsoron lovak dobognak át,
fújják a völgybe szét napok aranyporát.

Lerontanak, s hol reng a kék öböl,
sörényük olvadt szurka szétömöl.

Nézik a víz csillámló fodrait.
Nyakukba most a hold ezüstpányvát hajít.

Árnyától megriad a ménes, elrobog,
a kelő nap felé sörénye fellobog.

*

A lófejek körül a tavasz napja zeng.
A bögölyhad még álmosan kereng,

de este már csípése mérges -
fülét lesunyja, fölnyihog a ménes.

Pata robajlik, egyre élesebben
felcseng a hang és elhal a füzesben.

A víz a csillagos nagy égig tornyosul,
tükrére böngyölök hamu-esője hull.

*

Réten az alkony fáradt kékje leng,
sípja szaván a pásztor elmereng.

Figyel a ló, lehajtja nagy fejét,
hallgatja csendesen a pásztor énekét.

Visszhang harangja zeng, finoman rezzenő,
üzen a széllal egy sosem-legelt mező...

Szeretem nappalod, borongós éjjeled;
rólad zengek, hazám, tűnődő éneket.

RAB ZSUZSA

A POSTAKOCSIS

Messzi sztyeppek hóbuckáin
szánom fehér port kavár.
Sárkányvérű paripáim,
röpítsetek el hamar!

Szunnyadó kis falvak álmát
körülfonja füst-selyem.
Bűvös-szép toronyszobáját
nyitja már egy lány nekem.

Festett jármon, cifra hámon
esti kék sugár ragyog.
Suhanj, pehelyröptű szánom,
sólyom-lovak, szálljatok!

Ezüst zengés-pengés támad,
csengő csendül, szépszavú.
Ha kurjantok egy vidámat,
kitódul a fél falu.

Lány, legény jön nagy seregbe,
falu csöndjét felveszik.
Száll az este, téli este -
énekelnek reggelig.

RAB ZSUZSA

A RÓKA

Sántikál, biceg, odú elé dől,
összement, akár a gombolyag.
Íme vére szunnyadó fejéről
hóba rajzol csipkefoltokat.

Puska dördült, neki úgy derengett,
még az ingovány szemében ott lebeg, / még szemében ingovány lebeg,²
borzas szőrű szél, hasítva csendet,
zúgva szórja a söréteket.

Mint a harkály, hánykodott az este,
vérvörös a táj, nyirok tapad,
rőt fejét riadva égre szegte,
vérző nyelve sebre leragad.

Sárga farka hóba hull parázslón,
ajkán rothadt répa lángja ég...
Dér s föld égett szaga száll a lápon
S csendesen csepeg a vére még...

1916

ERDŐDI GÁBOR

A TAVON

A tavon az alkonyi bíbor szöve már.
A fenyvesben fajd zokog. Zengve sírdogál.

Faodúba bújt bele, zokog a rigó.
Csak magam nem sírok. A lelkem ragyogó.

Érzem, jössz ma este kanyargós utakon
friss kérékre ülni a szomszéd asztagon.

Csókollak a mámorig, elhervasztalak.
Boldogot nem bántanak a pletykaszavak.

Cirógatlak, mígnem a fátylad leszeded,
s viszlek a bokorba, míg virrad, részeget.

Csak zengjen a fajd dala, zokogjon nagyon!
Boldog bánat is van a bíbor hajnalon.

JÁNOSY ISTVÁN

---

² / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

ABLAKOMBAN SZÉL SÍR

Ablakomban szél sír, hold ragyog fehéren,
ezüstoffényű nyárfa hajbókol a szélben.

Harmonika zendül, sirdogál magánytól,
oly közel szívemhez, s mégis olyan távol.

Sír-nevet a dallam, nincs az éjben társa.
Merre-hol talállak, zsengetörzsű hársfa?

Valamikor én is, vigalmas vasárnap,
harmonikán húztam dalt egy szép leánynak.

Immár senki-semmi lettem a szemében,
más dalára sírok-nevetek az éjben.

RAB ZSUZSA

ÁBRÁND

(A „VERSEK A SZERELEMRŐL” CÍMŰ KÖNYVBŐL)

1

Liget árnyán, zöld fenyőkre hullva
aranylik a hervadt fűzlevél.
Kimegyek én a part magasára,
hol az öböl békésen beszél.
A két hold fény-szarvait ringatva
a víz fodra - kavart, sárga köd.
Tó tükre ring s fűvet látok rajta,
bölömbika sír a láp között.
A kaszált rét hangjából kihallom
a hívást, hisz szívem ismeri,
te hívsz engem, barátnőm, halk hangon
álmos partokon bolyongani.
Sok éve nem jártam itt, és annyi
találkozást, válást éltem át,
őrzöm ám, nem hagytam elsuhanni
köd-kezeid finom hajlatát.

2

Csendes bakfis, mély szelíden érző,
galambom, te lágyan csókoló,
karcsú termet, lassan tovalépő...
benned leltem álmaimat, ó!
Barangoltam falun, városokban,
kerestelek, merre, hol lehetsz?
Józan, vidám kacagással gyakran
szinte rozsba csaltál, hogy nevessem.

A kolostorkerítéshez bújva
egy templomba lopódtam be, s ott
- míg stóláját lábam elé dobta -
láttam a Nap hogy mosakodott.
Mint barát, álltam a ragyogásban
s egyszerre a csend torkomra ült:
te jöttél be fekete palástban,
lehorgasztott fejjel, egyedül.

3

A tornácról - harangok alatt, át -
gyertyák tömjénillata közé
léptél és én nem bírtam, hogy vállad
s kezéd kezem ne érintené.
Oly sok, amit mondani akartam,
ami lelkem nyomta, rágta rég,
de a csendes út a völgykanyarban
füstölgött a tavak lángjaként.
S te némán a völgybe néztél akkor,
hol az alkony fűszál közt lapult,
és kezemre hervadt homlokodról
megritkult, ősz hajad szála hullt.
Ruhádon a redő alig sápadt,
de láttam egy sötét vízmeder
tükrén át, ahogy fogatlan szájad
reményeim mohón falja fel.

4

De nem soká didergett így lelkem
lábhoz simult szárnyakkal. Hamar
új teli kas érzésekre leltem,
s új partokra sodort a vihar.
A szívben a sebnek hege sem lett,
hűlt a vágy, elszállt a szerelem.
De jöttél te újra, ködből sejlett
fény, és oly szép lettél hirtelen.
Kezed magad elé tartva súgtad:
„Nézd csak, milyen fiatal vagyok.
Ez az élet velem rémítget csak,
nem változom, mint a fény s habok.”
A kaszált rét hangjából kihallom
a hívást, hisz szívem ismeri,
te hívsz engem barátnőm, halk hangon
álmos partokon - bolyongani.

JOBÁGY KÁROLY

AHOL MÉG A VADCSALÁN IS SENYVED

Ahol még a vadcsalán is senyved,
s száraz a sövény,
maroknyi kis ház ül egymás mellett
füzek hűvösén.

Arra, hol a távol festi kékre
rétek zöld tavát,
homokos út indul, hogy elérje
nagy Szibériát.

Oroszország! A Csugyi meg a Mordva
őrzi álmodat -
száműzöttek baktatnak a porban,
vasraverter csapat.

Egyik tolvaj, embert ölt a másik:
így rendeltetett.
Járomcsontok alatt gödör ásít.
Zord tekintetek.

Gonoszság az édes öröm társa.
Szívük mit sem ért.
Szedresszélű ajkuk torzra rántva,
homlokuk sötét.

Egy vigaszt még dédelgetek: bennem
tisztá szív dobog.
Lehet mégis: egyszer életemben
én is gyilkolok.

S engem is majd így vezet feledni
éppen ez az út.
Vasraverve visznek megszeretni
az örök borút.

Mosolyogva lépdelek, kitárva
büszke mellemet.
Szél lehelget lépteim nyomára,
s mindent eltemet.

RAB ZSUZSA

AKI ÉL

Aki él, ifjúkora óta
a jelét hordozza magán.
Ha nem volnék ma poéta,
gaz lettem volna, zsvány.

Kistermetű, vézna legényke,
de vitéz valamennyi között,
gyakorta bizony hazatérve
orrom vérzett, betörött.

Anyám fogadott nagyijedten,
sebesült szám így hebegett:
„Nagy kőbe botolva elestem,
holnapra begyógyul a seb!”

Már kéreg nőtt ama kornak
heves, izzó lánja felett,
de a tűz, mit semmi sem olthat,
áthatja ma verseimet.

A szók arany halmai nőnek,
és verssorok, fürge betűk -
s belőlük a rongyos kölyöknek
hős, egykori virtusa süt.

Még büszkén állom a harcom,
csak más uton fröccsen a sár
a léptem alatt, s nem az arcom
de a lelkem vérzik ma már.

S ma a szám nem anyámnak mondja,
s röhög rajta a durva tömeg:
„Elestem egy kőbe botolva,
holnapra begyógyul a seb!”

URBÁN ESZTER

ALACSONY HÁZ, KÉK ZSALUGÁTEREK

Alacsony ház, kék zsalugáterek,
titeket felejténélek?
a minap voltam bár kisgyerek,
elzengtek az éjben az évek.

Álmomban újra látlak,
mezők s erdők serege:
föd szürke északi tájnak   / betakar ködös északi tájnak³
szegényes karton-ege.

Bennem rég nem az a tűz ég,
S hulló gyümölcs se vagyok,   / bár hulló gyümölcs se vagyok,
a büteli fényes gyöngéd   / Ám búsuló fényteli gyöngéd
lelkemben orosz maradok.

---

³ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Darvak seregét szeretem,
Krúgatnak gyér szemü tájat,
Rónákon, tág tereken
dúsabb kalászt sose láttak.

Csak nyírfákat s gyomot, / Csak nyírfát, sűrű gyomot,
dőlt fűzet, puszta kopárat.
hol füttyszava szól a betyárnak,
ha hallom, belehalok. / ha belém sír, véle halok.

Gyűlölni mégse tudom,
jöjjön bár ó, a szegénység,
a fakó karton-szegény ég,
te vagy a szülő honom. / te vagy a szülőhonom

S a minap voltam bár kisgyerek,
oly vénen szállnak az évek:
Alacsony ház, kék zsalugátetek,
hogyan is felejtenelek?

1924

ERDŐDI GÁBOR

ALKONY LÁGYÍT ÉLES SZÍNEKET

Alkony lágyít éles színeket.
Megint, megint útra készülődöm.
Fehér ujjam szánt sötét vizet,
régi évek mély taván tűnődöm.

Sorsom kék-ölű hullámain
hideg hab jár sustorogva táncot.
Néma rabság ver szívemre láncot,
arcomon redőt hasít a kín.

Idegen vagyok már, jól tudom,
magamnak, meg annak, kit szerettem.
Sík mezőn, poros dülőuton
árnyékomat szélnek eresztettem.

Ment az árnyék mezítelenül,
vállam ívét rajzolta a porba.
Valahol most, lágyan elomolva,
hűtlenül más láb elé terül,

szolgamód osonva más mögött
engem talán elfelejtett régen.
Kutatja a kóválygó ködöt,
s új ránc mélyül ajka szögletében.

Néha még köröttem kóborog,
régi hangok szárnyán visszajár még.
S én, sötét, szederjes ajku árnyék,
egy fakó arcképet csókolok.

RAB ZSUZSA

ALKONY SZŐ A TÓ FÖLÉ BÍBORTAKARÓT

Alkony sző a tó fölé bíbortakarót,
a fenyvesben fajd zokog rekedt siratót.
Árva rigó sírdogál odva rejtekén,
én örülök csak magam, lelkem csupa fény:
szérüskert alá, tudom, eljössz estétájt,
legyűrjük az asztagok arany vánkását,
összetörsz, te szép virág, csókjaim alatt,
s nem bánod majd, hogyha rád csók-eső szakad.
Úgy öllelek - fátyladat magad elveted,
s bokrok rejtekén köszönt fényes reggeled.
Siratóját az a fajd zokoghatja már!
Vidám búval ébred a hajnali sugár.

RAB ZSUZSA

ALVÓ PUSZTA

Alvó pusztá. Árvalányhaj selyme,
űröm suttog, ónos esti kék.
Nem ont ennyi meleget szívemre
más hazának földje, más vidék.
Így van ez már időkezdet óta,
kérdesztek bárkit - így felel:
örömben és kínban forgolódva
orosz földünk mégse hagyjuk el.
Titkokat szitáló holdsugárban
sír a fűz, a nyárfa megremeg,
darvak sírnak őszi határban.
Van-e, földem, aki nem szeret?
Most, hogy a derengő pirkadatban
megérintett egy újféle láz,
dalaiban hozzád hű maradtam,
zsuptető, gerenda-mennyű ház.
Álmatlanul virrasztok az ágyon,
mintha lesném ellenségemet.
Új ifjúság jön sereggel, látom,
feltöri sok drága rétemet.

Fáj a mélyen hasító barázda,
zengem mégis végső énekem:
mindenkit szeretve és megáldva,
hadd halok meg szülőföldemen!

RAB ZSUZSA

ANNA SZNYEGINA

1

„Radovo falunknak - számold -
vagy kétszáz háza lehet.
Ki egyszer látta, csak ámult,
s e tájba belészeretett.
Vize dús; erdők buja, árnyas;
van jó földünk, legelőnk.
És ültettünk topolyákat
szép sorban a házak előtt.

Egyikünk se kapott nagy tervbe;
boldog - sose fő a feje.
Van mindnek szérűje, kertje,
bádoggal vont fedele,
festett zsalugátere mindnek,
hús, kvász a nagyünnepeken.
Hisz látogatott is minket
a rendőrfőnök igen.

Adónk befizettük, amint kell.
De a sztarsina - szörnyű biránk -
mérő gabonával, liszttel
csak többet rótt ki miránk.
Hogy elkerüljük a csávát,
minden sápot megadunk.
A hatóság persze hatóság.
Mi csak egyszerű nép maradunk.

Mert bűnös az emberi lélek:
vasvella sokak szeme - szúr.
Ott túl Kriusában a népek
acsarogtak ránk cudarul.
Mert őket a lét sora nyúzta.
Ha mindnek szántani kék,
egyetlen pár gebe húzta
hajszában az egy faekét.
Ki vár így bő aratásra?
Ha megélhet az ember, elég.
Elkezdte vágni rakásra
erdőnkben a fákat e nép.

Mi tetten is értük e bandát.
Fejszéssel összefutunk.
Acél csengése sikong-vág,
hidegen borzong a husunk.

Ölés szaga lett e viszálynak
- ebben velük egy a hibánk.
Feljajdul az egyike, támad,
s leteríti a sztarsinát.
Fejünk vesztettük e harcban
túlzó duhaj-esztelenül.
Tízük bilincsbe vasaltan
Szibériába került.
A szerencse féke letépve
azóta: a rend odalett.
Falunkban a harmadik éve
hol dögvész, hol tüzeset.”

*

Így brummog végig az úton
szomorú híreket kocsisom.
Magamat most végre kifújnom
Radovo felé utazom.

Eldurvult lelkem a harcban
idegen java-haszna miatt.
Fegyverrel öcsémre rohantam,
s lelöttem a társaimat.
Mi vagyok? - játékszere másnak.
Hátul nemesek, kupecsek.
Agyó, ágyuk! Ezután csak
versek katonája leszek.
Eldobtam a puskát. Vettem
hamis dokumenteket, és
efféle készülétekben
talált a tizenhetes év.

Szabadság gyúlt ki, szilajború.
Búzhödt, rózsásszinű láng
támadt a nyomán: a fehérlovú
Kerenszkij lett kalifánk.
Pimasz, szipolyos here banda,
a darócosokat kiverik
meghalni újra a frontra
a „végső győzelemig”.
Amit én tettem, bátorság:
bőgő mozsarak dörején
nem fogtam kardot - az ország
első szökevénye - én!

*

Szép, zsongító nyugalom van,
jó hűvös... Elég sima út.
A hold aranyos, puha porral
cukrozza a messzi falut.
„Falunk ni, Radovo
amott van”
- kocsisom szól, s arra mutat -
„Erőm se hiába fogyattam,
nógatva konok lovamat.
A borravalót, polgártárs!
A molnárékhöz?
Ugy ám!
Bizony dukál ma a rá'dás
ily messzi nagy út után.”

.....

„Negyven kopejka.”
„Kevés lesz!”
„Még húsz nesze itt!”
„Nem elég!”
Milyen undok, sanda legény ez!
Harmincon túli legény.
„De hát mit akarsz? Van-e lelked?
Mér nyúzol ennyire, mondd?”
Rámondja a nagy, busa szerzet:
„Ma kevéske a rozs, sok a gond.
Adjon papirost, ne csak ércet,
hatot, tizet is... Ma bizony
a butikban a tiszteletére,
nevére kisüstit iszom.”

*

A malom...
Fenyves tele fénnel.
János-bogarak tüze ég.
Az öreg molnár örömében
hallgat, fia szót se beszél.
„Galambocskám, no! Te volnál?
Szergúha...
Hogy összefagyott!
Hogy reszket... Asszony, ugorj már,
asztalra teát, pirogot!”
Nehéz meghűteni testünk
már-már túl áprilison.
Csodás a tűnődő est, mint
barát arcán a mosoly.
Mackó is üvöltene ám a
molnár ölelő keze közt.

De azért csak jó a barát, ha
rossz percben a baj lenyüggőz!

„Honnan? Sokáig?”

„Egy évre.”

„Csavarogj kedvedre, komám!
Moszkvába hordjuk ez évbe
a gombát - annyi van ám!
Maga surran a puska csövére...
mint ördögök, annyi a vad.
Nem láttunk negyedik éve...
Gondold meg...”

.....
.....

A szó megakad...

Csend lett.

Ahogy illik, nyelvük,
míg tart szamovárnyi teánk.
Megyek fel a héjjura. Elnyűtt
ómódi, iromba subám.

A bozótos kertbe keringek.

Arcomhoz orgona ér.

De jó gyulladt szemeimnek,
hogyan nézem a kerti sövényt!

A régi tizenhat esztendő
kamasznak a kertkapuban:

„Nem” - súgta egy hősziű kendő
leányka szelid-finoman.

Szép monda... de messzire eltűnt...

E képet úgy őrzi szívem...

Mi mindenkit de szerettünk,

Mások minket nemigen.

2

„No kelj fel, ugorj, Szergúha!

A hajnali fény közeleg.

Jaj - eszem a lelked - anyóka

lángost süttött teneked!

Most elnézek Sznyegináék

házába. Ebédre minap

lőttem nekik itt e néhány szép,

kövérke szalonkafiat.”

Óh, élet napja, köszöntlek.

Felöltözöm, és kimegyek.

Ködfátylat szőnek a csöppek
az alma virága felett.

De szép ez a föld -
meditáltam.

S az ember is rajta de szép!
És mégis a háboru által
hány lett kódis, nyomorék!
És hány ma a sírban enyész el!
S eztán még hány rohad ott.
Makacs pofacsontomon érzem:
orcám iszonyodva vacog.

Katonának
az istennek sem!
Hogy majd egy trágya fejes
nyomorék katonának vessen
a sárba egy ötkopekest!

„Szép jóreggelt nagyanyóka!
Jól elnyűtted magadat!”
Hallom (köhögése be tompa):
„A munka, a munka fogyat!
Nálunk ma sehogy se nyugosznak.

Virágzik a nyűg, veriték,
a parasztok igen hadakoznak,
falú a falut veri szét!
Kriusa lakói Radovót,
Kriusát a radovaiak.
Magam is hallottam a dolgot
egy hívőtől a minap.
Mivelhogy a rendnek vége...
Elűzve a cár...
Ime, nézd,
reánk, eszenélküli népre,
ránkzúdul a baj, megemészt.
A börtönöket kinyitották,
kieresztve a gyilkosokat -
országutakon ma az orvság
minket rabol és riogat.
Lám, itt e kriusai népek!
- börtönbevalók igazán!
S kit rávisz lopni a lélek,
lám, most hazajött valahány!
Amilyen Pron Ogloblin, a medve,
züllött, busa-durva melák.
Mindenkit ölni szeretne,
s tökrészeg a hét napon át.
Akkor már harmadik éve
élt háborút a világ.
Látta a derék falunépe,
hogy ütötte le sztarsinánk.
Dúlhat szabadon ma az orvság,
ily dudva ezernyi tenyész!

Elvész, odalett Oroszország!
Jó dajka-anyánk odavész!”

A kocsis szava járt az eszemben.
Veszem kalapom s a botom.
Muzsikok kalyibáiba mentem.
mint vendég s régi rokon.
Megyek kékszürke utacsán,
és látom, szembe nagyon
váltáz molnárom a bricskán
a süppedező ugaron.

„Szergúha, ó, eszem a lelked,
állj meg! Hadd mondjam... Előbb
gyeplőm igazítanom engedd.
Mesélnivalóm van elég.
Mért nem szóltál be ma reggel?
Sznyeginéknél - szó ami szó -
meséltem mint keresett fel
egy ifju, habóka, bohó.
(Tíz éve, hogy ismerem őket.
Kedvelnek is engem igen.)
A menyecske-leányuk erőltet,
faggat:

»A poéta?»

»Igen - mondom - bizony ő.«

»Ugye, szőke?»

»Hát persze, szőke haju.«

»Göndör haju szőke legényke.«

»Olyan épp. Mókás ifiúr.«

»Mikor toppant be?»

»Minap múlt.«

»Anyukám,

hiszen ismerem én!

Ez ő! Hajdanta bolondul

szerelmes volt belém.

Oly halk, szerényke fiúcska

volt hajdan...

És ma, no nézd, híres

költő,

koszorús... ha

nem hívjuk, ide se néz.«”

A molnárom szeme fénylik.

Kacsint diadalmasan, és

így szól: „Elég az ebédig.

A többi... meglepetés.”

Kriusa felé bolyongok

csapkodva botommal a gazt.

Lelkem mi bántja?... Ma boldog,

most semmi gond se nyomaszt.

Szálló mézillat a légben.
Eszem elbénul ködösen.
Egy szép, deli tiszt-feleséggel
regényt szőnék szívesen.

*

Nem láttam
harmadik éve
Kriusa házteteit.
Dús orgonaillat a légben
mély csendet permetez itt.
Nem ugat kutya - nincs, úgy látszik,
semmi őriznivaló.
Roskadt valamennyi faház itt.
Benn ósdi kemence, fogó.
És látom, a Pron tornácán
paraszti tömeg kavarog.
Mi az új törvény? - magyarázzák -
Hogy a jószág? Mennyi a rozs?
„...gyisten, feleim.”
„Vadász vagy-e?”
„Aggyisten, ülj le, koma.
Te gondtalan, no, fülelj ide,
a parasztnak mi a sora.
Pityerbe mi hír? Te talán csak
ösmersz minisztereket?
Hisz köpd a nyanyád, no, kuláknak
neveltek mint gyereket.
De ki hánytorgatja szemedre?
Pór vagy! Köztünk a helyed!
Nem szállt híred se fejedbe,
és el nem adod szivedet!
Buzgó voltál ügyeinkben.
Magad kivontad a...
Mondd,
a paraszté lesz, ugye, ingyen
az urak földbirtoka mind?
Dörgik:
»Ne rabolj uri földet!
Nincs itt az ideje még!«
A frontokon úgy minek ölnek
katonák?... Mért pusztul a nép?”
És mind mogorva mosollyal
csak néz a szemembe merőn.
Én töprengék tele gonddal,
s egy szóra sincsen erőm.
Hintáznak a grádicsok,
ingnak.
Főm zúg...

Fülemet megüti:
„Ki az a Lenin?
No mondd csak.”
S én halkán mondom:
„Ti.”

3

Lábújjon osonnak a hírek.
Suttogva találgat a nép.
Anyóka mesél, mi hírlik
- ez nékem éppen elég.

Szalonkahuzásról jöve
kanapéra szűnyni dülök.
A mocsárgőz terjesztője
átjárt hidegével: a köd.
Rázott a lidérc rohammal,
forróba, hidegbe dobált,
s ez istenverte rohamban
feküdtem négy napon át.

Hát meggabalyult ez a molnár!
Kocsiján
kihozott valakit.
Nem láttam, csak fitos orrát,
s hogy lenge ruhája vakít.
Aztán, hogy gyógyulok,
érezem, s vitustáncom lelohadt:
ötödnap szürkületében
rohamomnak vége szakadt.
Felkeltem.
Reszket a lábam,
hogymint lépve a földre teszem.
Köszönt a hangja vidáman:
„Á,
jónapot, drága szivem!
Rég láttam. Ejnye, de régen!
A szép gyerekélet oda.
Komoly asszony lett belőlem.
Nagyhírű poéta maga.”

.....
Leülünk.
„Ugye, láza mulóban?
Más volt Maga!... Oly nehezen
tudtam titkolni a sóhaj,
hogymint érintette kezem.
Jaj,
nem tér vissza a tűnt kor.
Mint víz, a sok év eljár!

De szívesen ültem is akkor
Magával a kiskapunál!
A dicsőség volt az egyetlen
álmunk. Maga célhoz is ért.
Én mindent játszva feledtem
egy ifjú századosért.”

*

De szép - figyeltem szédült-
akaratlanul Anna szemét,
már szinte kimondva:
beszéljünk
más nyelven. Ebből elég!

Nem tudva, miért, miért nem,
dadogni kényszerülök.

„Emlékezem én...

Igen...

Értem...

Üljön le talán...

Örülök.

Hadd olvassam fel a
versem

a sokkocsmáju, ború

Oroszországról...

Benn nyersen,

szigorún a cigány-ború.”

„Szergej,

a szégyen mardos.

Úgy fáj,

Maga csúnya betyár,

hogy országszerte bolondos

berugásainak hire jár!

No mondja,

mi van magával?”

„Tudom én?”

„Ki tudja?”

„Talán

az őszi ködös évszakában

hozott a világra anyám.”

„Tréfál.”

„Maga tréfál, Annám.”

„Szeret valakit?”

„Ugyan, én?”

„Magát teszi tönkre. Ez annál

furcsább, hiszen ifjú legény!

Pályája beláthatatlan...”

Sűrű ködben a messzi vidék.
Ki tudja, miért simogattam
sálját, kicsi kesztyűjét?
.....

Bohócos a hold kacagása.
De furcsa... Szívembe nyilalt
kamaszkorom áradozása,
bár hajdani lángja kihalt.
Elváltunk hajnaltájban.
Szeme és mozgása talány...

Valami gyönyörű van a nyárban.
S gyönyörű a szívünkben a nyár!

*

A molnár...
Óh, az a molnár!
bolonddá tart a gonosz!
A dologtalan egyre lohol, jár,
mint póstás, úgy szaladoz.
Ma is mintha szerelmes lennék,
egy röpké írást idétol:
„Maga legközelebbi hivem még.
Jöjjön!
Szeretettel
Pron.”

Megyek.
Kriusába érek.
Ogloblin a kapuban áll,
és szidja a kódís népet,
s tökrészeg, mint a számár.
„Gyerünk!
Takarodjatok innen!
Sznyeginához,
svábbogarak!
S mondjátok:
Add ide ingyen,
bér nélkül a birtokodat!”
Hogy meglát, forni duvasztott
dühét elfojtva morog:
„Puhítani kell a parasztot”
- de fortyog benn a harag.
- „Mért hívtál, Prósa?”
„Világos:
nem aratni, kaszálni, ne félj!
Együtt bemegyünk Sznyeginához
kérni...

Megyek is lovamért.”
S a csúnya gebét kivezették.
Csont-görcs a rudak köziben.
Ilyenért gazdája fizet még
rá'dást - csak övé ne legyen!
Gebénk lépésbe kocogtat.
Nevettet az út, s dühösít.
Szakadékon végig, a dombnak
húzzuk mi magunk a kocsit.

Uriház.
Magasabb tornácsint.
Homlokzata rogyini törött.
Bódító illatu jázmin
a kert sövénye mögött.
Le a bricskáról.
A terasznak...
Verjük magunkrul a port.
Bentről szavakat hallasz csak:
végső órája mi volt
férjének...
„Amúgyse segít rajt
zokogás... már... Hulla marad.
Zörgetnek kinn...
Megyek én majd.
Addig puderezd ki magad.”

Debella, kisírtszemű hölgy jön
eltolni a jócska reteszt.
Nekiront Pron, gajdol a földről:
„Add át!...”
- egyenest belekezd.
„Add át!”
- komoran kiabál Pron -
„Nem nyaljuk a talpad azért!”

Az asszony a férfi szavából
mukkot se hall, se nem ért.
Aztán, ahogy észrevesz engem,
szorongva
kérdi legott:
„Ugye lányomhoz?
Bejelentem.
Foglaljon csak helyet ott.”

E napok fátum-gyűrűjének
emléke oly élesen ég...
Nem vitt rá könnyen a lélek
meglátni Anna szemét.
Érzem, nagy a baj...

De szeretnék
segíteni hangtalan én!
„Meghalt az uram... Megölték!
Menjen!
Ne kerüljön elélem!
Maga aljas, gyáva sületlen...
Ő meghalt,
és Maga itt!”

Ez sok! Nem arra születtem,
hogy tűrjem ilyen szavait!
Mint ótvar, a szégyen úgy éget.
Majd Pronnak ezt felelem:
„Ma bántja valami őket.
Gyere, Pron, a butikba velem!”

4

Vadásztam folyton a nyáron
az Anna nevét s szemeit
feledve.
Sirámom a lápon
panaszos bibicek nyögik.

Szegény, nyomorult a szülőháza:
fa virága, fű nedve sovány.
Mint májusi, álmatag éjszaka,
oly hirtelen elfut a nyár.
Vörösen, ridegen kel a reggel.
Hull arcra borulva a köd.
A tarlott tölgyfaberekben
cinkék csevegése csönög.

A molnár egyre nevet, kacag,
huncutkodik untalanul.
„Egyem meg a lelked! A nyúlakat
megpuskázzuk cudarul.”
Vadászni csodás!
De a bút, kint
nem űzi - az álom ujul.
Ma az esti homályban a Pron, mint
pufók telehold, begurul.
„Komám,
ma szerencsenapunk van.
Mit vártunk, itt az idő.
Köszöntlek az új hatalomban.
Miénk minden - s ez a fő!
Nyártól a mező, a majorság,
erdő: ingyért a miénk!
Ma a Szovjeteké Oroszország,
s a főhatalom: Leniné.

Komám!
Ily nagy csoda hol van?
S ez még csak a kezdet! Iszen
az örömtől majd belehaltam.
Bátyám a gatyába vizelt!
No köpd a boszorka nyanyádat,
galambom, s nézz videran!
Én építem komunánkat
elsőnek a faluban.”

Labutya, a Pron fivére
parasztban: az ötödik ász.
Szájhős, a veszély közelére
már ördögien tremuláz.
Ki ne állt meg volna ilyennél?
Hivatásuk a sok duma, szó.
Két csilla medália mellén
a japáni háboruból.

Bedülöng a butikba erősen
berúgva - a hangja recseg.
„Adjál a Ljaojáni hősnek
kölcson fertály rubelest.”
A tökhülyeségig elázván
érzelmesen elkesereg:
ott könnyez társai vállán
Port-Arthur eleste felett.
„Galambom,
Petya...
Nagyon fáj!
Én nem rúgtam be, ne hidd!
Nem tudja, csupán Ljaoján
a magam hadi érdemeit.”
Ismert ez a fajta, hiába:
élnek, s tenyerük de sima.
Szovjet-tag. A ládafiába
került a medália.
S ugyanoly nagyképű malaszttal,
mint régi, deres veterán,
recsegőn ül a vodkapalackkal.
Száján Nercsinszk, Turuhán.
„Testvér!
Nagy bánatok értek
minket, de ki hős, sose félt!”

.....
Az érmek, az érmek, az érmek
csengtek-bongtak, ha beszélt.
A Pron idegén szánkáz, s az
a mamáját szidja bután.

Elvenni a Sznyegin-házat
- siet elsőnek Labutyánk.

Elvenni szalajt a sietség:
„Nyugtázzuk utóbb... Ideadd!”
A községnek kebelezték
a barmot, az asszonyokat.

Molnárom...

.....
A vén, csacsi molnár
befogadta az asszonyokat.
Beleártsam ügyükbe magam - már
a dologtalan így noszogat.
Ismét megesett, ami régen...
Utána egy éjjelen át
- gondtól mily törtivü! - néztem
érzéki, csodás ajakát.

S szólt:
„Mebántottam, ugy érzem.
Bocsásson meg szavamért!
Eszelősen imádtam a férjem,
ha eszembe jut ő - agyam ég!
Véletlen
volt az a sértés.
Kegyetlen ítéltel el én!
Oka bús titkunk: a kisértés -
neve ördögi szenvedély.
Ez őszig
még a szivemben
egy szép emlék lebegett.
Aztán úgy dobna el engem,
mint egy kiivott üveget.
Jaj, mért is volt a találka?
S folytatni miért ezután?...
Szegény ómódi anyámat
szomorítanám csupán.”

Én más témát kerestem.
Szemébe tapadt a szemem.
Feszülő vonalú, szép teste
hátrébb dőlt.
„Mondja nekem,
Annám, hogy a házat, a földet
elvették - fáj ugye még?”
Különös szomorúra kövült meg.
s némán lesütötte szemét.

.....

„A hajnal kél,
odanézzzen...
Hajnalpir: láng a havon.
Egy szép emléket idéz fel...
Mit?...
Fel sose foghatom.
Mégis...
Gyermekkori múltunk...
Nem volt ősz-hajnali fény...
Tizenhatévesek voltunk...
S együtt ültünk Maga, én.”

Hattyúnyak a karja kinyúlva.
Még rámnéz jó-szelíden.
Majd szól hanyag-ellanyhúlva
„Térjünk nyugovóra!” -
„Igen.” -

.....
Estére a nők elutaztak.
Hova? Merre?
Dehogy tudom én!
Az ember könnyen utazhat
útjelzők végtelenén.

Nem tudva, mi lett e napokban
(Mit bántam, Pron mire jut)
sietve Pityerbe utaztam
feledni az álmat, és a bút.

5

Szörnyű komor évek jártak.
Ki tudja leírni, mi jött!
Katonák szava zeng: „... a zanyádat!”
paloták boltívei közt.

Vad mersz.
Virágos a messzi.
Új zongora... Udvarán
a tambovi foxot pedzi
tehenének a rusnya cigány.
Zab, krumpli, kenyér a parasztnak
gramofont szerzett ezalatt.
Finánclábat nyálazgat,
s hallgat tangó-dalokat.
Jól él, dehogy is köpi markát,
szid minden adót cudarul.
Tűnődik azon (s mind marhább):
hogya a lába között mi gurul?

Az évek irama
lobban.
Buzakonjunktúra letűnt.
S elfolyt megannyi palackban
a papírpénz-készletünk.
Etetőm, tubicám, te galambszép!
A föld, jószág, ura, ládd,
egypár reves, ócska bakancsért
korbácsnak is adja magát.

No de jól van!
Elég a keservből.
Minek gúny, sok buta szó?
Hogy halt meg Pron? - Minderről
molnárom levele szól.

„Szergúha, egyem meg a lelked!
Üdvöz légy, drága barát!
Téged hat éve mi lelhet,
hogy így kerülöd Kriusát!
Jöjj
engem öröme deríteni!
Tavasza jöjj ide le!
Olyan történt, miről írni
levélben aligha lehet.
Ma a nép közt béke van és csend.
Lecsitult a vihar. Hol a front?...
Kilencszázhuszba, no képzeld,
lelőtték Ogloblin Pront!

Oroszhon...
- ó, de bolondul
hangzik.... Hidd el, sose hidd...
- Ránk támadtak szilaj-orvul
Gyenyikin rohamosztagai.
Kezdődött cifra mulatság.
De sok nép ott maradott!
Kacagott vijjogva a vadság:
a kozák ostor mulatott.
Pront meglőtték. De Labutya
a kazalba fúrta magát.
S csak akkor bújt ki, hogy újra
az erdőn túl a kozák.
Tökrészeg. Jár a pofája.
Nem szűnik üvölteni: »Rég
vörös medália járna
nekem hőstetteimért!«
Sorsunk ma aligha menyország,
de elúsztak a fellegek.
Galambockám, gyere hozzánk,
s derítsd fel az életemet!”

*

Uton vagyok újra, vidéken.
Szép július-éji homály.
A kocsim karatyol, mint régen,
se nem zötyögőn, se puhán.
Zsongitón zeng nyugalomban
a sik... Elég sima út.
A hold aranyos, puha porral
cukrozza a messzi falut.
Feltűnik kút, falutornya,
mezsgyék, sövényfonatok.
Mint rég, szívem úgy zakatol ma,
mint hajdanidőn dobogott.

A malom...
Fenyves tele fénnel.
Jánosbogarak tüze kél.
Az öreg molnár, mint régen,
csak összevissza beszél.
„Mily öröm! Szergúha, galambom!
Dideregsz?... Hisz ez összefagyott!
Asztalra teremts ide, asszony,
tüstént számovárt, pirogot!
Aranyom, Szergúny, idesüssél!

.....
Te se vagy már ifju legény!
Jaj, egyem a lelked, tüstént
ajándékot hozok én!”
„Ajándék?”
„Nem.
Levél Vár.
Tubicám, ne olyan sebesen!
Hisz több, mint nyolc hete múlt már,
hogy a posta id’adta nekem.”
Nyitom. Olvasom... Ejnye no!
Könnyed
írása kuszált szövedék.
Másünnen honnan is jönne...
Hisz londoni rajt a pecsét!
„Maga él? Örülök neki... Élek
én is, ahogy él Maga is.
A kert emléke megéled,
a kapu... s hallom szavait.
Óh jaj, tőlem Maga távol!
Tavasza ujúl a hazám.
A fenyőkön, a nyírkoronákon
kék fátyol szöve lazán.
Papírra bizza irásom

szavaim búját - Maga ott
az öreggel hallja: huzáson
dűrrögnek a fajdkakasok.
Ki-kijárok a nagy kikötőbe,
s nézem makacsúl a hajók
között borzongva, örömmel
a vörös szovjet lobogót.
Erőre kapott ügyük éppen.
Már látom az én utamat...
De ma is kedves Maga nékem,
akár a hazám, s a tavasz.”

.....
A levél
célnélküli firka.
Nem írtam ilyet soha tán...

Felmászom a héjjura újra.
Rajtam van a birka-subám.
A bozótos kertbe keringek.
Arcomhoz orgona ér.
De jó gyulladt szemeimnek,
hogyan nézem a kerti sövényt.

A régi tizenhat esztendő
kamasznak a kertkapuban:
„Nem” - súgta egy hőszinű kendős
leányka szelíd-finoman.

Szép monda... de messzire eltűnt...
E képet úgy őrzi szívem.

Mi mindenkit de szeretünk,
s szerettek minket
igen.

JÁNOSY ISTVÁN

ARANYLIK, ŐSZÜL

Aranylik, őszül már a nyíres, hallgat
a levél-nyelven suttogó liget.
S a szomorúan messzehúzó darvak
nem intenek már vissza senkinek.

Mért intenének? Száz úton csatangol
az ember: megtér, s útrakél megint.
A kenderáztató az elmenőkre gondol,
sötét tükrébe széles hold tekint.

Állok magamban ősztarolta réten.
Elring a széllel a darúcsapat.
Víg ifjúságom tájait idézem,
de nem sajnálom, ami ottmaradt.

Nem sajnállok sok szertegurult évet,
se lelkem habzó virágfürtjeit.
Kint őszi berkenyék máglyái égnek,
de fáradt lángjuk senkit sem hevít.

Lobog a bokrok piros bóbitája,
csak sárgulnak, de élnek a füvek.
Mint vetkező fa lombjait dobálja,
bágyadt szavakat ejtek-pergetek.

S ha szavaim az idő elsöpörte,
lom lesz belőlük, száraz garmada,
mondjátok így: elhallgatott örökre
az arany nyíres szép levél-szava.

RAB ZSUZSA

ARANYOS LEVELEK KAVAROGNAK

Aranyos levelek kavarognak
rózsásvizü őszi tavon.
Mint úrbeli lepkerajoknak
libegése a csillagokon.

Rokonom s szeretőm ez az este,
meg a völgy, melyen ősz rohan át.
A kamasz szél titkokat esdve
emelinti a nyír-rokolyát.

Oly hűvös a völgy, meg a lelkem!
Puhafürtü juhnyáj a homály.
Túl, túl a halószavú kerten
csengő nevető dala száll.

Ilyen őszi borús üzenettel
nem volt tele még a szivem.
Jó volna a füzlevelekkel
elringani néma vizen,

holdként csavarogni a réten,
hol széna a jószagu ágy...
Örömöm keresem ködös égen.
Szerelem, hol a vágy, hol a vágy?

RAB ZSUZSA

ÁRVA KÖLTŐ

Árva költő, mit bámulsz az égen?
Te is csak a holdhoz énekelsz?...
Szemem lángját kioltotta régen
a kaland, a kártya és a szesz.

Jaj, a hold az ablakon belebben,
majd kiszúrja szememet a fény.
Mindenem a pikk-dámára tettem,
de káró-ászt húztam, én szegény.

RAB ZSUZSA

AZ ÉGEN ÚJRA SZÉTTÉRÜLT

Az égen újra szétterült a
téli-szép napnak bíbora,
Oly féktelen ráz csengetyűt a
trojkám három szép dísz-lova.

A fátyolos homályu ködbe
villantod lány-szépségedet,
szél cibálja a keszkenődbe-
rejtett rótfürtü fejedet.

A járomív felizzva táncol,
kibújik s elnyeli homály,
nem szédítsz meg, el se varázsol
rajtad már a szoknya-uszály.

Már rég hívogat álmodozva
mezők málnapiros sora,
téged egy otthon baja-gondja,
engem egy hegy kolostora.

Mert ott a légnek lángja kékebb,
s könnyebb füstű az ég-lepel,
engem vár ott remete-élet
s te hűtlen feleség leszel.

Búsulunk majd - magad is érzed,
ahol törékeny csend fed el,
süket sötétben én teérted,
mint te utánam könnyezel.

Nem fogadom el, megköszönve / Immár búcsút intve köszöntlek,⁴
szerelmedet s mélységedet; / nem kérhetem szerelmedet;
szemeim, bár látták e földet,
más világba szerelmesek.

1916

ERDŐDI GÁBOR

AZ ELVTÁRS

Egyszerű munkás fia volt,
szól róla egyszerű mese,
csak annyi: éjszín haja volt
és szelid-kék tekintete.

Apja görnyedt reggeltől estelig,
hogy csemetéjét táplálhassa,
valamit kezdene, de mit?
Két társa: Krisztus meg egy macska.

Öreg és süket volt a macska,
nem hallotta már az egér zaját.
Anyjának karján ült Jézuska,
s nézte az ereszalj galambraját.

Akár eső a tető bádogán,
szálltak a napok szomorún kopogva.
Fiát olykor, sovány ebéd után,
a Marseillaise-re tanítgatta apja.

„Majd felnősz - mondta - és megértheted,
miért vagyunk mi szegény ördögök.”
És csorba kése furcsán reszketett
az étel sovány kis halma fölött.

S a zörgő kis ablak
alatt
a szélnek nagy szárnya
fakad,

télvíz a medréből
kilép:
Oroszhonban fölkel
a nép.

Vihar kiált,
hab énekel,
kék gőzön át
sok szem tüzel.

---

⁴ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Tett tetre hág,
test testre rogy,
S a gyávaság
marása fogy.

Új s új roham
rikolt vadul,
árvíz-iram
tárt szájba hull...

És íme, egy embernek
utolsó perce jött.
Higgyétek, nem ijedt meg
sok gyilkos szem között.

Érclelke meg se mozdul,
a vész nem bír vele,
a reménység felé nyúl
haló sápadt keze.

Ó nem hiába élt itt,
virágzó föld színén;
de mihez is hasonlít
a sok kihúnyt remény?

Hirtelenül-váratlanul
Martin meghallja, hogy
apja utolsót jajdul,
és a tornácra rogy.

Szeme vörösre borzad,
ajkán kék rémület:
a fiú térdre roskad
a hűlt tetem felett.

Szemöldökét felrántja,
szemébe ökle nyom,
és visszafut a házba,
és ránéz az ikon.

„Jézus, magam maradtam
e széles föld felett,
téged hív szakadatlan
az árva kisgyerek.

Jó apám holttá dermedt,
nem gyávamód bizony...
Hallom: szólít bennünket,
ó, én hű Jézusom.

Felénk kiált: segítség!
Orosz nép, küzdj, remélj!
Szabadság, egyenlőség
és munka: ez a cél!”

És nyájasan figyelve
ártatlan szavakat,
leszállt Jézus a földre,
anyjánál nem maradt.

Indulnak kézenfogva,
sötét, sötét az éj...
És bajt jósol huhogva
a csend, a hófehér.

A szabad kor reménye
álmokban zsendül, él.
Csíp kettőjük szemébe
a februári szél.

De hirtelen tűz villant,
dörrenő, reccsenő -
és golyótól leroskadtt
Jézus, a csecsemő.

Halljátok:
nincs feltámadás többé!
A pusztulásé már örökké:
fekszik szegény
Marsnak
mezején.

Anyja egyedül várja,
nem térhet már hozzája
soha.
Ablak gyér sugarába
gunnyad a vén cica,
mancsával a holdfényt kuszálja.

Kúszik Martin a harcmezőn:
„Sólymaim, büszke szárnyasok,
rabok vagytok,
rabok!”

Tompul, tompul a hangja,
egy szorongatja, másik fojtogatja,
tűzzel mosdatja.

Békésen zsongva
az ablak alatt,
hol kihúnyva, hol fellobbanva,
elevenbe vág
a vasból való
szó:
„Köz-tá-ár-sasá-ág!”

WEÖRES SÁNDOR

BALLADA A HUSZONHATRÓL

Dalolj, költő,
sohasem elég!
Az ég gyolcsa
kék.
Tenger habja is
dalolgat.
Hányan voltak?
26.
26 volt.
26.
Sirjukra lepelt a fővény
se vonhat.
Nem feledi senki
agyonlövésüket:
a 207-edik
mértöldkövet.
Köd kószál a partok
alján.
A homokból felmagasul
Saumján.
A csont-lepte csörgő sivatagra
néz:
mozdul még 50
kéz,
zsibbadt tagoktól mállik
a penész.
26 volt,
26.
Emez átlőtt mellű,
amaz átlőtt oldalú.
Susognak:
„Vár reánk Baku,
lengjünk, lessük,
míg köd száll a part fokán:
mint él
Azerbajdzsán?”
.....
.....
Éj, mint dinnyét,
holdat görget.
Partján tenger
habot görget.
Éppen ilyen éjben,
köd alatt,
lőtte agyon őket
egy angol csapat.

Kommunizmus -
mindenki szabadsága.
Mint fergeteg tombolt
a nép sokasága.
A cár ellen
sorakoztak
a munkások,
a parasztok.
Ott, Oroszországba
az urak korbácsa,
szigorú apácska:
Iljics.
Itt keleten is
mozdultak
s hulltak:
26.

Emlékszik, ki megmaradt
élve:
a 18-as szerencsétlen
évre.
Akkor minden ország
burzsuj-sokasága
lódózott a kincses
Azerbajdzsánra.

Csapással a kommün
viaskodott,
míg a mi vidékünk
lerogyott,
és legijesztőbben
egy hír huhogott:
kivégezték
a 26-ot.

Izzó homokon,
mint égő viaszkon,
vezették őket
túl Krasznovodszkon,
kit golyó ért,
kit éles szablya -
lefektették mind a sárga
homokra.

26 volt,
26.
Sírjukra lepelt a fővény
se vonhat.
Nem feledi senki
agyonlövésüket:

a 207-edik
mér földkövet.

Köd kószál a partok
alján.
A homokból felmagasul
Saumján.
A csont-lepte csörgő sivatagra
néz:
mozdul még 50
kéz,
zsibbadt tagokról mállik
a penész.
26 volt,
26.

.....
Tán fakóbb ma
az éjben a tájék.
Baku fölött leng
26 árnyék.
Ama
26.
Értük ontjuk gyászos
dalunkat.

Nem a szél suhog,
nem köd a fok alján.
Hallod, mit susog
Saumján:
„Dzsaparidze,
tán megvakultam:
a munkásoknak,
nézd, kenyerük van.
S az olaj - mint a föld
fekete vére.
Nézz mozdonyok, hajók
új seregére,
s minden hajóra,
minden vonatra
ráütve álmunk
vörös csillagja.”

Dzsaparidze felel:
„Igen, való -
ez a hír
igaz, ragyogó!
Hirdeti: erős
a dolgozók népe,
kemény kezében
a Kaukázus bérce.

Éj, mint dinnyét,
holdat görget.
Partján tenger
habot dörget.
Éppen ilyen éjben,
köd alatt,
lőtt agyon minket
az angol csapat.”

Kommunizmus -
mindenki szabadsága.
Mint fergeteg, tombolt
a nép sokasága.
A cár ellen sorakoztak
a munkások,
a parasztok.
Ott, Oroszországba
az urak korbácsa,
szigorú apácska:
Iljics.
Itt keleten is
mozdultak
s hulltak:
26.

.....
Az ég fénye kékebb,
egyre kékebb.
Végét vetik a hű árnyak
a beszédnek.
Kit golyó ért,
kit éles szablya.
Ahcs-Kujma felé
tűnnek suhanva.

Dalolj, költő,
sohasem elég!
Az ég gyorsan kék.
Tenger habja is
dalolgat.
26 volt,
26.

WEÖRES SÁNDOR

BEHAVAZOTT SÍKSÁG

Behavazott síkság, fehérarcu hold,
végig a vidékre szemfödél omolt.
Nyírfa sír az erdőn fehérfátylasan.
Ki halt meg e tájon? Talán én magam.

RAB ZSUZSA

BOKRAINK KÖZT

Bokraink közt már az ősz barangol,
kóró lett a fényes laboda.
Zizegő, szép zabkéve-hajadról
nem álmodom többé már soha.

Arcod haván bogyók bíbor vére -
szép voltál, te kedves, illanó!
Szelíd, mint az alkony puha fénye,
s fehérén sugárzó, mint a hó.

Szemed magvai kihulltak régen,
neved, a törékeny, messze szállt.
Gyűrött sálam őrizi már csak híven
fehér kezed hársméz-illatát.

Amikor a háztetőn a hajnal
macskamódra, lustán lépeget,
emlegetnek tűnődő szavakkal
vizimanók, dúdoló szelek.

Kéklő esték azt suttogják rólad:
álom voltál, elhaló zene.
De tudom - aki formálta vállad,
fénylő titkoknak volt mestere.

Bokraink közt már az ősz barangol,
kóró lett a fényes laboda.
Zizegő szép zabkéve-hajadról
nem álmodom többé már soha.

RAB ZSUZSA

BÚCSÚ MARIENHOFTÓL

Dühöngnek szilaj-fékevesztett
barátságban indulatok:
a tűz felolvasztja a testet,
mint sztearingyertya-darabot.

Kedves! Nyújtsd a kezed, karolván,
hát váljunk hevesen, hamar,
fürdetném azt e búcsu-órán
fejem sárga habjaival.

Tolja, Tolja, minek eresztlek...
Búcsúnk immár hanyadszori...
Miként megalvadt tej, merednek
dermedt szemednek körei.

Viszlát. A Hold varázs-tüzében
várhatok-e még örömet?
A híres ifjak seregében
te voltál a legkedvesebb.

Tán egyszer, hogyha múlnak évek,
találkozol még énvelem -
Úgy félek, elmúlik a lélek,
mint ifjúság s a szerelem.

Majdan helyemen más loboghat,
s talán ezért oly csapkodón
zokogó füleim csobognak,
mint evezők a vállamon.

Viszlát. A Hold varázs-tüzében
nem érem meg az örömet. -
De lázas ifjak seregében
te voltál a legkedvesebb.

1922

ERDŐDI GÁBOR

BUCSUSOK

Bucusok sora baktat a porban,
fanyar illatot ont az öröm.
Mankó tapogat, megkoppan
kavicson, naptűzte kövön.

Saru rúgja a szőrcsuha alját,
ménes robog el valahol.
Fatorony lódítja harangját,
érc döndül a dombok alól.

Öregasszony bugyra kibontva,
lány fésüli-fonja haját.
A kolostorfalra hajolva
lesi-nézi a kandi barát.

Kapuhomlokon Isten igéje:
„Jöjj hozzám s megnyugszol.”
Eb iramlík a kert sűrűjébe,
osonó tolvajt szimatol.

Alkony vív a fény aranyával,
est gubbad a fűzfa tövén.
Bucsusok szenténeke szárnyal
sűrű parti füzes hüvösén.

RAB ZSUZSA

BÚCSÚT MONDOK

Búcsút mondok az önámításnak,
elcsitult a gond ködös szivemben.
Kontárnak, csalónak mért gyaláznak?
Botrányhőssé mért is híresedtem?

Nem raboltam erdők sűrűjében,
börtönökben sem kínoztam foglyot.
Víg léhűtő vagyok, ez a vétkem,
akit látok, arra rámosolygok.

Korhely vagyok, kópé és garázda.
S mikor este Moszkvát becsavargom,
könnyű léptem ismerős zajára
eb neszel föl minden utcasarkon.

Agyonhajszolt lovacsák ha látnak,
bólogatva üdvözlnek engem.
Ismerősnek tudnak, jóbarátnak;
állat-lelket gyógyít minden versem.

Cilinderben nem divatból járok -
ily hívságos szenvedély nem éget -
hasznát veszem, hogyha megkinálok
arany zabbal roskatag gebéket.

Emberek közt nem lelek baráttra:
más erő vezet, másféle törvény.
Minden árva kankutya nyakára
legeslegszebb nyakkendőmet kötném.

S most már búcsút mondok én a búnak,
elsimult a mély örvény szívemben.
Ezért hívnak kontárnak, csalónak,
botrányhőssé ezért híresedtem.

RAB ZSUZSA

CIGARETTAÁRUSOK

Utca, bús-mogorva,
hó pustol, fagy harap.
Elszánt, garázda horda
hord trafik-kosarat.
Piszkos úton járók,
mindannyian veszett-
kedvű tréfacsinálók,
tolvajok, zsebesek.
Ezek a Nyikitszkáján,
a Tverszkáján azok,
fütyörészve a járdán
állnak naphosszat ott.
Csehókban ögyelegnek,
olvassák, ha van
idejük, sörök mellett
Pinkertont hangosan.
Sörtől hízik a bánat,
de mind tökrészeg itt:
San Franciscóba vágynak,
New Yorkot képzelik.
S képük megint mogorva,
mennek, s a fagy harap.
Elszánt, garázda horda
hord trafik-kosarat.

LATOR LÁSZLÓ

CSÉPLÉS

Kel a nap. Nagyapám
hív a házból elő:
„Gyere hát, unokám!
Ide kell az erő!”

Csak úgy ég a dolog,
gyül a kévehalom,
csap a lánc, csikorog,
sír a cséphadarón.

Veri szét nagyapám
a halom sűrűjét.
„A kenyér dagad ám!
No, csak üsd, ne kiméld!”

Ide csap, oda vág,
mag esője ömöl.
Gyül a liszt, teli zsák,
lakomára a sör.

Faekénk ha nehéz,
vigadunk, ez a bér.
A sörünk csupa méz,
ha az árpa kövér.

RAB ZSUZSA

CSÓKOLJ ENGEM CSÓKOLÓN

Csókolj engem csókolón
Sebet tépve, sebet marva,
Akaratnak hűl a habja
s forr a szívé csobogón.

Felborított kancsó, bögre
nem kell vígság közt nekünk,
Én barátnőm, értsed végre,
Egyszer éljük életünk.

Nézzél széjjel higgadt szemmel
s lásd, a nyirkos éj felett
Sárga Hold, mint holló lebben,   / sárga Hold mint holló leng el,⁵
Száll, kering a föld felett.

Akarom, hát jaj csókolj ma,
Az enyészet énekel,
Ím halálom megszagolta,
ki magasban lebben el.

Hervadás, oly nagy hatalmad!
Meghalok, hát meghalok.
De halálig kedves ajkat
csak csókolni akarok.

---

⁵ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Mindörökké álmodozva
nem szégyellve hevesen
zizegjen zelnice bokra
s egy szót súgjon: „kedvesem”.

Teli kancsó zengő fénye,
könnyű habként el ne tűnj,
dalolj, szívem fényessége,
egyszer éljük életünk.

1925

ERDŐDI GÁBOR

DAL A KENYÉRRŐL

Ím a kegyetlen erő, amelynek
értelmet az emberi kín ad.
Levágja a telt kalászt a sarló,
mint a hattyúk gyönyörű nyakát.

Ismerős a hajnal remegése
augusztusi mezeink felett.
Fekszik a sok összekötött kéve,
hever sárgán, mint a tetemek.

Szekerek halottas kocsijával
mindet pajta-sírboltba viszik.
Gyühöhöz a kocsis-diakónus,
végtisztességet adva nekik.

Rakják őket nagyvigyázva együtt,
fejükkel, hogy földre bukjanak,
láncsal suhogtatva gyöngé testük,
kiverik mag-csontocskáikat.

Senki sem gondolná, hogy a szalma
hús-vér, hogy a fogakkal teli
emberevő malom az, mi csontját
falánk szájjal porrá őröli.

S míg a lisztből téstát kovászolva
kisülnek az ízes falatok,
harag gyűl a gyomrok kulacsába,
fehér méreg nedűje csorog.

Ütlegekből téstát szelidítve,
szitokból facsarva nedveket,
a rozs testét őrölő malomnak
zsigereit ő mérgezi meg.

S fűtyül országszerte, mint csavargó
ősz szél a gyilkos, a svihák,
mert levágja a kalászt a sarló,
mint a hattyúk gyönyörű nyakát.

FODOR ANDRÁS

DALOK A NAGY HADJÁRATRÓL

Ti szembejövők,
útkeresztezők!
svábbogarak, tücskök,
megülők.
Nem emberek, sebzett
tűzokok.
Kócos oroszok,
loncsos oroszok.
De most halljatok
szabad éneket,
szabad éneket:
új életünket.
Első mondja el,
mi rég megesett.
És a második,
mi most született.
Oroszország,
tiéd e dalok,
mert bátor vagyok,
igazat akarok.
Bizton keljenek
a történetek,
senki öklitül
meg nem ijedek

*

Egy városban,
vén Ipatyjevóban,
Pjotr idején történt,
cári hatalomban.
Mondá kelekótyán
egy íródeák:
„Így megy ez nálunk, barátim,
mert a cár durák,
taknyot földre vág,
Pétervárat alapít
német minta s csín szerint.

Talán mert különb
dolga nem akad,
elnémetesíti
az oroszokat.

Knyázokról szakállt
s bajuszt learat -
hogya ne bántódnánk
Russzia miatt?
A keserű sors
hogya ne fájna itt?
Békétleneket
bunkóval tanít.”

*

Meghallotta ezt
egy sztrelec legény,
és a lázítót
kapta üstökén:
„Megállj, te, megállj,
nagyszájú komám,
viszlek Pétervárra,
ítéljen a cár,
bűnhődj, szukafi!
Bűnhődj, szukafi,
kellett is neked
népet izgatni!”

*

Tverszkaja-Jamszkáján,
boltívek alatt,
harangzúgás közepett
a diák haladt.
Negyedik napon,
már úgy dél felé,
jutott a diák
be a cár elé.
Grádics végiben
cár integetett,
hívta bot-intéssel
azt a sztrelecet.
„Hadd hallom no, mért
gyüttél, te sztrelec?
Moszkvából talán
hírral közelepsz?”
„Nem Moszkva szalajt,
nem vagyok futár,
se rangos követ,
csak szolgád,
te cár.

Ez iródeák:
lázado betyár,
még nem kapta meg
azt, mi néki jár.
Kocsmában lázított
jámbor népeket,
nem kímélte cárom,
szent személyedet.”

*

Szólta Péter: „Te féreg,
gyere ide, nos!”
Íródeák üstöke
meredt, mint a rozs.
Pjotr vállától
elpattant az ökle...
És a deák lába
égnek állt örökre.
Pjotr udvara,
udvaron karó,
karó fekete.
Várjunk, gyerekek,
ez csak kezdete.
Jaj, szigoru cár,
Pjotr Alekszejics!
Egész dézsa sört
egy-szuszra iszik.
Ha rágyújt, a füst
hét mérföldre száll.
Mindig német öltözetben
díszeleg a cár.
Pjotr Alekszejics
így szövö a szót:
„Lépj most ide hozzám,
barátom, Lefort.
Amszterdamban
remek mester vótál,
mint cseléd szógált
nálád az orosz cár.
Hogy kell baltát fogni,
ottan megtanulta.
Térj vissza, mester,
megin Amszterdamba.
Pjotr üdvözlétét
ott szétozthatod.
Mondd el: most a cár
elszontyolodott
Oroszhon mián...
Maholnap, tudom,

elvisz a halál.
Elvisz a halál,
élni se öröm...
Péterváram eztán
majd ki tartja fönn?
Terjengő ködön,
mocsarakon át
látom: elpusztult nép,
elveszett világ...
Hallom, egy hang
éjente mondja:
az a sok gránit
csontjaikat nyomja.
Ezért néhanap
ama holt hadak
elhagyják a várost, hogy mind
sorakozzanak!
És kiáltanak
és sikoltanak,
kialszik a tűz,
úgy vonítanak!
Azt hajtogatják:
- Mi vagyunk a cár!
Megjárod, Pjotr,
indulj halni már.
Letépjük mi rólad
fényes koronád,
kutyafajzat voltál
a néped iránt.
Minisztereidhez
kegyes voltál - bezzeg,
vérünkkel a várost
nékik építetted.
Tudja meg ezért
valamennyi nép:
még visszajövünk,
vissza, vissza még!
E város miénk,
más nem élhet itt,
csak ki dolgozik,
az benn lakhatik.”

*

Pjotr Alekszejics
cár elhallgatott,
hideg verejtéke három
ágban csobogott.

*

Hahó, hahó!
Ti persze
jó emberek vagytok,
akár viharoz a hó,
vagy csak szállingóz a hó.
Bármelyitek
kedvemre való.
Egy pofa sör,
az vóna jó...
Szót ért emberrel az ember,
hisz nem csíz-nyelven csattogó.
Régi szokás,
megkínálás
el nem feledni való.

*

Az ágyu dörög,
a harang zokog.
Hogy ez mit jelentsen,
nektek nem titok.
Rengeteg a rózsza,
Piros mákvirág:
eltemették Pétert,
és sírt a világ.
Mégis meglapult ott
holmi alja-nép:
nem sírt igazán,
csak nyálazta szemét.
Ama naptól fogva
kétszáz éven át
váltogatták egymást
cár-forma kutyák.
Kétszáz éven át
morgott a talaj:
„Visszatérünk, visszatérünk
jussunkért hamar!
Udvaroncokat lefosztjuk,
hurkot a nyakukba,
fölrángatjuk őket
a lámpavasakra!”

*

Október fűtyült,
a Néva vize
tajtékot kavart.
Kelt reggel a nép,
nézte a vihart:
lámpavasakon
csüngő úri fajt.

Rajta, kelj, te nép,
Pityergrád tiéd!
De az ágyuszó
honnán száll? Miért?
Zúg a városon,
zúg a tengeren.
Értsd, ha értheted,
fülelj, én szívem.
Viharos napok -
minden változott!
Róluk dalolok,
amennyit tudok.

*

Lelkem, te szilaj,
örülj szabadon!
Most a hatalom
szovjethatalom.
Ni, a tisztecske,
a galambocska:
vége, kinyírta
most a Gubcseka.
„Almácská”-t danol

.....
egy kis tengerész:
„Még kutyábbul is
rátok dül a vész!”

*

Lenn, Javor mögött,
Ukrajna alatt
keserves hír nyögeti
a parasztokat.
Kedvükre van a
szovjethatalom,
de robog vad hadsereg
szembe, szilajon.
Ez a sereg bosszut áll
paraszt-véreire,
perzsel Vrangelt és
pörköl Gyenyikin,
s loholnak velük,
mint farkaskutyák,
kiket Szibéria küld
s admirál Kolcsák.

*

Ej, ti kishalak,
aprócsontuak,
keszeg parasztyerek,
pusztai fiak!
Baksisért nem eladó
a ti szívetek,
a partizánt, rongyosok,
ti vezetitek.
Villog vörösök
hegyes szuronya,
együtt küzd a harcmezőn
fiú és apa.
Egy célért, egy életért
harcol a sereg:
hogyan legyen a föld,
ő szánthassa meg,
susogjon a zab,
zsendüljön a rozs,
jusson pirog és kalács
mindnek, szép piros!

*

Már hogy is ne ömlene
miránk a dühük?
Harsog végig a Donon
az ő énekük:
„Kikötő alatt
gőzhajó halad,
kommunistákkal etetjük,
hej, a halakat.”
Nálunk felelik:
„Hova futsz, koma?
Várj, a Vecsekába jutsz,
nem bújsz ki soha.”

*

Egyből hármat is
fiadzik a baj -
Pityergrád fölött
hangzik új robaj.
Nem érti a nép,
honnán a dőrej:
„Munkás, katona,
éberen figyelj,
mert Pityer alatt
Jugyenyics közel.”
Hát hová legyünk
valamennyien?
Lőnek innen is,

onnan is terád,
jaj, te árva nép,
jaj, te Pityergrád!

*

.....
Szakadt az eső,
mintha öntenék,
s tövestől kihalt
az őszi vetés,
nem kelt ki a rozs,
se sok, se kevés,
nem is élet volt az,
de hátunkba kés.

.....
Kék Donon túl gyűlnek
a pikás kozákok -
ez időben gonosz csikasz
kakukk-hangon károg.
Kornyilov kiáltja:
„Ti, kozák cselédek,
a partizánt kartács-meggyel
jól vendégljétek.
Vörösökkel Gyenyikin,
tudom én, elbánik -
sorakoznak jó pikáink
Dontól a Dunáig.”

*

.....
Kékre-dermesztő szél,
erősebben víj-víj!
Velünk vitéz Vorosilov
s a bátor Bugyonnij.

*

Ha szorítanak,
ordíts hangosan!
Sínyli a paraszt:
a rozs odavan.
Ahol Gyenyikin
hordája tapos:
száz versztányira
lefeküdt a rozs.
Ilyen bajokon
röhög a fehér:
vodka-csúsztatónak
jó lesz a tehén,
parasztasszonyt letepernek,

kislányt tapogatnak:
„Úgy kell nekik, kócos, bamba
repedtsarkuaknak.
Uszályhordozó
bestye aljanép,
most fizess nekünk
új birtokodért,
s mert köteleden
lóg az uraság -
korbácsot neked,
szuka az anyád!”

*

Te galambkék kiskert,
lila orgona!
Egy se vigad, tépett
a szülőháza.
Elvadultak mind a kertek
és a házikók,
folyam-mosta
rétek kaszálatlanok.
Legyűrve a rozs,
leverve a zab -
lehet-e az ember
otthontalanabb?

*

Legjobban azok
féltik a hazát,
kik virrasztanak
egész éjen át,
élnek népükért
s vállalnak halált,
és kezükben a
szabad Pityergrád.

*

Ligovo alatt
harc dúl hevesen.
Pityer gyászt visel,
álmatlan a szem.
Perc - és mindenütt
ellenség betört,
falvak, városok
reménye letört...
Riadt arcokon
verejték csorog,
vérbe vesznek a
bőrkabátosok.

Kéveként hever
holttest-garmada,
nyihog és topog
a lovak sora.
Erőnk végre is
kibontakozik,
bírnak nyolc napig,
már kilenc napig...
Tizedik napon
ellenség szorul,
szakadékba és
bozótba lapul.
Mi nyomukba: „Vágd!
ágyuk tüze, tépd!”
Rajta, győzz, te nép,
Pityergrád tiéd!
S Belgorod mögött
és Harkov körül
parasztok vetése
vértől feketül.
Meztéláb a nép
fut Moszkva fele,
és nyögéssel és sirással
van a föld tele.
Kérnek adományt,
koldus-kenyeret,
dühös keserűség
teng a föld felett.
A kertek alatt
már sereglenek
a dühvel teli
pusztai fejek.
Kel nagy tüzelés,
csak úgy zeng a táj,
szenved Gyenyikin,
telt pocakja fáj.

*

Ej, te nóta,
nóta!
Történt-e csodásabb
azóta?
Illik
guzla-szóra,
harmonika-szóra.
Fiúk, adnátok-e még?
Vóna
még a csobolyóba?

*

Ej, almácska,
te pufók, kerek!
Gyenyikin szalad,
Kornijlov remeg.
Fehér liliom,
mákvirág-szirom,
kolcsákolj el messzire,
admirálistom!
A mezőn moraj,
a rónán robaj,
nosza, véd a házad, hazád,
nem ér kutyabaj.
A Donyec körül
gyűl a bőrkabát,
úgy látszik, most ilyen fajtát
nevel Petrográd.

*

Nyögdel a fehér,
jajgat a fehér:
támadnak a mieink,
észak, kelet, dél.
Ordít a fehér,
remeg a fehér,
az arany virradat
tűzvész-módra kél.
A csapszékben tombol,
részeg a fehér:
holnap valamennyit
szétviszi a szél;
élteti a cárt,
szent orosz hazát,
s rangos ringyók ölibe
hordja bánatát.

*

Fáradt a vörös,
piszkos a vörös,
a katonakapca
ázott és bűdös.
Hajnalban a harc
újul hevesen.
Aludj, cserzett arcú,
pihenj, kedvesem.
Fröcsköljön arannyal
tüzes hajnal-ár.
Bőrköpenyegedben
virrassz, kommunár!

*

Hajnalban a lejtő
csupa sár, csatak,
ágyúsüvítés közt
kel megint a nap.
Egy bőrköpenyes
szól, egy kommunár,
szemében szorong
a reménysugár:
„Elvtársak, ha itt
veszünk cudarul:
Október tüze
örökre kihúny,
jön az ostoros,
jön a kancsukás,
a közös nyomor,
a közös bukás.”
Csizmáját veti
egy parancsnok most,
mérges-haragos,
szeme harmatos,
azt mondja: „Nesze
- s köhint hangosat -
otthon csizma nincs,
az asszonynak add.”

*

Hajnalban a lejtő
csupa sár, csatak,
ágyúsüvítés közt
szárogat a nap.
Golyó mellen üt,
csíp, mint a darázs.
Nyomul seregünk:
roham-zúdulás.
Tó a sík mögött,
völgy a tó mögött -
a kommunár arcra bukott,
utolsót nyögött.
Előre! előre!
Az ellenség hátra!
Feküdjetek, holtak,
homlokkal a sárba.
Aludjatok, hősök,
ki közel, ki messzi -
visszatérünk még mi
titeket temetni.

*

Véget ért a harc,
rőt zászló lebeg,
gyors talppal inal
a fehér sereg.
Csodálkozva, hogy
nem mart fűbe itt,
az a parancsnok
csizmát húz megint:
„Asszonyinak való
ez a csizma? Nem,
élve maradok,
magam viselem.”

*

Véget ért a harc,
örül, aki ép.
Rajta, élj, te nép,
Pityergrád tiéd!
Míg éjfél borong,
míg hajnal dereng,
a Néva felett
Péter árnya leng.
Péter árnya leng,
ámul, nézeget:
biborszín lebeg
az utcák felett.
Bíborszín lebeg,
fölkelt népeké,
nem az uraké:
e jel Leniné.
Partot ver a hab,
fénye platina...
mint gályák sora,
céljuk India...

WEÖRES SÁNDOR

DE JÓLESIK ALMAFA-LELKEM

De jólesik almafa-lelkem a szélbe
meríteni őszi hűvös napokon,
és nézni, a nap villó vasekéje
barázdát hogy húz a kék patakon.

Testemből jólesik kicibálni
a versek izzó vasszögeit,
vasárnapi tiszta fehérben várni
a vendéget, mikor közelit.

A vadmeggyágak szirma-fehérét
inni szememmel most tanulom.
Zárd bordáid kosarába az érzést,
akkor izzik. Mérd fukaron!

Némán harangoz a csillagok árja.
A fák: mind mécsek az alkony alatt.
Senkit nem ereszték most a szobámba.
Zárva az ajtóm, zárva marad.

RAB ZSUZSA

DE ZSENGE, DE KÉK

De zsenge, de kék, de csalóka
a vihar múltán ez a sík!
Most lelkem, e széles róna
mézillata bontakozik.

Letiport az idő, e goromba.
De a múltért sírni? Soha!
Akár zabolátlan trojka
dübörgött volna tova.

Pata-sor dobogott kusza porban,
s eltűnt a pokol szekere.
Már hallani puszta lakomban,
mint hullik az ősz levele.

Visszhangot, messzi harangot
lélegzik a mell szabadon.
Állj, lelkem, a vágta elég volt,
a kívánt, viharos, vad uton.

Láttunk mindent, ami történt:
alakult, felnőtt a haza.
Feledjük a bántást önként:
mi magunk vagy más az oka.

Jó mind, ami volt s ami nem volt;
harminc év elsuhogott,
s most bánom a rossz fiatalkort:
kocsmák gőzébe bukkott.

De a tölgy, míg zsenge a hajtás,
hajlik, mint régi fű-sás...
Fiatalkor: aranyszivű pajtás!
Könnyelmű, merész robogás!

WEÖRES SÁNDOR

DÖNG AZ ÉG-HARANG

Döng az ég-harang, mennykőtől hasad,
felhők rongyait villám tépdesi,
halovány-arany ég-eresz alatt
imbolyognak az égbolt mécsei.
Nyitnak angyalok égi ablakot,
látnak egy halódó, rongyos felleget,
nyugaton vörös, széles szallagot,
vérezi tüzes alkony az eget.
Tűzvész-alkonyat valamit jelent -
tanakodtak össze isten szentjei -
szabljáját feni a német megint
szegény muzsikot elveszejteni!
A fényes napot kérelték fennen:
„Eredj a muzsikhhoz, ébreszd föl hamar,
vidd neki a hírt: immár serkenjen,
csapás közelít, veszejtő vihar!”
Felkelt a paraszt, megmosakodott,
aprójószágának jóreggelt kívánt,
megmosakodott, bocskort is huzott,
fogta a csoroszlyát meg a buzogányt.
Ment a kovácshoz, eltöprekedett,
szívét keserű harag dobálta:
megtanítom azt a kutya németet! -
daróc köntösét a porba lehányta.
Kovácsolt a kovács pikát, éleset,
nyergelte a muzsik fürge kis lovát,
ment a köves úton, Vígan léptetett,
merész éneket füttyölt-fújdogált.
Füttyül-léptet a döngölt ösvenyen,
hangos szilaj füttye messzire hallik.
Látja a német - amerre megyen,
füttyétől az erős tölgy földre hanyatlik!
Eldobálták a németek réz-süvegjüket,
nagy ijedtükben szerte szaladtak.
Oroszföld meg ült fényes ünnepet,
kolostorharangok mind meghuzattak.

RAB ZSUZSA

DÜLŐK ÁLMODNAK

Dülők álmodnak piros alkonyokról,
bokrok tövén kék kutatás a köd.
Kunyhó-anyóka csend-kenyeret morzsol,
tűnődve rágja ajka, a küszöb.

Az őszi fagy szelíd még és szemérmes,
szérűskert alján lopva lépeget.
Kéklő ablakból szöghajú legény les
suttogva szálló seregélyeket.

Zöld füstöt ont a kémény langyos kelyhe,
veresen izzik a kemence-mély.
Kutatva jár a szél, sehol se lelve
valakit, akit elnyelt rég az éj.

Valaki elment. Cserjés sűrűjében
nem jár zörögve csorbult lomb alatt.
Sóhaj szakad fel, útrakél az éjben,
s egy borzas bagoly csőrén fennakad.

A csend sűrűl, már szunnyadoz a pajta,
deres út hímzi a síkos mezőt.
Zizegve sír a vékony árpaszalma
el-elbólintó tehénkék előtt.

RAB ZSUZSA

ÉBEN ÉJ

Ében éj, kerül az álom,
a patakhöz ballagok.
Holdfény villószik az áron,
vet rá sugár-szallagot.

Fönn a dombon, nyírfa-gyertya
hold-ezüstben áll, mereng.
Jöjj ki, szívem, jöjj ki, mert a
guszló hívó hangja zeng.

Lány-szépséged megigézett,
gyönyörködöm, ámulok -
hogya táncba megyek véled,
leszakítom fátyolod.

Elviszlek: a hegy tövében
selyemfüves, zöld csalit
jól elrejt az ében éjben
pipacs-piros hajnalig.

URBÁN ESZTER

ÉBRESZD FIADAT

Ébreszd fiadat kora reggel
töredelmes szívű anyám.
A kurgáni uton sietek fel
vendégem elé szaporán.

Erdő vadonán ma követtem,
nyomot írtak a nagy kerekek.
Felhők sátra alatt a szelekben
arany ívjárom remegett.

Eljön ő virradatra, gurítja
bokoraljba a hold-sityakot.
Viháncol a kanca-csikó, fut a síkra,
suhogó rőt farka lobog.

Ébressz föl, anyám, kora reggel,
hadd süsse szobámat a fény.
Mondják, mihamar hires ember,
nagy orosz költő leszek én.

Zenglek téged is, őt is, a szép
kakasunkat, a házi tüzet.
Dalaimra csordítja tejét
zsemleszinű, szelíd tehened.

FODOR ANDRÁS

ÉG ÁLDJON, ÁRVA FÖLDEM

Ég áldjon, árva földem,
forrás-itatta part.
Arany-csoroszlya tör fenn
sötét felhő-ugart.

Fürödj, föld, szép sugárban,
konok fiad ne féltsd.
Én többet csizmaszárban
nem hordok hetyke kést.

Csikó meleg hasára
nem dőlök éjjelen.
Már erdő nem kiáltja
tovább víg énekem.

Sorsom szele vadul hajt,
rámront a fürgeteg.
Míg egy azúr kapun majd
halkan bezörgetek.

RAB ZSUZSA

ÉG VELED, BARÁTOM

Ég veled, barátom, isten áldjon,
elviszem szívemben képedet.
Kiszabattott: el kell tőled válnom,
egyszer még találkozom veled.

Isten áldjon, engedj némán elköszönnöm.
Ne horgaszd a fejedet, hiszen
nem új dolog meghalni a földön,
és nem újabb, persze, élni sem.

RAB ZSUZSA

ÉG VELED, FIRDAUSZI KÉK HAZÁJA

(A „PERZSA MOTIVUMOK”-BÓL)

Ég veled, Firdauszi kék hazája!
Ne felejtse a hallgatag orosz,
emlékezz majd szeme sugarára,
messzeröppent hangját visszahozd.
Ég veled, Firdauszi kék hazája!

Perzsaföld, bejártam tájaid:
rózsáid, mint örökfényű mécsek,
lobogtatják szirmuk lángjait -
azok is csak hazámról mesélnek.
Perzsaföld, bejártam tájaid.

Kortyolom a mézes illatot,
mint erős bor, átad szét eremben.
Szép Sagáne, ringasson el engem
utoljára zümmögő dalod,
hadd szívom be édes illatod!

Ó, tudom, hogy téged nem felejtlek.
Messzefutó vándorútamon
idézlek barátnak, idegennek,
dicséreted el nem unhatom.

Isten áldjon, soha nem felejtlek.

Isten áldjon. Én nem féltetek.
De ha elmegyek, orosz hazámról
itthagytok egy csendes éneket,
dúdolgasd, én meghallom akárhol,
s messzi hangom válaszol neked.

RAB ZSUZSA

EGY ÖRÖMÖM MÉG MARADT

Egy örömöm még maradt: a számba
két ujjam, s fütttyentek egy nagyot!
Rólam úgyis csak veszett hír járja,
duhaj legény, garázda vagyok.

Hát aztán! Csak ennyimet veszítsem!
Bánom én, hogy oda a hirem!
Szégyenlem már, hogy hittem: van Isten,
s keserülöm, hogy már nem hiszem.

Aranyfényű messzi messzeségek!
Életünk mindent homályba von.
Csak azért, hogy tisztább fénnel égjek,
azért tombolok, duhajkodom.

Simogatnak-ütnek a poéták,
valamennyi bélyeget visel.
Mit akartam: a fekete békát
fehér rózsával jegyezni el.

Mivé lettek az ártatlan évek
merészen szőtt fényes tervei!
Lelkemben most ördög rakott fészket,
de előbb az angyal verte ki.

Ezért vergődik zavarban lelkem.
Majd, mielőtt tőlem elszakad,
megkérem a legutolsó percben
a mellém-verődött társakat:

vad-hitetlen lelkemért és minden
vétkemért ezt kérem tőletek -
fektessétek hímzett orosz ingben
ikon alá haló testemet!

RAB ZSUZSA

ELINDULOK

Elindulok, szelíd zarándok,
mezítlábas szegénylegény,
amerre úsznak zsenge ágak
nyírfaderék fehér tején.

A földet véges-végig mérem,
követve képzelt csillagot.
Közelgő jósorsom remélem,
míg rozstáblák közt ballagok.

Piros almát emel az égre
a hajnal hűvös tenyerén.
Kaszások indulnak a rétre,
énekük lassan ring felém.

Falu-sövény mellett haladva
csöndes igéket mormolok:
százszor boldog, ki elfogadta
a tarisznyát, vándorbotot,

boldog, kit gyér öröm vigasztal,
barát, ellenség elfeled,
kit dűlő, mezsgyekő marasztal,
s ki csak kévéknek hajt fejet.

RAB ZSUZSA

ELLIK FELHŐ NYÁJA

Ellik felhő nyája,
száz kanca nyerít,
mennyegek csobbanása
láng-szárnyat terít.

Tehéntőgy az égen,
emlők: csillagok.
Kelt Isten igéje
juhban magzatot.

Hiszem: holnap nyomban,
ha dereng az ég,
felhőből kilobban
az új Nazarét.

Karácsonyt magasztal
újra a meződ,
felugat a hajnal,
mint kutyánk, a rőt.

Kétely vív hitemmel,
mint valaha, rég,
megtagadod, Ember,
Megváltód hitét.

Csikorog a penge,
metszett föld-torok...
Est-pofáról lengve
csaholnak napok.

Űzött népem futva,
mint szarvas, oson,
s tenyerét kinyújtja
óvón Simeon.

1916

ERDŐDI GÁBOR

ELMEGYEK E TÁJRÓL

Elmegyek e tájtól mindörökre,
ezt magamban elvégeztem én.
Fényesszárnyú nyárlevél pörögve,
marasztalón hullhat már elém.

Roskadt házunk összedől magától,
öles fű nő vén kutyám felett.
Elnyel majd egy moszkvai sikátor,
ez a sorsom, így rendeltetett.

Szeretem e szilfalombos várost
hervadón is és erőtlenül:
Ázsia, a színarany, az álmos,
kupoláin lomhán elterül.

Éjjel, mikor a hold a magasban
úgy süt, mint a... hogy süt - bánom én! -
vár a kocsma. Horgadt fejfel, lassan
lépek utcák konduló kövén.

Sűrű lárma a bűzös veremben,
de a pohár ott tart, nem ereszt.
Uticalányok hallgatják a versem,
betörőkkel habzsolom a szeszt,

és ajkamra keserű szó téved,
míg a szívem lázasan remeg;
„Veszni ítelt engem is az élet,
vissza többé én se térhetek:

roskadt házunk összedőlt magától,
öles fű nőtt vén kutyám felett.
Elnyel majd egy moszkvai sikátor,
ez a sorsom, így rendeltetett.”

RAB ZSUZSA

ELMEGYÜNK EGY KICSIT MOSTAN INNEN

Elmegyünk egy kicsit mostan innen,
oda, hol csönd s boldogság fogad.
Készítem is, amit el kell vinnem,
mulandó-romló cókmókomat.

Tág határ, ti drága nyírfa-erdők,
homok-rónák, ti előttetek,
előttetek, semmibe tűnendők,
nem tudom titkolni könnyemet.

Mert szerettem, nagyon is szerettem,
mi a léleknek testet adott.
Nyárfák csendjét, ahogy rezzenetlen
bámulták a rózsaszín folyót.

Elgondoltam sok bölcsét-bolondot,
eldaloltam bajt és örömet:
voltam e bús földön mégis boldog,
mert szívem kedvére verhetett.

Boldog voltam, asszony ült ölemben,
hevertem fűben, virág között.
A barmot is öcsémként vezettem,
öklöm egyet főbe nem ütött.

Nincsenek ott, tudom, szagos erdők,
nem zizeg ott hattyúnyaku rozs.
Szívem az örökre eltűnendők
hada láttán ezért bánatos.

Tudom, hogy ott hasztalan keresnék
homályban aranyló réteket.
Azért is oly drágák, kik velem még
együtt élnek itt, az emberek.

ILLYÉS GYULA

ÉLTÜNK CSUPÁN IGÉZŐ HAZUGSÁG

Éltünk csupán igéző hazugság.
Ím, ezért vonz, ezért delejez.
Kiterjeszti könyörtelen ujját,
s vélünk már a Végzet levelez.

Szemhéjam ha lehull elalélva,
mondom: „Szívem érintsd meg csupán.
Létünk hazugság, de néha-néha
az öröm megszépíti netán.

Őszült égre emeld föl az arcod,
Holdról jövendöld a Sorsodat,
csitulj, halandó, ne lesd a titkot:
földi, fölösleges igazad!”

Zelnice-zuhatag hogyha rád dőlt,
képzeld, hogy Ösvény az életed,
csapjanak be könnyelmű barátnők,
csapjon be barátod tégedet.

Bár hazúgul bántsanak: kiállom.
Legyen nyelvük, mint a penge-él,
végzetemet elkészülve várom,
szívem hűvös, semmit sem remél.

Szívem dérrel üti e magaslat,
csillag tüze nem ad meleget.
Kik szerettek, csúful megtagadtak,
kiért éltem - rútul feledett.

Mégis, szorongatva, zaklatottan
mosolyt csálnak rám a reggelek.
Mégis, eme földnek fia voltam:
éltémért mondok köszönetet.

1925

ERDŐDI GÁBOR

ELVIHÁNCOLT A TAVASZI ZÁPOR

Elviháncolt a tavaszi zápor,
kék az ég megint.
Meguntalak istenigazából,
Szergej Jeszenyin!

Unalom! Nagy, láthatatlan szárnyak
a fejed felett.
Dalaiddal porló dédapádat
föl nem keltheted.

Szavak, ígék sorvasztják el áldott
esztendőidet.
Papír nyeli el sok fényes álmod,
ásatag kötet.

Valaki, lustán kutatva verset,
néha ráakad:
tetszik kéklő tájad, piros ested -
nem kellesz magad.

Gyönyörködnek Blokban és Brjuszovban,
s másban néhanap.

De a perc, az éppen úgy kilobban,
épp úgy kél a nap.

Nem másít a föld arcán az ének,
lombot se szakít.

Megfeszítve jajgatnak a szélnek
ékes szavaid.

Nem tud már a süket ég megszánni,
Pilátus kiad...

Éli, Éli, lama sabaktáni!
Hagyd bukni fiad!

RAB ZSUZSA

EMLÉKDAL

Tenyeredbül iszik vezetéken a ló.
Nyárfák levelét veri vissza a tó.

Kék kendőd nézem az ablakon át.
Huzigálja a szél hajad éjfonatát.

Habos áradaton csupa csillag a táj.
Úgy kell puha szádrul a csók, noha fáj.

Lelocsolsz, hamisan mosolyogva reám.
Csilingel a zabla, lovad tovaszáll.

A napok guzsalyán fonalat fon időnk.
Temetőbe kísérnek az ablak előtt.

Tömjénzagu gyász, siratódal eseng...
Rémlik: leeső patkók zaja cseng.

JÁNOSY ISTVÁN

EMLÉKEZEM

Emlékezem - ó, ez az emlék! -
dús fürtöd hogy ragyogott;
nehéz volt, s fáj a szívem még,
miért is hagytalak ott!

Emlékezem, őszi köd ülte
az estét, nyír susogott,
a nappalok megrövidültek,
de tovább ragyogott le a hold.

Szavad még zeng a szivemben:
„Azúrszin időnk tovaszáll,
s felejtesz, kedvesem, engem,
szíved más lányra talál.”

Ma a nyíló hársfa szagában
az az érzés benneremeg,
amint teleszórtam lágyan
virággal a fürtjeidet.

Szívem nem hűlt ki, ma búsan
más lányt szeret - s íme feléd
száll gondolatom szomorúan,
felidéz, mint drága mesét.

URBÁN ESZTER

ÉN VAGYOK

Én vagyok a falu utolsó
költője: híd az én dalom.
A nyírfák tömjénfüstöt ontó
búcsúmiséjét hallgatom.

Aranyos láng pilléje rebben
s elfül a faggyú-mécseken.
Kopott faóra üt rekedten,
megörli lassan életem.

Szelíd mező... De holnap rajta
mohó vas-vendég robog át,
és tépi erőszakos karja
a hajnalszínű gabonát.

Idegen vaskarok, mogorvák,
az ilyen dalt nem tűrik el.
Kalász-lovak fejük lehajtják -
nekik a régi gazda kell.

Felsír velük a szél, az árva.
Haláltánc von fehér lepelt...
Az óra hördül nemsokára,
rekedten mondja, hogy: betelt.

RAB ZSUZSA

ÉNEKELJ!

Énekelj! Az átkozott gitáron
Tépdesse kezéd a húrokat,
te utolsó, egyetlen barátom!
Jó ez: kocsmá füstje fojtogat.

Rá se nézz e keskeny női kézre,
vállra, melyre lágy selyem terül.
Egyszer boldogságomat ígerte,
és a veszttem lett véletlenül.

Nem tudtam, hogy a szerelem: pestis,
nem tudtam: ragály a szerelem.
Hozzám lépett kacéran, s már ment is,
Elrabolva csavargó-szívem.

Énekeld hát, pajtás, elviharzott
ifjúságunk szertelen korát!
Mit bánom én ezt a szép ribancot!
Mit bánom, ha más karolja át!

Eh, megállj! Mért is gyalázom csúnyán?
Eh, megállj! Minek bántom szegényt?
Add a gitárt! Legmélyebbik húrján
hadd mondok a magam életét.

Napok, aranykupolák felettem,
álmaim iszákját hordozom.
Sok lányt tapogattam, ölelgettem,
sok asszonyt letört erőszakom!

Igen, van egy keserű igazság.
Látom gyerekkorom faluját:
a kankutyák sorra szimatolják
tavasszal a tüzelő szukát.

Féltékenyen őt minek vigyázzam?
Fájdalmat rá vesztegetni kár.
Életünk: ölelkezés az ágyban,
életünk: csók láza és mocsár.

Énekelj! kezéd vad lendülettel
úgy csap le, mint sorsunk ostora.
Küldd el innen... a pokolba... küldd el!
Nem halok meg, cimborám, soha!

RAB ZSUZSA

ÉNEKESKOLDUSOK

Faluszerte vonulnak a kéregetők.
Kvászt isznak az ablakok alján.
A szeplőtelen üdvözítő előtt
leborulnak a templomi cellán.

Átvágtak e népek a réteken.
Daluk: „Ó, ides Jézus!” - esengett.
Kocogott a rakott gebe félszegen.
Riogó ludak éneke zengett.

Nyomorú, bicegő had a nyáj nyomán
csupa vértanumódra beszéltek:
„Szolgáljuk urunkat egyformán
a nyakunkra vevén a terénket.”

A tehén számára kuporgatott
morzsákat előhalásszák.
Csufolódva kiáltnak a pásztorok:
„Nosza táncra, leány... A pojacák!”

JÁNOSY ISTVÁN

ERDŐN ÁTAL MENT ANYÁM

Erdőn átal ment anyám Iván-éjszakáján.
Csatakos, hideg fűben botladozott árván.
Lépett sások élire, bogáncs tövisébe,
tépte horgaskarmú ág - sírdogált szegényke.

Éles fájás járta át, ledőlt gyolcsfehéren,
feljajdult és szült fiút mohos fák tövében.

Szült világra, gyönyörűre: gyephant volt a párnám,
ékességes pendelyem hajnali szivárvány.

Így születtem, Iván-éj kedves unokája,
szerencsét búvölt fölém öreg fák homálya.

Csakhogynem kell énnekem ajándék-szerencse:
magam útját vakmerő lábam hadd keresse.

Vagy tán jobb lesz piheként kék egekbe tűnni,
pihe-nyájjal csendesen a semmibe merülni.

RAB ZSUZSA

ESŐ ÉS FÖRGETEG HAZÁJA

Eső és fürgeteg hazája,
fölötted kóbor csend borong.
Mint dagadó cipó, a tájra
úgy domborul a sárga hold.

Laboda vadpirossa lángol
zsirosgöröngyű földeken.
Lassúdan ringó felleg-ágon
a csillag: érett szilvaszem.

Nagy utak messze visznek engem,
szembe csap, földem, bánatod.
Érzem, feszülnek kék vizedben
tavaszi tajtékzó habok.

Az ingoványon megforognak,
suttognak örvényes ködök.
De szót nem értő állatoknak
fájdalma ül a táj fölött.

RAB ZSUZSA

ESTE, ESTE

Este, este. Harmat ül
hűs csalánlevélen
Fűzderéknak dőlve
állok az útszélén

Színezüst a holdfény
háztetőnkre csorran.
Fülemüle éneke
csap fel valahonnan.

Mint a futból télen,
csöndes meleg árad,
hallgatnak a nyírfák -
fehér gyertyaszálak.

Messze a folyón túl,
erdő holdas szélén
cirpel álmosléptű csősz
halott kereplőjén.

RAB ZSUZSA

EZ A BÁNAT EL SOSE MÚLHAT

Ez a bánat el sose múlhat,
a kacaj se bír vele.
Hársfám puha lombja hervadt,
hallgat a madár-zene.

Nekem egykor minden új volt,
szívem mézzel teli, bölcös;
nyájas-szelíd szavam is most
hulló keserű gyümölcs.

Az ismerős, szeretett föld,
bár hold szövö át: fakul.
Vizesések, hegyfalak közt
az orosz síkság busul.

Horpadt, lázas, sivatag-táj
s vizenyős tekintetű sík -
rokon velem, és nagyon fáj,
és könnyen a könnyem esik.

Bari bőg. Kalibák sora málló.
A poros szélvészen át
farkkal legyez egy sovány ló,
zord tóban nézi magát.

Nevén nevezve: honunk ez,
ahol ember s pusztai szél
együtt iszik, olykor könnyez,
mosolyos napokat remél.

Ezért e sirás sose múlhat,
a kacaj se bír vele.
Hársfám puha lombja hervadt,
hallgat a madár-zene.

WEÖRES SÁNDOR

FALUBAN

Faluban, a kisutcák során
sűrűdött a szürkület.
Regruták verték ki citerán
szertelen nagy kedvüket.

Cifráztak szép lassút, búcsuzót,
meg szerelmes éneket.
„Torha tönk, mezők, sötét bozót,
szülőfalunk, ég veled!”

Kurjongattak nagy legényesen,
szemük lobbant, mint a láng.
„Éltünk eddig bajjal, nyugősen,
kezdődjék a jóvilág!”

S hátrarázva szőgszínő haját,
táncba lendőlt mindahány.
Csörgette rá fényes győngysorát
hívón sok sudár leány.

Indultak aztán a szérőnek,
búcsúzni a falutól.
Pajkos lányok, huncut kedvűek,
szétszaladtak - érij utol!

Falu végén, füves dombtetőn,
kibomlik a keszkenő.
Öregember ballag a mezőn,
tűnődőn emlékező.

Sűrűben, nyírek között, ahol
bagoly kiált rémeket,
a bozót nevetve válaszol,
terel hangos éneket.

Faluban, a kisutcák során,
ágak-tépázta csapat.
Regruták siratják citerán
a hajdani napokat.

RAB ZSUZSA

FALUSI KUNYHÓ

Ócska kicsi kunyhó,
nyomorú bajok,
sírnak a kapudnál
szeles viharok.

Hallatszik panaszszó,
nem takarja fal,
mindben a szegénység:
tompá hangu dal.

Elnyomásról zengnek
bús énekeket,
nyomort énekelnek,
éhes éveket.

Nincsen egy vidám szó
házaid alatt,
bánat könnye fojtja
vigasságodat.

1912

ERDŐDI GÁBOR

FALUSI SZERTARTÁSKÖNYV

1

Ó nap, sugaras nap,
világ kútjába bukó aranyvödör!

Merítsd ki a lelkem!
Húzz fel hazám kínjainak
kútfenekéről!

Minden reggel
sugaraid ostorfáján kúszom
újra meg újra az égre.
Minden este
lezuhanok onnan az alkony szakadékába.

Szívem nehéz, örömkeserű...
Felvérzi számat az ének...
Hó zúdul, betakarja hazámat,
letépi számról a szót,
darabokra szakítja.

Keresztfán csügg hazám
töretett teste.
Utak, ösvények csupasz lába
átalszögezve...

Farkashangon vonít nyugatról
a szél...
Holló az éj,
csőrét feni a tavak hűlt szemén.
A hegyre felszögezett alkony
mint keresztfán a deszkatábla:

JESUS NASARENUS
REX
JUDEORUM!

2

Ó hold, telihold!
 Öregapám vörös sapkája, amit
 a vadóc unoka egy felhő-ágra dobott fel -
     hullj le a földre!

Födözd el szememet!

Hol vagy...
 Hol vagy, hazám?

Mint fűzvesszőket, nyúzta le útjaidat
     kemény szél.
 Gyapjadat, fehér havadat nyalogatta
     kék nyelvével
     az orkán.

Báránként fekszel a földön,
 ég fele rándul a lábad,
     a vályut az éggel,
 a zablakalással a csillagokat
 már összekeverte szemed...

Nem baj, sose bánd!
 Mindent, amit látsz, összekeverhetsz...
 Én nézlek, napnak is, ha kívánod,
 amelynek disznó-képe van,
 nem félek, ha akár beleröffen
     szertartáskönyvébe
     szivemnek.

Nagyságos nagy a titkod.
 És haláloed örök váltságdíj a
     világért.

3

Ó, vérpiros alkonyi fény!
     Bocsásd meg, hogy kiabálok.
 S hogy égi ivócsanaknak néztem
     a Nagy Medvét, bocsásd meg!

Puszták pásztorai -
 mit is tudunk?
 Községi kisiskolát jártam magam is csak -
     mit tudok én?
 Csak bibliát tudok, meg öreg meséket,
 csak azt, hogy a zab mit zümmög a szélnek...
     S még ezt:
     ünnepnapokon
     húzni a harmonikát.

De azt tudom,
annyit tudok: meghalni inkább,
mint élni
    lenyűzött
    bőrrel!

Halj meg, hazám!

Halj meg, ki a két
    testámentom után
    megírtad
    a harmadikat.

4

Ó, csillagok,
ti pillogó kicsi gyertyák,
kik a hajnal zsoltároskönyvére
    piros viaszt csöpögettek -
    hajoljatok le,
hogy elérjem lángotokat,
    s felágaskodva
    lábujjhegyre
    sorra kioltsam.

Ő nem tudta, ki gyújtott benneteket,
sem azt, miféle halálról szóltak
    énekeim.

    Örvendj,
        egész Föld!
Örvendj: szűzed, Oroszhon
újjá születik,
    ím halljad,
fiat szül
teneked...

Immánuel lesz a neve:
    Szabadító...

Örvendj, Volga, susogj:
Kék bölcsődben rengeti majd az anya
    csecsemőjét.

Hiába mondjátok,
    hogya az égen
a teljes-hold, ami fénylik,
én tudom:
    nem a hold...

Hanem ő!
Hanem ő!
Az ég méhéből
fényességben
    ő született meg!

RAB ZSUZSA

FALUT SIRATÓ UTOLSÓ KÖLTŐ

Falut sirató utolsó költő
lettem én. Kopott deszkahíd.
Nyírfák tömjént egekbe küldő
búcsúmiséjén állok itt.

Testem viaszgyertyája lobban,
aranyos lánggal csonkig ég,   / aranyos lángja csonkig ég,⁶
S a Hold, óriás fa-ingaóra   / s a Hold: fa-ingaóra zordan
fülembé hörghi: itt a vég.

Kéklő mezőknek kicsi útján
holnap vasvendég rohan át.
Fekete marka tépi durván
a hajnal-fényű gabonát.

Dicséretét idegen ujjnak
húrjaím nem zenghetik,
A kalász-lovak hulltukban is csak
a régi gazdát könnyezik.

Dög-nyerítésük szellő szopja,
vad haláltáncban a vidék,
Nemsokára út már az óra:
elhörghi végítéletét.

1920

ERDŐDI GÁBOR

FEJEM FELETT CSILLAG

Fejem felett csillag kigyúlt,
de elborítja köd homálya,
elém a széles út borúlt,
de belenőtt a rút csalánba.

---

⁶ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

A világ mosollyal köszön,   / A világ mosollyal köszönt,⁷
de mélyén megvetés lehet,
a sors is engem üdvözöl   / a sors valaha üdvözölt
de könnyet küld vigasz helyett.   / s most könnyet küld vigasz helyett.

1912

ERDŐDI GÁBOR

FEJEM ILY FÁRADT SOHASEM VOLT

Fejem ily fáradt sohasem volt,
nyom a nyúlós-szürke eső.
Álmodtalak, otthoni mennybolt,
s elherdált ifju erő.

Sok nő érettem elégett,
s én is sok nőt szereték.
Nem ezért ragadott el a végzet
s húz méreg: bor-nehezék?

Boros éjjelek újra meg újra,
kicsapongó bánat evett.
Szememet valami hegye fúrja,
mint féreg a kék levelet.

Csalatás nem fáj, elalélt ma,
s a kalandtól szív se vidul.
A hajam, az arany színű széna
már szürkült színbe borul.

Hamuszínbe borul s viz-ezüstbe,
mig az őszi nyirok lepereg.
Sose sajnállak keserülve,
tavaszom, Isten teveled.

Minek önkínzás, elesetten,
mosolyom csal furcsa vonást;
csuda jó vinnem pihe-testben
halk fényt s holttest-nyugovást.

Járkálni sötét lebujokba
nem fáj: a szivembe se vág.
Kényszerzubbonyba-betonba
vonjuk Természet-Anyát.

Énbennem is épp ez a törvény,
mi csitítja veszett tüzemet,
lobogok ma is én a mezőkért,
miket egykor e szív szeretett.

---

⁷ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Hol a fák olyan áldva neveltek
s görgettek a sárga füvek.
Verebek, varjak be köszöntlek,
s zokogó baglyok, titeket.

A tavaszba-nyomukba kiáltom:
„Kékben remegő madarak,
csiviteljétek botrányom,
hogy a szél-huligán, mit bánom,
páholja a rozst öv alatt.”

1923

ERDŐDI GÁBOR

FEKETE ÉJ⁸

1

Hisz látod, drága, az éj szelid áram:
nincsen se hideg, se meleg.
Miért, hogy a Hold arany porában
az álmodat te nem leled?

Ó jaj, miért nem? Mondd hát, drágám,
én már mindent elviselek:
sárga holdsarlóval learatnám
a be se vetett földeket.

Tavasza... tél és... csak tél megint...
kedves, a tél lám meglegyint...
S a zöld ruhaujjú nyírfák-sereg,
ha vihar jó, holtért sír, kesereg.

Ó mondd, kedves, ha ő kesereg,
körül tavasz, de engem föld temet,
de sírba merülvén: hóvihar legyen
halottas fekhelyem.

S ezért, ha a szem már messzi mered,
berkenye-tűz hevíti lelkemet.
De mind kihúny, mint láng szivemen,
maradj, ne menj el, nyírfák-kedvesem.

---

⁸ A címet a fordító adta, eredetileg a cím a vers kezdete: *Hisz látod, drága...*

2

Szánom, lovam vágtató,
mező, kakas, szél meg ágak.
Drága orosz szűzi hó,
tisztá szépség: én imádlak.

Vándorló orosz vagyok,
szemem túlra-néző:
csillag, mit a sors adott,
velem elenyésző.

*

Éj kilobban. Fény kihúny.
Kakas hangja csupa gúny.
Minek ébreszt így korán
átkozottul ostobán?

De ha mégis van oka?
Vagyok, mint ő, ostoba?

*

Éj, de komor ma, ég, a mogorva,
fülelek, de süket vagyok.
Neked csupán, te jó tyukocska,
kívánom, legyen kakasod.

Nincs mit tegyünk, nincs mit csináljak,
megdöglök én, ne feküdj le te...
Testem hulláján virulna bárcsak
ledér tyúkocskák élete.

3

Hisz látod, drága, az ég mi szürke:
a szemhez tapad s ráragad. -
Bocsáss meg: nem kell Isten üdve,
de imára rezdül az ajak.

Bár nincs Isten, csak a vágy imára,
mint másnak testmelege kell,
hogyan lelkem, e szárnyatört madárka
földről ne szálljon soha el.

1925

ERDŐDI GÁBOR

FELHŐ ELLIK NYÁJBAN

Felhő ellik nyájban,
Száz kanca nyerít,
Mennyek csobbanása
láng-szárnyat terít.

Tehéntógy az égen,
Emlők: csillagok.
Kelt Isten igéje
juhban magzatot.

Hiszem: holnap nyomban,
ha dereng az ég,
Felhőből kilobban
az új Nazarét.

Karácsonyt magasztal
újra a meződ,
Felugat a hajnal,
mint kutyánk, a rőt.

Kétely a hitemben:
mint valaha, rég,
Megtagadod, Ember,
Meváltó hitét.

Csikorog a penge,
metszett föld-torok...
Est-pofáról lengnek
vicsori napok.

Úzött népem futva,
mint szarvas oson,
S tenyerét kinyújtja
óvón Simeon.

1916

ERDŐDI GÁBOR

FENN AZ ÉGI BOLTIVEK

Fenn az égi boltivek fehérlenek,
vagy a víz hajt só-virágokat?
Énekelsz, és levetkőzött éneked
húzza, mint gyeplőt, a partokat.

Lassan forgó kék malomkő őrli meg
a búzaként áradó folyót.
Aranyos-kék messzeségek intenek,
szelíden karolva bánatod.

Zord szeretet meg nem béklyózhatja már
napbarnított, lendülő kezed.
Arhangelszk vagy Uмба felé hajt az ár
a Szolovkán - mindegy, merre vet.

Túl az összetaposott fedélzeten
itt is, ott is kolostorfalak,
s panasz-ének zümmögi keservesen,
hogy a füzek hogyan hajlanak.

Ott szeretnél lebegni a víz felett,
letaszítva a napot magát...
De a felhők résein a hold helyett
fényes fókafej ragyog le rád.

RAB ZSUZSA

FÉNYEK SZÁRNYA VERDES

Fények szárnya verdes esti lázban,
kék köd altat gyér sövényeket.
Ne szomorkodj fehérfalú házam,
hogy megint csak én vagyok veled.

Újhold szökken arany zsupptetőre,
szarvát feni házam ereszén.
Eljött a lány, s nem mentem elébe.
Egymaga ment haza is szegény.

Az idő majd elfűjja keservét,
év megy, év jön, mindent elcsitít.
Másnak őrzi az a lány a lelkét,
másnak adja édes kincseit.

Nem az erős, ki örömet koldul,
hanem akit gög forrósít át,
kinek szíve társán meg nem indul,
s félredobja, mint a nyűtt igát...

Majd az idő esztendőket perget,
hó falkáját szél teregeti,
eljön akkor újra és bezörget,
gyermekét itt megmelengeti.

Bundáját és kendőjét megoldja,
tüzem fénye rebben kisfián,
s ő nyugodtan, nyájas szóval mondja,
hogy a gyermek hasonlít reám.

RAB ZSUZSA

FOJTOGATNAK KEGYETLEN ASZÁLYOK

Fojtogatnak kegyetlen aszályok,
zörög a rozs, szomjanvész a zab.
Hímzett zászlót visznek a leányok,
körmenettel útrakél a pap.

Összegyűlnek a hívek a dombon,
arcuk békés, csak szívük riadt.
Cifrázza a kántor pincehangon:
„Mentsd meg, Isten, báránysáidat!”

Tárul az ég fényes kapuszárnya,
és a pópa új imát donog:
„Kegyes Isten, figyelmezz imánkra,
szakadjanak kövér záporok!”

Madársereg odagyűl szavára,
szenteltvíz esőzik, permeteg.
Szarka-násznagy szólít lakomára,
eljönnek talán a fellegek.

Alkony vére terjedez az égen,
szakadt gyolcsok - felhők úsznak ott.
Sűrűben patak fut ösztövéren,
kövek közt ver álmosan habot.

A parasztok várnak, ácsorognak,
egyik sóhaj, másik kesereg:
„Szeme volt már a tavaszi rozsnak...
Oda a zab, az is kipereg...”

Felhők futnak, vadsörényü mének,
köztük villám-ostor sustorog.
Szikkadt mezőn fűjják a legények:
„Felhők, felhők, vizet ontsatok!”

RAB ZSUZSA

FOLYÓ PARTJÁN

Folyó partján, öböl szélén zúg a nád,
zúgó nádnak szép lány sírja bánatát.

Hullám jósol asszonyorsot, szomorút:
szétzilálja az aranka-koszorút.

Jaj, tavaszra ifjú asszony hogy legyen?
Fél - az erdő rossz jelekkel ráüzen.

Borzong rágott háncsu nyírfá jóslatán:
egér hemzseg majd urának udvarán.

Bokros ló majd elragadja kocsiját,
tűzhely-szellem nyűvi-tépi a haját.

Tömjénszagot ontanak a fenyvesek,
orkán jajgat temetési éneket.

Folyó partján, öböl szélén lány zokog,
szemfedőjét csipkézik a lágy habok.

RAB ZSUZSA

FOLYÓPARTON TŰZ LOBOG

Folyóparton tűz lobog,
moha füstöl, ág ropog.
Haj, Iván-éj, Szent Iván-éj!
Moha füstöl, ág ropog.

Manó sír a fák alatt,
siratja a tűnt nyarat.
Hej, Iván-éj, Szent Iván-éj!
Siratja a tűnt nyarat.

Táncba megy a lánysereg,
szilaj húrok pengenek.
Hej, Iván-éj, Szent Iván-éj!
Szilaj húrok pengenek.

Kinek bánat, siralom,
nekünk, öröm, vigalom.
Hej, Iván-éj, Szent Iván-éj!
Nekünk öröm, vigalom.

RAB ZSUZSA

FÖLDECSKÉM, TE, SZÜLŐFÖLDEM

Földecském, te, szülőföldem,
tengődő, bajos vidék!
Csak a szík, a fák a ködben,
meg a folyón túli rét...

Keresztjét felhőkbe vágva
Öreg templom bólogat.
Kakukk sírdogál az árva
tájon. Mégis ittmarad.

Szülföld, érted fog, érted
batyut, botot a szegény,
ont zarándok-verítéket
tavaszi víz idején.

Poros, cserzett arcok, távol
utak szikkasztott szemek,
Krisztus szelíd bánatával
teli, szikár emberek.

RAB ZSUZSA

FÖLDEM, SZOMORÚ, CSUPA SÍK TÁJ!

Földem, szomorú csupa sík táj!

Az esős ősz ónja pereg,

pocsolyában a lámpa himbál / pocsolyán lámpás tüze himbál⁹
száj nélküli szörnyű fejet.

Jobb nem néznem a világra:
csak még szörnyűbb ne legyen,
im e rozsdás nagy rohadásra
hunyorítom majd a szemem.

Kicsikét csitul így, ami sajgott,
s bár ház csontváza borong:
viszi molnárként a harangot,
bronzzsákjait a torony.

/ nagy bronz-zsákját a torony.

Koplalsz? lesz majd eleséged.

Élted majd jóra vált.

/ Élted tán szépeket ad.

De szemed nyíltan sose nézhet,
Te nem ismert, földi barát.

Mint gondoltam, úgy is tettem,
de jót sohase hozott,
túl jól megszokta a testem
e hideg remegést, e fagyot.

/ Mit gondoltam-cselekedtem,
/ de sikert sohasem aratott,

De minek panaszkodom ma?
Hiszen itt más is nyomorog.
S a lámpa kacag hunyorogva,
száj nélküli arca vihog.

/ De minek panaszkodom én ma?

Rossz gúnya alatt csupán a
szívem int: „Lásd föld rögeit!
Pajtás, a halál keze zárja
le csak látó szemeid.”

/ Rossz gúnya alatt, íme, árva

/ le csupán látó szemeid.”

1921

ERDŐDI GÁBOR

---

⁹ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

FURCSA AJTÓK VANNAK KHORASZÁNBAN

(A „PERZSA MOTÍVUMOK”-BÓL)

Furcsa ajtók vannak Khoraszánban:
mindnek rózsza szórva küszöbén.
Egy merengő péri él a házban.
Furcsa ajtók vannak Khoraszánban:
egyet sem bírok kinyitni én!

Van elég erő a kezeimben.
Hajam réz, s aranyszínű, finom.
Szól a péri szépen és szelíden...
Van elég erő a kezeimben.
S azt az ajtót nyitni nem bírom!

Mire jó vak mersze bús szívemnek?
Mire jó? Dalom kinek irom,
hogya féltékennyé Sága nem lett,
ha az ajtót nyitni nem bírom?
Mire jó vak mersze bús szívemnek?

Most orosz hazámba visszatérek,
Perzsia, tőled bucsút veszek?
Elhagylak vajon örökre téged,
mert szeretem szülőföldemet?
Most orosz hazámba visszatérek.

Isten hozzád, Isten veled, péri!
Az ajtók nem nyíltak énnekem.
Jaj, be szép volt érted kínban égni!
Rólad szól hazámban énekem.
Isten hozzád, Isten veled, péri!

JÁNOSY ISTVÁN

FÜRDŐ CSILLAGOK

Fürdő csillagok, ős-kusza álmok,
Borzadok, ébren hallucinálok.
Részegen égek a pusztá ligetben,
Csillagokat fognék a kezemben.
A balalajka vidám dala repdes,
Tóban, az árban fürdik a kedves.
Kecses a keble, a két üde körte,
Csontja vihart simogat ölelőzve.
Mint a szivárvány, olvad a csillag,
Szívben az esti litánia-illat.

1916

ERDŐDI GÁBOR

FÜSTÖLÖG AZ ESTE

Füstölög az este, kandúr ül a sutban,
ima rebben: „Bízzunk édes Jézusunkban!”

Ködök kavarnak, hajnalok lobognak,
vörös fény a leple cifra ablakoknak.

Arany gerendáról pók libegtet fátlat,
korhadt-lécű ólban egér kaparászgat.

Tisztás szélén tömzsi kupola a boglya,
zúg sudár fenyőszál, égbetörő kopja.

Harmatülte cserjén kéklő pára-tömjén,
Szelíd erő szunnyad szívek árva csöndjén.

RAB ZSUZSA

FÜTTYÖS SZÉL RONT

FüTTYÖS szél ront a palánk tövének,
füvet borzoló.

Ez maradok, tudom, amíg élek:
korhely, naplopó.

Elnyelik a napkaréjt a halmok,
üzennek nekem.

Nem egyedül kódorgok-csavargok,
vagyunk elegen.

Tél havaz az orosz mezők síkján,
nyár füvet növeszt.

Mindegy, hogy csuvas vagyok, vagy litván:
csak egy a kereszt.

Hiszek benne, mint csoda-ikonban:
betel az idő,

s vándor képében eljön titokban
az Üdvözítő.

Lehet, hogy egy kékes ködgomolyba
fúló estelen

elkerülöm, bambán vigyorogva,
meg sem ismerem,

lehet, tompán bámul majd utána
szemem, szárazon,

és az öröm elszáll a homályba
galambszárnyakon...

S feljajdul megint a régi bánat,
farkasként üvölt...

Szél, te járj a síromon trepákot,
ha rámhull a föld.

RAB ZSUZSA

GYERE DRÁGA, ÜLJ LE MELLÉM...

Gyere drága, ülj le mellém,
nézz hát a szemembe önként,
szelíd pillantásod mélyén
hallgatok érzéki örvényt.

Jaj, fűrt, dérütötte, csüngő
vegyült hajam aranyába,
jöttél, mint szilaj léhűtő
egyetlenegy megváltása.

Otthonom elhagytam régen,
hol virítnak rétek, kertek,
városi keserű hírben
hittem magam elveszettnek.

Akartam, hogy szívem vére
elfojtana nyarat, rétet.
Ahol békák zenéjére
vad-kamasz költővé érett.

Ablak előtt ősz van újra,
juhar, hársfa bekopogtat,
mancsos ágai bebújva
keresnek sok távozottat.

Rég nincsenek e világon,
Hold süt sírok keresztjére,
éjbe jelöli sugárzón:
mi is jövünk vendégségbe.

Mi is, leélve a búkat
költözünk ama berekbe.
Mind a rögös, görbe utak
gyönyört öntnek elevenbe.

Így hát drága, ülj le mellém,
nézz hát a szemembe önként,
szelíd pillantásod mélyén
hallgatok érzéki örvényt.

1923

ERDŐDI GÁBOR

GYERMEKEM, DE SOKAT SÍRTAM

Gyermekem, de sokat sírtam bús sorsod miatt,
s éjjelente, egyre-egyre jobban fojtogat.

Jól tudom, hogy nemsokára, egyik délután
engem is kiénekelnek Szent Mihály lován.

Te meglátod az ablakból fehér szemfedőm,
s összeszorul a bánattól szíved résztvevőn.

Gyermekem, de sokat sírtam szavak titkain,
és gyöngysorba fagytak sorra forró könnyeim.

Összefűztem kis nyaklánccá s néked adom át,
napjaimnak emlékére hordjad te tovább.

JOBBÁGY KÁROLY

HAJ, A SZÁN!

Haj, a szán! Paripák, paripák, haj!
Nem az ördög hajt titeket?
A pusztai vad robogásban
a száncsengő de nevet!

Se az ebsaholás, se a holdfény
nem méri e messzi mezőt.
Szilaj életem, el ne osonj még,
ne suhanj el öregkor előtt.

Kocsis, te! Dalolj a vak éjbe,
kísérlek én magam is:
Csalóka a lány szeme-fénye,
meg az ifjúkor is de hamis!

Süvegem rég csálira vágtam,
befogtam a gyors lovakat,
s a szekéren, a szénán háltam –
üssék bottal nyomomat.

Csoda-kedv daloló suhanása!
A sötét éj selyme alatt
a harmonikám kacagása
lányok lelkébe ragadt.

De hajam már gyérül azóta.
Se házam nincs, se lovam,
hangszerben hallgat a nóta,
nem szól vígan-borusan.

De mégse fagyott meg a lelkem,
szeretek fagyot és jeget.
Haj, ifjui, hajdani kedvem,
a száncsengő kinevet.

WEÖRES SÁNDOR

HALLOD, VÁGTAT SZÁNUNK

Hallod - vágtat szánunk, hallod - szánunk vágtat,
nékem s kedvesemnek mező terít ágyat.

Szellőcske, oly pajkos, szellőcske, oly félszeg,
puszta rónán robog csengettyűző ének.

Ó, te szán, te szánunk - fakó lovunk száguld,
réten juhar táncol - mint ki részeg, kábult.

Odamegyünk hozzá, kérjük, hogy mi történt,
s harmonika-szóra hárman ropjuk tüstént.

1925

ERDŐDI GÁBOR

HALLOD - SZÁN CSILINGEL

Hallod - szán csilingel, hallod - szán csikordul.
Lánnyal, nevetővel, szán röpít bolondul.

Csiklandozó titkot suttog a szél ajka,
fagy-gyalulta síkon csilingel a trojka.

Haj, ti paripáim! Rajta, röpíts, szánom!
Pityókos juharfa táncol a tisztáson.

Odahajtunk hozzá, szökkenünk a hóra,
s hárman táncolunk már harmonikaszóra.

RAB ZSUZSA

HALOTT LIGET, PUSZTA RÓNA

Halott liget, puszta róna,
Nyirkos köd a víz fölé ült,
Messzetűnő tűzkerék, a
Nap a hegy mögé legördült.

Mély álomba szenderült a
Feltört út, oly álma támadt:
nemsokára mindenütt a
tél takarja már a tájat.

Csengő bozót sűrűjében
láttam, ködben csavarogva:
Rőt csikó - a hold az éjben
magát szánunk elé fogta.

1918

ERDŐDI GÁBOR

HAMVASKÉK RUHÁCSKA

Hamvaskék ruhácska. Tisztatükrű szem.
Sosem-igaz szóval csaltam kedvesem.

Megkérdezte tőlem: „Zúg-e fergeteg?
Fűtsek-e, vessek-e puha fekhelyet?”

Néki azt feleltem: „Szirom, nem a hó,
szirom hull az égből, puhán szakadó.

Fűtsd be a kemencét, készíts fekhelyet:
hiányod sír bennem, mint a fergeteg.”

RAB ZSUZSA

HARANGSZÓ

Harangszó mezőknek
új hajnalt jelez,
mosolyt küld a Napnak
földünk s ébredéz.

Konduló ütések
szállnak égre fel,
visszhangozza erdő,
csengő hang felel.

Folyó mögé tűnt a
fehér színű Hold,
zengő hab vidáman
utána loholt.

Álmodat elűzi
távoli harang,
valahol az úton
halványul a hang.

1914

ERDŐDI GÁBOR

HAZATÉRÉS A SZÜLŐFÖLDRE

Itt járok újra szülőföldemen,
a faluban, hol nődögéltem,
hol nyurga torony áll fehérén,
nyírfatetővel és keresztelen.

Ó, mennyi újat szívott itt magába
a fénytelen, sovány napok sora!
Hány ámulat várt! Hány csoda
szegődött lépteim nyomába!

Szüleim háza
melyik is lehet?
A ház, amelyet hajdan öreg juhar jelölt?
Anyám nem ül már tornácunk előtt,
vetve csirkéinek egy-egy marok szemet.

Öreg lehet, bizony,
öreg lehet...
Megsajgó szívvel nézek szét a tájon:
keresem régi arcát s nem találom.
Csak a hegy ismerős: árván mered, fehérén,
és lent, tövében
magányos, szürke kő.

Körül a temető:
dűledező keresztek,
mint holtak karjai,
karok, halálos harcban megmeredtek.

Öregember botoz az útfelen,
lebben nyomában a por szürke fátyla.
„Megállj, apó!
Mondd meg nekem,
hol is lakik Jeszenyina Tatyána?”
„Tatyána?... Hm...
Hát az a ház,
az, látod ott...
Aztán mi jóba jársz?
Rokona volnál,
vagy a fia, a világgáfutott?”

„Az, a fia.
No, no, mi lelt, apó?
Bántott a szó,
hogy olyan borús lett a homlokod?”

„Hej, unokám!
Már nagyapád se ismered meg?...”
„Öregapám!”
Tűnődünk egymás lassúdad szaván
és könnyeink a lapura peregnek...

.....
„Harminc lehetsz, aligha több.
Én meg kilencven leszek nemsokára.
Kevés van hátra...
Hazajöhettél volna már előbb...”
Tűnődik... homlokán ezer barázda.
„Haza bizony...”
„Te kommunista vagy?”
„Nem!”
„A húgaid meg, látod, komszomolkák.
Milyen idők! A templomunkban nincs ikon,
kereszt sincs. Tegnap mind kidobták.
Hogy jut égbe az imádság szava?
Én titokban az erdőre megyek,
nyárfák elé letérdelek:
talán segít...

No, de gyerünk haza!
Meglátod majd anyád, testvéreid.”
S elindulunk konkoly-szegett úton.
Én az erdőt, a rétet bámulom,
az árva tornyot nézi nagyapám...

.....
.....
„Fiam, édes fiam!” - „Anyám!” -
És törölöm újra könnyemet.
Még a tehén is bögne egy keserveset,
csak nézne szét e nyomorú tanyán.
Falon Lenin naptárból tépett képe:
húgaim élete,
nem az enyém.
Mégis sírok és ereszkednék térdre,
hogymost köztük megtérhettem én.

Szomszédok jöttek át...
Asszony, ölbéli gyermek.
Csak néznek, senki nem ismer meg...
Még a kutyánk is rámacsargott,
mint vén ebe fogadta volna Childe Haroldot...

Gyerekkor drága tája!
 A régi arcod
 nem lelem.
 De hát magam is más lettem, tudom.
 Anyám, nagyapám ül reménytelen -
 mosoly virul ki a húgaimon.

 Nekem nem ikon Lenin képe sem...
 Csavarogtam, láttam sokat...
 S családom kedves most nekem...
 És meleg sírás fojtogat
 közöttük ott a lócán.

 „No, húgom!”
 Húgom a lócáról felállt:
 a *Tőke*, mint a Szentírás, kezében.
 Beszélt Engelsről,
 Marxról...
 Nem olvastam, akármilyen szél fújdogált,
 e könyveket - no szégyen!

 De türtem csak nevetve,
 hogy ez a csöpp leány
 tudatlanságom olvassa fejemre...
 .....
 .....
 Még a kutyánk is rámacsargott,
 mint vén ebe fogadta volna Childe Haroldot.

 RAB ZSUZSA

HIDEG HOLDFÉNY

Hideg holdfény szinte folyva önt el
 rideg rónát, rajta bú lebeg -
 így láttalak, hazám, ifjú fővel;
 átkoztalak, bár szerettelek.

 Odvas fűzfák bús útmenti rendje,
 kenetlen kordék gyász-éneke -
 fognám fületem a tenyerembe,
 ha megint hallgatnom kellene.

 Kis kunyhó-ablak, már nem világítsz,
 nem hatol szívemig sugarad.
 A szirom-zúzmarás almafát is
 gyűlölöm sivár helye miatt.

 Lelkemet más vonzza már. A vén hold
 tüdőbajos világa alatt,
 szülőhazám, kőből és acélból
 látom nőni új hatalmadat!

Réti Oroszország! Béke már rád!
Szíken tolni szúvas faekét?
Szenvednének ők is, hogyha látnák,
a szép sor nyírfák és jegenyék.

Nem tudom, mire végzem... Megeshet,
nem értem az új élet szavát -
szeretném látni mégis erősnek
ezt a bús, szegény orosz hazát.

Hallgatom, hogy csahol közel-messze
a motor, amíg bög, zeng az ég.
Fognám fülemet a két kezembe,
ha megint a kordék kezdenék!

ILLYÉS GYULA

HÓFÖRGETEG

Pergessétek, napok, a régi rokkát.
Az idők rendjén
nem fordíthatok.
Magammal dülőre sosem jutok hát?
Kedves-magamnak
idegen vagyok.

Olvasnék - könyvem kiesik kezemből.
Ásítok,
álom húzza a fejem.
Kinn
vontatott sírású szél dörömböl,
baljóslatú,
mint halálfélelem.

Rekedten dünnög
kinn egy lombja foszlott
juharfa, a múltat idézgeti.
Juharfa-e?
Vagy inkább szégyenoszlop?
Akasztanak rá?
Fejsze dönti ki?

Elsőnek
engem kössenek fel
ágára, hátragúszozva kezem,
amért rekedt,
bajt jósló énekemmel
hazámat
álmából ébresztgetem!

A kakas-harsonát
nem állhatom,
ahogy átsajdul
álmunk éji csendjén.
Bosszút állnék
e harsány állaton -
ha rajtam múlna,
mind kizsigerelném!

És én magam?
Hisz kakas-énekiem
felverte e vidéket hajnalonta!
Lettem - hiába volt apai intelem -
szívem és versem
nyugtalan bolondja...

Visít a fürgeteg,
mint böllérvés alatt
az ártány.
Jeges-szilánkos
köd lebeg
a messze és közel
bizonytalan határán.

Talán a kutyák
falták föl a holdat -
nem látni régen,
hova tévedt?
Anyám a rokkáról
szálat bogozgat
és orsájával elbeszélget.

Süket macskánk
figyel szavára,
gőgös feje
a lócáról felé hajol.
Az ijedős szomszédok
nem hiába
mondják: olyan,
mint egy sötét bagoly.

Úgy látom
szűkülő szemrésemen,
mint képet egy
gyerekkori meséből:
a macska, mancsával,
fügét mutat nekem,
anyám pedig varázslóasszony
Kiev boszorkányos hegyéről.

Beteg vagyok,
vagy nem vagyok beteg?
Gondolataim
össze-vissza járnak.
Fülemben
sírásó-lapátok zengenek,
felelve messzi
harangzokogásnak.

Magamat
koporsóban fekvé látom.
Az alszerpap imát darálgat.
Halott-magam
szemét lezárom,
ráteszek
egy-egy rézpetákot.

Azé lesz, aki elkapar:
a sirásó jókedve ára.
Elás, utána nagyhamar
egy pohár pálinkát
köszönt magára,

és így kiált:
„Szegény bolond halott!
Szilajul élt,
szertelenül, mint senki.
De a Tőkéből öt lapot
nem tudtak
a fejébe verni!”

RAB ZSUZSA

HÓFÖRGETEG DÚL-FÚL

Hóförgeteg dúl-fúl, ördög lelke jár,
ver a háztetőbe fehér szögeket.
Tomboljon felőlem; minek félni már?
Nyughatatlan szívem hozzád szögezett.

RAB ZSUZSA

HÓ-GOMOLYAG ZUZIK

Hó-gomolyag zuzik, örli a fergeteg,
égre-fagyottan a hold riogat.
Látom a kis falut, éjben a kerteket,
ablak-üregben a mécs-sugarat.

Hontalanul megyek, és zivatar kering.
Kell-e a sok nekem? Egy odu tán...
Várnak öregjeim, otthon ülök megint,
láthatom ősz öreg édesanyám.

Néz, a szeméből könnye csorog szét,
percekig is néz hangtalanul.
Most meg akarja fogni a csészét,
menten elejti, a földre lehull.

Kedves, öreg, szelid édesanyám, gyere,
hagyd el a gondot: sírba temet.
Harmonikázik a tájon a fagy keze,
míg elmondom az életemet.

Messze bolyongtam, messzire láttam,
várt is elég szerelem, mese-kincs,
jártam a kocsmákban, palotákban:
szebb s jobb, mint te, sehol, soha sincs.

Újra melegszen az otthoni padkán,
lenn a bakancs és lenn a bekecs,
régim remény lobog életem útján,
újra gyerek vagyok, ugrifüles.

Kinn a fagyos vihar új zokogásba fog,
vad-zajosan tova-füstöl a szél,
és szívem azt hiszi: hársfavirág lobog,
kertben a hársak esője fehér.

WEÖRES SÁNDOR

HOL AZ ÖRÖK TITOK SZUNNYAD

Hol az örök titok szunnyad,
van egy túlvilági rét.
Itt jártam, e földi útnak
véletlen vendégeként.

Erdők, vizek áradása.
Fönn egy szárny suhan velem.
Égitetek vad futása
vonta ködbe életem.

Nem a te csókodtól égtem,
sorsom nem hozzád fűzött.
Érzem: új út készül értem
napkelet s nyugat között.

Így rendeltetett: a szótlán
sötétségbe szárnyalok.
De senkinek búcsúzóban
semmit hátra nem hagyok.

Ahol minden vihar hallgat,
messze hagyva földedet,
szememet, mint iker-holdat
kigyújtom a mély felett.

RAB ZSUZSA

HOL VAGY, HÁZ?

Hol vagy, ház, öreg szülém,
állsz-e még a domb tövén?
Kék virágom hol lobog?
Ragyogsz-e még, szűzhomok?
Hol vagy, ház, öreg szülém?

Kakasok rézkürtje zeng,
parton egy pásztor mereng.
Fényporos a víztükör,
benne csillag tündököl.
Kakasok rézkürtje zeng.

Szárnyas malom az idő,
ezüst ingát lendítő.
Hold az inga, földre száll,
rozsra perc-esőt szítál.
Szárnyas malom az idő.

Gyorsnyilú eső szakad,
elsöpörte házamat,
rongyolt kék szirom lobog,
feldúlva a szűzhomok.
Gyorsnyilú eső szakad.

RAB ZSUZSA

HOLD REJTI A PAJTÁINK MÖGÉ

Hold rejti a pajtáink mögé
sárga arcát ádáz Nap elől,
magasan a rétjeink fölé
villámpír lobban kelet felől.

A hajnal, mint harmat-hab ragyog:
menyasszonyszem mélykék tava az,
mint a vándor, ideballagott
bocskorában, botján a tavasz.

Fülbevalókat tesz ág köré,
a nyírfákat ékszerezi fel
s az orgona-bokraink közé
mint a lepke, vígan lebben el.

1916

ERDŐDI GÁBOR

HOLD SZITÁLJA HÚVÖS ARANYÁT

(A „PERZSA MOTIVUMOK”-BÓL)

Hold szitálja hűvös aranyát,
oleander mézillata átad.
Jó nézni e kékben úszó tájat,
hallgatni a nyugalom dalát.

Messze-messze Bagdad városa:
ott dalolt a szép Seherezádé.
Vágya réges-régen a halálé,
kertje néma, nem zeng föl soha.

Földben nyugvó régen-voltakat
rejt a temetőfü buja bokra.
Vándor, ne keresd a holtakat,
ne hajolj a mohos kőlapokra.

Körülöttesd illatok, színek,
ajkad hívják, csábítják a rózsák.
Béküljön meg mindennel szived,
s édes öröm száll meg, tiszta jóság.

Élj, ha élsz! Csókolj nagyon, ha csókolsz.
Arany hold alatt gyönyört szakíts.
Ha meg holtak árnyainak hódolsz,
élőt azzal meg ne háboríts.

Ezt dalolta szép Seherezádé,
ezt nyögik a csorba levelek...
Kinek vágya régen a halálé,
szánni szívből itt csak azt lehet.

RAB ZSUZSA

HÓSZINÜ PÁNTLIKA

Hószinü pántlika bíbor övön...
Szép a pipacs, ha csokorba kötöm.
Táncba futott a legény valahány -
énekel, énekel ott az a lány.
Fújja vidáman, fújja nekem:
„Szép a legény, de ha nem szeretem!
Szél a haját ne kuszálja nagyon:
fésűmet úgyis másnak adom.”
Más viszi táncba, tüzesbe, nem én:
táncban, ivásban hetyke legény.
Hadd vigye! Úgyse vagyok neki jó...
Mind berugott az a híres ivó.
Férfiszakáll csiklandja nyakát,
kelleti, el se pirulva, magát.
Párja röpíti, előtte forog,
hej, de mögüle felém mosolyog...
Hószinü pántlika bíbor övön...
Szép a pipacs, ha csokorba kötöm.
Árva pipacs kivirult szivemen...
Lobban a táncba, de mégse velem!

RAB ZSUZSA

HUHOG ŐSZIESEN

Huhog ősziessen a bagoly,
belereszket a puszta vidék.
Már lesben az ősz valahol,
nyüvi-fosztja hajam sűrűjét.
Szomorúak a kék topolyák,
huhu-hanggal a puszta üzen.
A hold-anyá bontja haját,
s fia válla mögött lepihen.

Vacogok majd lombtalanul
sűrű csillageső hüvösén.
Dalom elkopik és megavul,
un az ifjú, s elhagy a vén.

Új dalnokot küld a falum,
új dalt terel erre a szél...
Susog ősziessen, szomorúan,
zizeg ősziessen a levél.

RAB ZSUZSA

HULLNAK A LOMBOK

Hullnak a lombok, hullnak özönnel.
Távoli-tompán
jajgat a szél.
Senki se tölt be örömmel,
ó, ma velem szeliden ki beszél?

Elnehezült a tekintet.
Nézem a holdat az ég tetején.
Most a kakasszó messziről intett,
csend sűrűjén, puha ősz elején.

E kék, korahajnali óra,
sűrű hullócsillagot ont.
Valamit kívánni, ha volna,
jó volna - de mit, te bolond?

Mire vágyjam, árva leroskadó,
keserülve a sorsomat?
Talán egy szemrevaló
lányt lássak az ablak alatt?

Buzakék szeme csak nekem intene,
egyedül nekem és
soha másnak -
járása, szelíd szava, kelleme
nyugodalmat adna a vágynak.

A hold özönében, az éjben
ne sírjam az énekemet,
dícsérjem a végzetemet,
másnak fiatal delejében
sose bánjam: erőm odalett.

WEÖRES SÁNDOR

HÚZZAD-NYÚZZAD, TE VÉN HARMONIKA

Húzzad-nyúzzad, te vén harmonika!
A zenész keze csüggedten cibál.
Igyál velem, igyál, rühes szuka,
igyál, igyál!

Ó, hány szerelem meghempergetett -
végig se gondolom.
Mit bámul kéket-fröccsentő szemed?
Kell egy pofon?

Madárijesztő-bábnak még talán
szép vagy nekem.
Megrágtad szívósan és ostobán
az életem.

Szólj, harmonika, szólj, te keserű!
Igyál, gebe!
Butább nálad ott az a nagycsecsű:
az kellene!

Válogattam a tefajtdád között,
akadt elég...
De nem találtam még ilyen dögöt,
ilyet soha még!

Fáj? Hát húzzad azértis! Hangosan!
Eh, egyre megy!
Nem ölöm érted meg magam!
Fenébe! Eredj!

Jobb, ha ilyen szukákba
belérugok...
Bocsáss meg, drága, drága...
látod... sirok...

RAB ZSUZSA

IFJU ÉVEK

Szertelen dicsőség, szilaj ifju évek,
sok keserű mérget hullattam belétek.

Nem tudom, hol vár a vég, közel-e, vagy messze.
Kék szemem volt hajdanán, hervad révedezve.

Hol vagy öröm? Csak sötét kín, szorongás, bánat.
Mezőn, kocsmában? Ohó! Sehol sem talállak.

Kinyújtom a kezemet, ujjaimmal érzem:
Hó, lovak... szán... suhanunk... által a cserésen.

„Hajts kocsis, ahogy lehet, nem vagyok én bászli,
ne sajnáld a gödrökön lelkem is kirázni.”

De a kocsis mást se szól: „Fene zivatar van.
Megizzadnak a lovak, én leszek a bajban.”

„Ej, kocsis, nem tűrhetem félős gyávaságod!”
Kapom ostorát, nosza, a lovakra vágok.

Lódulnak azok, a hó cafatokban röppen.
Hirtelen zökken a szán... bucka van köröttem.

Fölkelek, ördögbe is - trojka helyett, látom,
bekötözve fekszem itt egy kórházi ágyon.

Nem a rossz uton futó lovak felé csaptam,
kötésemmel fekhelyem ütöm szakadatlan.

A két óramutató bajuszt pödör éppen.
Ápolónők réveteg hajlanak fölém.

Rámhajolnak suttogón: „Aranyfürtű, téged
megmérgezték jó korán a keserű mérgek.

Nem tudjuk, hol vár a vég: közel-e, vagy messze -
kocsmák köde nehezült régi kék szemedre.”

FODOR ANDRÁS

IFJÚSÁGOD SZÉTHORDTA MÁS

Ifjúságod széthordta más.
De megmaradt, nekem maradt meg
hajadban a füstszín varázs,
s őszi fénye fáradt szemednek.

Ó, édes ősz kora! Nekem
szebb ez, mint járni tikkadt nyárban.
Jobban szeret képzeletem
téged a lágy ősz sugarában.

Szívem igaz lett és erős.
S a suttogók szemébe vágom:
nem vagyok már tivornyahős
zabolatépő éjszakákon.

Éveim búcsút intenek
a hajdani duhaj legénynek.
Új vágy telíti szívemet,
véremben hűsebb szenvedélyek.

Ablakomat már verdesi
szeptember, rézsín fűzfaággal,
hogy úgy nyissak ajtót neki:
őszbe bukók alázatával.

Megbékül mindennel szívem,
és nem veszít, és nem is lázad.
Más lett Oroszország énnekem,
mások a temetők, a házak.

Tisztult szemem már látva lát,
messzebbre ér el villanása.
Csak te lehetsz, nővér, barát,
a költő egyedüli társa,
a komolyodó, szelíd dalom
csak néked zenghet mostanától
alkonyba fúló útakon
elfutó szilaj ifjúságról.

RAB ZSUZSA

IGÉZŐ BÚ

Igéző bú és csalás az élet,
leigázó szörnyű hatalom:
egy vonása goromba kezének
végzet-betűt hágy a papíron.

Valahányszor szememet behúnyom,
azt mondom: „Hadd tomboljon szived.
Csal az élet, mégis olykor-olykor
hazugságát édesíti meg.

Az ősz égnek fordítsad az orcád,
és a holdból fejtsd meg életed.
Ó, halandó, nyughass, ne akarj hát
oly igazat, mely fanyar neked.”

Jó a fagyalvirág-fergetegben
azt gondolni, hogy az élet: ád.
Hadd csapjon be a barátnő könnyen,
hadd áruljon el a jóbarát.

Hadd becézzen akárki gyengéden;
hadd legyen a nyelv borotvaél.
Rég így élek, már mindenre készen,
iszonyúan megedződtem én.

Lelkemet dermeszti e magasság,
a csillag-tűz sohasem meleg.
Ha szerettem: szívem megtagadták,
kikkel éltem: elfelejtenek.

De mégis, én, szorongatott, hajsolt,
a hajnalra tárom szememet.
A föld nékem közeli rokon volt,
Mindenért, ó, élet, köszönet.

WEÖRES SÁNDOR

ILYEN GYÖNYÖRŰT SOSE KAPTAM

Sura húgomnak

Ilyen gyönyörűt sose kaptam,
a lelkem alá takarom,
hol az édeni fájdalom...
Te vagy újult ifjúkorom.

Te búzavirág-igém vagy,
szeretlek örökre, tudod.
Hogy van tehenünk, az a szép, nagy?
Kérődzi a bánatot?

Ha dalolsz: dalod újjá szítja
halk gyermeki álmaimat.
Vadrózsa-bozótunk pírja
él még a kis ablak alatt?

Mit dúdol anyánk meg a rokka?
Elmentem örökre, lehet.
Tudom: ősz terel udvarunkra
bíbor lombfergeteget.

Tudom azt is: mindkettőnkért,
szavak és könnyek helyett,
akár a halott szeretőért,
elhagyva nyűszít az eb.

Sose látjuk a régi tanyánkat.
Felém de soká utazott,
akár az öröm meg a bánat,
rjazanyi fejrevalód.

WEÖRES SÁNDOR

IME AZ ÖRÖK REND, A TÖRVÉNY

Ime az örök rend, a törvény,
ki harminc évig vad, mohó,
bár kiégetten s összetörvén,
élethez fűzi szent csomó.

Már harminc évem küszöbünkön,
föld mélye immár földereng,
álmban szívem látja tűnőn:
testem rózsaszín lángja leng.

Ha égek, égjek hát betelten,
s míg hársfa nyílik, füst-tele,
e gyűrűm papagájtól vettem,
lobogásunknak kis jele.

Ujjamra szép cigánylány húzta,
és onnan adtam teneked.
A verkli hogyha sír busulva,
ezért tűnődöm, remegek.

Fejemben párolog a posvány,
szívben hideglelés homály
Tán hűtlen lettél, csalfa hozzám
s másnak adtad kacagva már.

Tán csókjával fűrésztve éjjel
a férfi faggat már maga,
hogyan vetted rá költőd szeszéllyel:
kéljen sok kéjes verssora.

Na és? Gyógyul a seb beforrva,
jaj, látszik léten túli táj.
Egy huligánt orránál fogva
így vezetett a papagáj.

1925

ERDŐDI GÁBOR

INGOVÁNYOS ERDŐ

Ingoványos erdő,
kéklő ég-lepel.
Tülevéllel csengő
fenyves énekel.

Fák sötét hajában
cinke bujdokol.
Kaszások dalára
gondol a bokor.

Egy szekér a rétről
ballagdál haza,
csordul kerekéből
hársfa jószaga.

Ring a füzek ága
szellő füttyszaván...
Szülőföld, te árva!
Elhagyott hazám!

RAB ZSUZSA

ITTHON VAGYOK

Itthon vagyok, együtt megint
e tűnődő, szelíd vidékkel.
A hegy mögül még visszaint
a fűrtös alkony, lágy kezével.

Szállnak bozontos fellegek,
az eget lassan átal ússzák.
Nyomukban csöndesen lebeg
s rámhull az esti szomorúság.

A fénylő templom-kupolát
beszövik-fonják kékes árnyak.
Sok régi pajtás, jóbarát,
ó, merte tűntél, hol találalak?

Évek ködfala eltakart.
Mentetek sorra, mindahányan.
Csak a víz tud még régi dalt,
zuhog a vén malomlapáton.

Míg lassan ellep a sötét,
s a szelek gyöngé nádat törnek,
örökre elszállt évekért
könyörgök a párolgó földnek.

RAB ZSUZSA

JESZENYINHEZ

Fordítói vallomás

*Jeszenyin, fürge társam
húzod az ég-ekét,
fülemben zengő szárnyon
hozod ígézetét.*

*Szoptattak égi emlők,
aranyló csillagot;
fenyősudaru felhő
szó-tobozt hullatott.*

*Kikelt magod a sárból,
S a föld bár elrohadt,
Alkonyod asztaláról
gyümölcsöd megmaradt.*

ERDŐDI GÁBOR

JÓCSILLAGOM, RAGYOGJ

Jócsillagom, ragyogj sokáig,
szitáld, szitáld hűs fényedet.
A temetőben gödör ásít,
a szív homok lesz, szétpereg.

Olyan vagy, őszi fényű csillag,
mint rétek sóhajtó szava,
mikor ittrekedt darvak sírnak,
s zokog velük az éjszaka.

Úszik az égen lassú ének.
A fák közül, a domb alól:
„Szülőfalum! Ti drága rétek!...” -
hazátlan fájdalom dalol.

S az ősz, az aranyfürtű dajka,
érlelve nyírfatörzs borát,
levélzáporral megsíratja,
kit szeretett s kit elbocsát.

Tudom, tudom, hogy nemsokára -
ki mérte rám? ki mérte ránk? -
engem is hív s ölel magába
dülöngő cinterem-palánk.

Kilobban, csillag, őszi lángod,
szívem homok lesz, permeteg,
sírkövemre vidám barátok
vidám strófákat költenek...

Síri álomban dermedezve
én így dicsérném magamat:
szülőházáját úgy szerette,
mint vén korhely a poharat.

RAB ZSUZSA

JÓSZERENCSE, ÁLDD MEG

Jószereencse, áldd meg mind, ki fárad!
Kövér hallal áldjad a halászt,
s a parasztot: sokszájú családnak
súlyosodjék bólogó kalász.

Isznak vizet kancsóból, pohárból,
de tenyérből - abból is lehet,
itt, hol ködök rózsaszínje lángol,
arannyal telítve völgyeket.

Jó a zsenge fűvön heverészni,
bámulva a kristálykék eget,
s felidézni fáradtan egy régi
féltő, perzselő tekintetet.

Haris szól... haris szalad a fűben...
Kinek szíve egyszerű maradt,
fényes arccal és örök derűben
él a munka jó terhe alatt.

Paraszt voltam én is - elfeledtem,
s most mesélek - szó a kenyerelem.
Szántók, erdők, kiket úgy szerettem,
nem vagyok-e néktek idegen?

Mintha szánna valakit, ki elment,
elment, s vissza nem is integet,
bíbic sírja teli jajjal lelkem
szittyóspartú vadvizek felett.

RAB ZSUZSA

JÖTT-MENT VAGYOK ÉN A VILÁGBAN

Sura húgomnak

Jött-ment vagyok én a világban.
Vidám kezéd int-e nekem?
Ősz-esteli hold haloványan
becéz, simogat szeliden.

Soha még, hogy a hold melenget.
Soha még, hogy a hús hevít.
A remény, az új élet emelget:
szeretetre találok-e itt?

Ki küldi e jót? A mi rónánk,
a fehérszikű sós mező,
az összetiport szüzi jóság,
a bánat, a lágy ölelő.

Nem titkolom, és ne feledd el,
ugyanegy kettőnkben a láng:
te meg én közös szeretettel
áldjuk a szülőházánk.

WEÖRES SÁNDOR

KACSA LOV KUTYÁJÁHOZ

Gyere, Dzsim, add a mancsodat!
Még ilyen mancsot sose láttam.
Üvöltsünk fel a hold alatt
nesztelen, nagy éjszakában.
Gyere, Dzsim, add a mancsodat!

Ne hízelegj, ne törleszkedj, komám!
Figyelj a legegyszerűbb tudományra.
Nem ismered az életet, nem ám!
És nem tudod, e földön mi az ára.

Gazdád híres-neves, téged szeret,
szíves házában mindig sok a vendég,
akik bársonyos, sűrű szőrödet
mosolyogva cirógatni szeretnék.

Ördög-szép, kedves kutyapofád
milyen megható bizalmat sugárzik!
Olyan vagy, mint beszerezelt jóbarát,
ki csókolózni a képünkre mászik.

Hozzátok, Dzsim, annyi ember sereglett,
sok rendű-rangú vendég idegyűl.
A legbúsabbat, a legcsöndesebbet
nem láttad-e köztük véletlenül?

Majd eljön, nélkülem, belép a házba.
Te keresd meg fáradt tekintetét,
nyald meg kezét gyöngéden és vigyázva
minden igaz s nem-igaz vétkemért.

RAB ZSUZSA

KALÁSZ-SIRATÓ¹⁰

Íme a lét zordon igazsága,
megleltük hát szenvedés okát:
kalászungkat a sarló úgy vágja,
mint a hattyúk gyönyörű nyakát.

Rég ismerős mezők remegése
fojtó augusztusi reggelen:
megkötözve minden szalma-kéve
úgy hever, miként sárga tetem.

Szekéren, mint ravatalon őket
elviszik: a csűr lesz síri vég.
Mint a szerpap, ki a lóra förmed,
vén kocsis szolgáltat gyász-misét.

Aztán őket harag nélkül, szépen,
fejükkkel a földre fektetik,
csontocskáikat a cséplőgépben
csenevész testükből kiverik.

Még senkinek sem jutott eszébe,
hogy a szalma hús-vér test, meleg,
emberevő malomnak lesz étke,
kalász csontját szája örli meg.

Örölt lisztből kovászolva tésztát,
kisül már a sok finom falat,
átjár már a fehér méreg vénát
s bosszú-tojást gyomor-zsákba rak.

Rozs ütlegét rőt cipóvá gyúrnák,
aratók szitkából nedv virít,
annak, ki zabálja szalma húsát,
megmérgezi bele malmait.

---

¹⁰ A címet a fordító adta, eredeti címe: *Ballada a kenyérről*.

Honunkat dúlja, mint ősz kaszája
a sok sarlatán, gyilkos, galád:
hisz a kalászt vad sarló úgy vágja,
mint a hattyú gyönyörű nyakát.

1921

ERDŐDI GÁBOR

KANCA-HAJÓK

1

Ordas ha csillagra üvölt:
már az ég is fellegek konca.
Kancák kivájt hasán süvölt
feketedő holló-vitorla.

Karmával a mennyei kék
a kehe-bűzt nem üti által.
Szél a koponya-nyerítés,
elbánik a kert aranyával.

Halljátok a nagy ropogást?
Erdőket gereblyéz a hajnal.
Ti új honba eveztek át
másokról lekaszabolt karral.

Ússz csak égre, önts oda fel
szivárványból károgó öntvényt!
Sárguló lombját már e fej
fehér faként ejti el önként.

2

Kit hívsz, te mező, te mezőm?
Álmom igaz örömet láttat?
Kék lovasságként rozs-özön
erdőt, falut elhagyva vágat?

Nem a rozs! A fagy rohan ott,
ablak zúzva, ajtó nyitódva,
még a nap is összefagyott
mint csődör hugyából a tócsa.

Ki vagy te, hazám? S ki az itt,
kanalát ki hamvadba mártja?
Szerte a hajnal rojtjait
szopja éhes ebek pofája.

Rohanniok nem kell „oda”,
csak lenne itt nekik is könnyebb.
Kölyked ég adta, farkas-anya,
de az ember fölfalta kölyked.

3

Ó, kiről is daloljak én
a halottak fény-viharában?
Nézd, az asszonyok köldökén
egy szemgolyó kibúvik bátran.

Itt van! Széttelint, mint a hold,
találhat-e húsosabb csontot.
Lehet: önmagam gúnyolom,
dalt hogyha e csudáról mondok.

Ama gyújtó tizenegy hol van,
hogy mécses lehetne a csecs?
Házasodnál, költő? Akolban
feleségnek birkát keress.

Áldozz te csak szalmát meg gyapjat,
melegítsd a dal viaszát.
Október gonoszul sanyargat,
nyír-kezekről gyűrűt leránt.

4

Sírni, ti vadak, gyertek ide,
dúvad-könnynek tenyerem a csésze.
Csituljon a hold is, ideje -
felleg-zaba nincs még csömörére?

Pórázon én veletek vagyok.
Ti szuka-húgok, ebkan-fivérek.
Nem kellene a kanca-hajók,
nem a holló-vitorla-rémek.

Ha majd az éhhalál megragad,
s romok közé cibálva láttok:
én eszem meg a féllábamat,
a másikat ti rágsáljátok.

Ember már nem lök előre-hátra,
megdöglénem jobb lesz veletek,
jobb, mint megörült felebarátra
párommal ha követ emelek.

Dalolni, dalolni fogok!
 Nem sértek meg nyulat, se kecskét.
 Keserűségre ha van ok:
 a mosoly is kell hogy kitessék.

Kezünkben az öröm almája
 s közelünkben zshivány zshivong.
 Hajamra ősz jön, bölcsen vágja,
 sárgulva lefordul a lomb.

Hajnali kertbe út csak szaladj,
 október a berket lerágta.
 Mindent megismerj, semmit se kapj -
 ezért jön a költő világra.

Jött, hogy a tehenet szív becézze,
 szív a zab-zenét befogadná.
 Versek sárlói mélyre, mélyre!
 Nap fagyalbokra, te omolj rá!

NAGY LÁSZLÓ

KANTÁTA

Hősök, aludjatok árnyban.
 Rendül, elindul a rög,
 szikla-erő, csatalázban
 Kreml-fal alatt dübörög.

Új fogadás a világban,
 véres a hajnali pír -
 hősök, aludjatok árnyban,
 s fénylik örökre a sír.

Nap, szinarany-karimásan,
 őrzi jövőnk kapuját -
 hősök, aludjatok árnyban,
 míg viharos vonulásban
 nép kel a hajnalon át.

WEÖRES SÁNDOR

KÁPOSZTÁK, ÜDE-ZÖLDEK

Káposzták, üde-zöldek,
isszák hajnali fény veresét.
Cseppnyi juharfa-kölyöknek
anyja kínálja csecsét.

RAB ZSUZSA

KARCSÚ KEZE FEHÉR HATTYUPÁR

(A „PERZSA MOTÍVUMOK”-BÓL)

Karcsú keze - fehér hattyupár -
motoz hajam aranyerdejében.
A szerelmet zengjük e kopár
életen át, ifjú fejjel, vénen.

Énekeltem én is valaha,
most se másul ajkamon a régi.
Lelkem felszakadt sóhajszava
hajdani szép lázaim idézi.

Ajkad ha már mindent eldalolt,
aranytömbbé merevül a lelked.
Oly hűvös a teheráni hold,
kékes fénye többé nem melenget.

Hová, mivé fordul életem?
Szép Sagáném karja közt elégek,
vagy vénülve azt idézgetem,
hogyan áradt a régi szilaj ének?

Minden dalban más-más szív dobog,
ez a szemnek kedves, az a fülnek.
Édeshangú perzsa dalnokot
csak Sírásnak kék tájai szülnek.

Rólam pedig, ki így énekeltem,
mondjátok majd: kár volt érte, kár.
Dalolt volna szebben, édesebben,
de megölte az a hattyupár.

RAB ZSUZSA

KÉKEGÜ ESTBEN

Kékegü estben, holdselyem estben
egykor erős volt s ifju a testem.

Vissza se térhet, újra se éled,
messzire száll el minden... az élet...

Lanyhul a szívem, húnynak a fények...
Kék öröm alkonya! Holdderes éjek!

WEÖRES SÁNDOR

KÉKLŐ MÁJUS, HAJNAL, LANGYMELEG

Kéklő május, hajnal, langymeleg.
Kerítésen csörrenés se hallszik,
ragacsos ürm szaga lebeg,
fehér pendelyben zelnice alszik.

Ablak gerenda-szárnyain át
keretből és függönyből himezve
huncut Hold fonja szép fonalát
s padlón kész a habzó díszü csipke.

Kicsiny kunyhóm, kicsiny lakhelyem,
tisztá vagy te, lelkem csupa béke...
Körülleg mind az életem,
mint egy jó barát szelíd emléke.

Lobban kertünk: fölhabzó parázs,
Holdunk minden fényét összeszedte,
árad róla szorongó varázs
bűvös szókra, hogy: „szívem szerelme”.

Bárha fönt e büvkör, bűvtükör,
Víg május harmonika-szavára
zord szívem már semmire se tör,
elfogad csak, semmire se vágyva.

Elfogadlak - jer, te jelenés,
bánat s öröm mindenből kitessék.
Ég veled, elzúgott élet... és
ég veled, te kékellő hüvösség.

1925

ERDŐDI GÁBOR

KÉKSÉG

A völgyek öblei csípős hidegtől kékek,
földön a patkó cseng, mint az üveg
A sápadófűvű, messzibe nyúló rétek
lefoszló fákról rézpénzt gyűjtenek.

Tarlott lapályra nyers köd csügg le mélyen,
borzas mohot borzongat, kékre fest,
s a folyó hűvös, tejfehér vizében
locsogva mossa kék lábát az est.

*

A fonnyadó reményt az ősz pirosra marja,
lovam lépte, mint csöndes sors, szelíd.
El-elkapja sötétlő bársonyajka
hullámozó köpenyem lecsüngő széleit.

Békébe, harcba-e? Indulok, messze tájra,
nyomok csábítanak láthatatlanul.
Elfut a nap, villog arany bokája,
s munkánk az évek kosarába hull.

*

Futóhomokról, megkopasztott dombról
permeteg rozsda ontja vörösét.
Pásztorkürtöt hajlít a sárga holdból,
s mint riadt csóka, rebben a sötét.

Tejszínű köd dajkálgat kis tanyákat,
elült a szél, halk zsongás andalít.
Oroszföld alszik, rajta derűs bánat,
s őszi hegyekre fonja karjait.

Nem messze hajlék, csábít éji szállás.
A kiskert bágyadt kaporszagot ont,
szürkén hullámlik a káposztaágyás,
olvadt vaját csöpögtet rá a hold;
előre érzi jó kenyér puháját,
s uborkát herseget az éhes képzelet.
Ott fenn az ég megnyitja tág karámját,
s kivezet száron egy makrancos felleget.

Útszéli hajlék! Sok borongó árnyad
s csöndes derűd rég ismerős nekem.
Az asszony alszik, és a szalmaágyat
laposra döngöli az özvegy szerelem.

Virrad. Az árnyak lassan szétomolnak,
barna homályban áll még az ikon.
S az eső hajnali imát dobolgat
a szürkülő, homályos ablakon.

*

Poroszkálok megint kékbenyúló mezőkön.
Rézarcú nap villan a pocsolyán.
Szívemben más bú-öröm kincsét őrzöm,
új beszédet tanulgat már a szám.

Fagyott tó lett szememnek enyhe kékje,
lovam nem úzi gyeplőszár-szeszély.
Belemarkol egy halom rőt levélbe,
s utánam vágja a garázda szél.

RAB ZSUZSA

KHORASZÁN KERTJÉN

(A „PERZSA MOTÍVUMOK”-BÓL)

„Khoraszán kertjén, falán a holdkék
mért ragyog olyan sötét homályban,
mintha az orosz pusztán bolyongnék
a köd lenge, zizge fátyolában?”

A hallgatag éji ciprusoknak
ezt a kérdést adtam, drága Lála,
de azok egy hangot sem susogtak
büszke fejüket felhőkbe vágva.

„Mért ragyog a hold olyan borongón?”
- kérdem a sűrűsben sok virágtól.
Szóltak a virágok: „Sejtsd a zsongó,
suhogó rózsák nagy bánatából!”

Szirmait széthullatta a rózsa.
Szirmaival titkon ezt susogta:
„Saganéd más férfit cirógat.
Saganéd... Más férfié a csókja.

Szólt ő: «Az orosz nem veszi észre...
Szíve dal, dal élete s a teste.»
Ezért süt a hold fátyolködében.
Ezért sápad gyötrelembe esve!”

Az ember de sok csalódást élt meg,
és - mit vágott, s várt - sok könnyet és kint.

.....
Mégis ez orgonás földi éjek
légyenek áldottak örökéig!

JÁNOSY ISTVÁN

KI VAGYOK?

Ki vagyok? Csak álmodom, tűnődöm,
szemem kékjét homály itta fel.
Mellékesen élek itt a földön,
épp csak úgy... együtt a többivel.

Megszokásból csókollak, csak éppen
mert csókoltam mást is eleget,
s mintha gyufát lobbantok sötétben,
szép szavakat úgy mondok neked.

„Mindörökké”, „kedvesem”, „csak téged”...
De a lelkem dermedt és üres.
Hogyha magad ajzod szenvedélyed,
igaz szót szívedben ne keress.

Tűzemet már semmi fel nem szítja,
vágyak nélkül élek, csendesen.
Erre-arra hajló karcsú nyírfa:
születtél sokaknak és nekem.

Magamnak mindig társat kerestem,
s túrtem komor fogság nyúgeit.
Nem vagyok féltékeny egy kicsit sem,
nem illelek rossz szóval, ne hidd.

Ki vagyok? Csak álmodom, tűnődöm,
szemem kékjét homály itta fel...
Szerettelek téged is a földön,
épp csak úgy... együtt a többivel.

RAB ZSUZSA

KÓBORLOK A SZŰZI HAVON

Kóborlok a szűzi havon,
szívben gyöngy-rügy-fakadás,
kéklő mécsként ragyogón
gyúl csillagos esti varázs.

Mi az ott? Tán fény? A homály?
A kakas vagy a szél, mi fűtül?
Nem is ő, nem a tél hava száll -
hattyúk kara rétre kiül.

Gyönyörű simaságu selyem!
Hogyan árad a vér tüze szét!
Testemhez hadd ölelem
a pucér nyírfák kebelét.

Erdő szunnyad sűrűlőn,
a sík hótiszta: örül -
de csukódna karom ölelőn
fűzfák telt combja körül.

1917/18

ERDŐDI GÁBOR

KÓSZÁLOK A TISZTA HAVON

Kószálok a tiszta havon,
csupa gyöngyvirág a szívem.
Kék-csillagos éj, ragyogón,
sok ezer mécslánggal izen.

Árny ül, vagy a fény, utamon?
Kakas énekel vagy a szél?
Hinném, hogy a parlagokon
hattyúsereg ül, nem a tél.

Szép vagy, te fehér sivatag!
Fagytól melegül ma a vér.
Testemre szorítalak,
hókeblű nyír, te pucér.

Jeges álmat lát a vadon,
s a pihés tarló de vidám!
Ölelésre csukódna karom
remegő fűzek sudarán.

WEÖRES SÁNDOR

KÓSZÁLOK A VÖLGYBEN

Kószálok a völgyben. Tarkómon a sapkám.
Fehér kesztyű védi naptól a kezem.
Rózsaszín a róna a láthatár alján.
Kékellik a csendes folyó szélesen.

Kutya bajom, gondom! Nem vágyom egyébre,
csak nótákat halljak - szívem is dudol.
Csak ifjú testemet hűs szellő becézze.
Csak hajlonganom ne kelljen már - sehol!

Letérek az útról, tág lejtőn megyek le -
ni, kaszások! Nyüzsgő lány-legénysereg.
Kasza már fütttyent, mit susog a gereblye?
Hé, költő, bírnád még a kaszanyelet?

Jobb a földön! Úsztál eleget az égen.
Szép ez a völgy? Nos, a dolgát is szeresd.
Nem voltál vidéki, paraszt te is régen?
Vágsz-e rendet, lássuk, ma is egyenest?

A toll nem gereblye, a kasza nem tollszár.
De róni remek sort velük is lehet.
Tavaszi mezőn ha tavaszi szél kószál,
szívesen olvassák azt az emberek.

Vigye ördög! Angol kabátom lerántom.
Kaszát ide! Én ne volnék jó rokon?
Megmutatom most is, ki legény a gáton.
Én tagadom el, kik közé tartozom?!

Mit nekem gödör, mit göröngy, mit a zsombék.
A reggeli ködben jól esik - be jó;
rovok, íme, rétre kaszával is sort még.
Olvassa kedvére a bárány, a ló.

Dől a dal: ez is vers: beszél is, zenél is.
S hogy nekipezsdíti azzal a szívet:
olvassán megérti bármelyik tehén is.
Megérti, és érte langy tejjel fizet.

ILLYÉS GYULA

KÖD SZÁLL

Köd száll. A felhők hajába
görbe fésűt tűz az újhold.
Halásztanyák oldalára
az est piros hálót hurkolt.

Szilaj szélben fűj-panasszal
búvik síkos ág az ághoz.
A homály, a nyájas angyal,
túlvilági fényt sugároz.

Könnyű a kis házak álma,
kenyérszag teríti leplét,
szalma aranyvankosára
hull az édesült verejték.

Erdőkön túl tündér áldoz
vackor, moha illatával.
Társam, testvérem, imádkozz
tehenek sóhaj-szavával.

RAB ZSUZSA

KÖDBE BORULT MÁR A TÁVOL

Ködbe borult már a távol,
felhőnk hold-fésű simítja,
Vörös alkony túl a gázlón / alkony rótszín magasából¹¹
göndör hálóját borítja.

Síkos fűzről ablakomban / Fűzfaágról köszönt dallal
szellő fülemüle hangja,
esténket halk fehér angyal,
túlvilági fény itatja.

Egyenletes kunyhó-álom,
kalász-szellem vet igéket, / kalász-szellem hull az éjbe,
száraz szalmán és a szánon
muzsik mézes veritéke. / muzsik véres veritéke.

Néz valaki lágy orcája,
moha-illat száll meggyfához,
imádkozz, barátom, drága
teheneknek sóhajához!

1916

ERDŐDI GÁBOR

KÖNNYŰ ERDŐ

Könnnyű erdő, éjbe bújva,
holdfény kékje mindenütt.
Felzokogni hallom újra
azt a trojka-csengettyűt.

Ó, nagy út, beláthatatlan -
lelkem mindenütt megáld.
Mély porodban, híg saradban
oroszl ember mennyi járt!

Szán, te táltos! Nyárfa-ágot
pendítenek a fagyok.
Parasznak hívták apámat,
s én az ő fia vagyok.

Fütyülök a hírességre,
bánom én a hírnevet!
Nem láttam már sok-sok
éve senyvedő kis földemet.

---

¹¹ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Pedig aki egyszer itt járt,
csöndesen megállana,
s minden fehér lábú nyírfát
testvércsókával áldana.

Szemem könnyektől homályos:
harmonikaszó riad.
Nézem, jókedvvel, virágos
orosz falum hogy vigad.

Harmonika, édes mérged
ereimben szétszalad.
Veled de sok hetyke élet
foszlott szét az ég alatt!

RAB ZSUZSA

LÁPON, INGOVÁNYON

Lápon, ingoványon
kék ég-keszkenő,
Tűi aranyával / tű peng arany-ágon,¹²
cseng a sok fenyő.

Cinege dalára / Cinege-dal árad,
fák hajfodra leng,
Álmukban a fáknak
kaszásnép dereng.

Réten zörgő, fáradt
szekér vánszorog,
Rossz kereke áraszt
hársfa-illatot.

Szélnek füttyszavára
rekettye fülel...
Szülőföld, te árva:
Mért hagytalak el?!...

1914

ERDŐDI GÁBOR

---

¹² / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

LEÁNYÉNEK

Piros gyönggyel ékesítem mellem,
selyemszoknyám kék zsinórral sújtom.
Lányok, lányok, harmonika zengjen,
pajtásotok immár hadd bucsúzzon.

Féltékeny és mogorva a társam;
legényekkel eztán szót se váltok,
bús madárka, élek árvaságban,
ti meg, lányok, járjátok a táncot.

Asszony-kontyot szokni de nehéz lesz!
Elemészt a bánat meg a szégyen.
Völegényem félrevon majd, kérdez,
számonkéri hajadon-erényem.

Jaj, leányok, mit tegyek magammal?
Dermedek már, szívem félve dobban.
Akadozva szólok majd napammal...
élnék inkább bús hajadon-sorban.

RAB ZSUZSA

LELKEM, AZ ÉGBŐL SZÁMÜZÖTT

Lelkem, az égből számüzött
repülne földöntúli tájra...
De szép, ha póre fák között
kicsap a zöld levélke lángja,

s a röpködő kis tűz alatt
ágak gyertyái olvadoznak,
közöttük suttogás szalad -
szava támadt a csillagoknak...

Elolvastam kuszált jegyed,
világ, és így jelöltél kínra,
mint üstökös, ha szánt eget
s tűzmását víztükörre írja.

A ló is mindhiába csapja
hátáról hold ezüstporát...
Ó, szemem, ha gyökér itatna
téged is, mélyről, mint a fát!

RAB ZSUZSA

LEVÉL ANYÁMHOZ

Élsz-e, kedves, jó öreg szülém még?

Én is élek és köszöntelek!

A bukó nap esthajnali fényét

árassza el kis kunyhód felett!

Hallom, sokat búslakodol értem;

titkolva, hogy szíved nyugtalan,

régimódi, ócska ködmönkédben

ki-kijársz az útra untalan,

és a kéklő esti derengésben

gyakran rémlik föl neked a kép,

mintha kocsmai verekezésben

finn kés járná át fiad szívét.

Semmi bajom, nyugodj meg, te drága,

hessegesd el lidércálmodat.

Nem hal úgy meg, hogy viszont ne látna,

nem oly részeges a te fiad.

Rád a régi szeretettel gondol...

Él bennem és éltet a remény,

hogy zaklató, bomlott bánatomból

kis lakunkba visszatérek én.

Hazamegyek majd szüleimékhez,

mire vézna kertünkben a lomb

újra zöld. Csak aztán föl ne ébressz,

mint nyolc éve, kora hajnalon.

Föl ne keltsd, mi szunnyad már örökre,

meg ne bolygasd kihúnyt álmaim.

Elfáradtam, testem-lelkem összetörte

a koránjött sok csapás, a kín.

S ne taníts már imádkozni engem.

Nem kell! Nem visz út a múltba már.

Te vagy vigaszom, segítőm, életemben

te vagy az egyetlen fénysugár.

Édesanyám, ne szomorkodj értem,

ne legyen a szíved nyugtalan.

Régimódi, ócska ködmönkédben

ne járj ki az útra untalan.

URBÁN ESZTER

LEVÉL EGY ASSZONYHOZ

Emlékszik-e,
hát hogy ne emlékezne rá,
ahogy a falnak dőlve
álltam ott...
Nyugtalanul járt a szobában fel s alá,
s valami éles szót
az arcomba csapott.

Azt mondta: válni
rég ideje volna.
Hogy elgyötörte már
szilaj-vad életem,
s különben is van egyéb dolga.
Messzire, mélyre - így
rendeltetett nekem.

Kedves! Maga
nem szeretett soha.
Nem tudja: a földi sokadalomban
voltam veszett lovas hajszolt lova,
habos szügyű paripa voltam.

Nem tudja, hogy
szélverte utakon,
hol tömör füst borít be mindent,
az gyötört, hogy nem tudhatom,
a végzet merre hajszol minket.

Ami nagy, csak távolról látható.
Ha arc archoz hajol,
nem lát a másik arcig.
Sír a hajó, mikor a vágató
orkán a tenger tükrén felviharzik.

Ilyen hajó a föld.
De kormánykerekét
valaki biztos kézzel megragadta,
az új jövőért, életért
a tomboló vizen
fenségesen irányította.

Ki az, aki a nagy fedélzeten
öklendve, átkozódva nem rogyott le?
Kevés akadt csak félelemtelen,
aki lábát szilárdan megvetette.

És akkor én,
míg dőlt a hajó recsegve-ropogva,
tapasztalt fővel tudva dolgom -
leszálltam a hajógyomorba:
hányás-mocskon ne kelljen undorodnom.

Hajógyomor -
orosz csapszékek mélye!
Pohár alján mámort kerestem,
hogy senki után se bánkódva végre,
részeg égésbe
életem veszejtsem.

Kedvesem!
Kínoztam, tudom.
Fáradt szemében mély
szomorúságot láttam,
mivel botrányok közt, hivalkodón,
életem garasonként szétdobáltam.

Nem tudta, hogy
szélverte utakon,
hol tömör füst lepett be mindent,
az gyötört, hogy nem tudhatom,
a végzet merre hajszol minket...

.....
Évek futottak el.
Felém új kor rohan.
Szívem és elmém nem a régi.
Hadd emelem ünnepi poharam
a kormányost éltetni és dicsérni!

Ma gyöngéd érzések
ütnek sziven,
és szomorú, fáradt szemét idézem.
Ki most távolról sietve üzen:
régi-magából
kilépett egészen.

Mert, kedvesem,
örömmel mondhatom:
a szakadékot elkerültem.
Én most a szovjet-oldalon
mint útitárs, ágálok lelkesülten.

Más lettem.
Már nem bántanám magát,
mint régen tettem,
nem kínoznám.
A szabadság
s a munka zászlaját
átvinném akár a La Manche-csatornán.

Bocsásson meg.
Maga is más, igen.
Él csöndesen
komoly, bölcs férje mellett.
Gondunk-bajunk magának idegen.

És én magam -
magam se kellek.

Éljen,
kövesse sorsa csillagát
védett nyugalma békés mezein...
Üdvözli az, ki nem felejtí el magát,
egy ismerőse:
Szergej Jeszenyin.

RAB ZSUZSA

LEVÉL HÚGOMHOZ

Gyelvegről írt a mi Sándorunk,
koponyáról szövögetett
szép éneket,
mely távoli, mesebeli
és mégis közeli,
mint kertünk, hol elámulunk!

Szerbusz, hugám!
Szerbusz, te lány!
Paraszt vagyok, vagy úr?
Nálunk, Rjazányban, nagyapám
a meggyessel hogy boldogul?

Ej, a meggyfák!
Mind emlékedbe fér?
Hogy győzködött apánk,
mig ősztövére
sárga sörényü kancánk
ekéjétől pusztult a gyökér.

Apánknak krumpli kellett.
Nekünk a kert.
S fölszántották a kertet,
fől ám, te mézes-bájos!
Erről a nedves vánkoss
tud ezt-amazt... hét,
avagy nyolc éve már most.

Emlékszem ünnepünkre:
május jött, dal, csoda,
nyílt a fagyal,
virult az orgona.
Minden nyírfát megölelgettem,
részegebb lettem,
mint a május kék nappala.

Nyírfák!
Leánykák-nyírfák!
Nem szeretni az tudja őket,
aki a lány-gyerekekben
nem érzi meg a fehérnépet.

Hugám! Hugám!
Oly kevés rokon-szív van ám!
Mint bárkin,
rajtam is bélyeg nyoma: nézd...
Ha szíved, az áldott,
kifáradt,
küldj némaságot, rideg feledést.

Sándort ismered,
hatalmas lángja volt.
Aztán Lermontov
Sándornak méltó társa volt.
De én beteg vagyok nagyon.
Orgonák hímporával
már csak a lelkemet
gyógyítgatom.

Szánlak itthagyni téged,
többé nem látni képed -
pedig én merék
párbajt is vívni érted!
„Áldott, aki nem itta ki”
s a sípszót unta végig hallani...

De a kert a miénk!
A kert...
Majd egy tavasszal
gyermekeid
futkosnak odabent.
Ó!
Jusson eszükbe,
csak annyit mondok,
hogyan éltek a világon...
bolondok.

WEÖRES SÁNDOR

LILA MÁJUS

Lila május. Hajnal előtt.
Nem zörren a kiskapu zára.
Üröm illatosít levegőt.
Fehér a fagyalbokor ága.

Ablak-zsalukra hajolt
s függönyre, keretre lágyan
a pajkos májusi hold,
csipkét köt benn a szobában.

Kicsiny szoba, tiszta, jó.
Magam vagyok itt, meg a béke.
Ma a lét kedvemre való,
mint régi barát emléke.

A kertben habzik a fény,
a kertre a hold hevesen dől:
fájjon valamennyi lény
az ős-eleven szerelemtől.

Minden viruló, sima, lágy,
tavasz-zene zeng a világon,
csak bennem aludt el a vágy:
ahogyan van, úgy kívánom.

Idézlek, kelj ma elő,
kínnak s örömnnek egésze!
Üdv, életem, te tűnő!
Üdv, május hús lila éje!

WEÖRES SÁNDOR

LOMBOK ZÖLD TEMPLOMA

Lombok zöld temploma, füzek
olvasót tartó sora térdel.
A tűnt tavasz meséinek
áldozok most szentelt kenyérrel.

Láthatatlan te állsz megint
előttem, némán, fölehajtva.
Lesütött pillád selymeit
arkangyal szárnya simogatja.

Ó tudom, soha azt a kort
kihűlt évek meg nem fagyasztják.
Éppúgy fogja napbarnított
kezed a rózsás kendő sarkát.

S mint régen, oly reménytelen
szánja sóhaj-törette vállad
azt, aki túl a tengeren
bolyong, a száműzött-hazátlant.

Megsajdul az emlékezés
egyre-kopárabb életemben.
Ó imádkozz érettem is,
ki hazát hazámban se leltem!

RAB ZSUZSA

LOMBTALAN JUHARFA

Lombtalan juharfa, zúzmarás juharfa,
görcsösen mit kapkodsز fehér hóviharba?
Tán valamit láttál? Hallottál a szélben?
Tétován úgy állsz itt a faluszélen,
mint pityókos csősz, ki a dűlőket járja,
s hóbuckába süpped gémberekő lába.
Hej, ma én is botlón, ingadozva lépek,
ivópajtásoktól haza sosem érek:
itt fenyőfa várt rám, ott egy fűzre leltem,
hófúvásban nekik nyárról énekeltem.
Fának láttam magam én is, juharfának,
de nem zúzmarásnak - csupalomb sudárnak.
S elfeledve mindent, szilaj, bolond kedvben,
mint más asszonyát - egy nyírfát ölelgettem.

RAB ZSUZSA

LÓ SIRATÓ¹³

1

Dübörögnek győztes kürtjeink!
Mi legyen, mi legyen velünk
utak izzadt combjain?
Tetűdal szeretői, ím,
akartok egy...?
Elég szelíd pofátokkal dicsekedni,
tetszik vagy nem e zűrzavar...
De jó, ha az alkony vizket
s hájas fenekünkbe a hajnal csipked
véres vessző-nyalábjaival.

---

¹³ A címet a fordító adta, eredeti címe: *Negyvennapos engesztelés*.

Hamar kifehéríti fagy mesze
a falut meg a réteket.
Vésztől nem rejt el semmise:
elbújni előle nem lehet.
Íme ő, íme ő a vas-pocakkal,
öt ujja szorítja a róna nyakát.

A vén malom füle moccan,
feszítvén őrlő liszt-szimatát.
S az udvari néma bika,
borjúra pazallva eszét,
törölvén nyelvét vályuba,
nagy bajt szimmant a mezőkön.

2

Nem ezért, hogy a falvakon
nyüszít, sír harmonika:
tilala-tili-likom,
aggatva a ház kis ablakiba.
S a sárga szél, duruzsoló,
kékségbe eresztve fodrot,
mint lóról a lóvakaró,
lefésüli a juhar-lombot.

Ő megy, ő megy, a szörnyü hírnök,
tipró lábával lombot tör le,
s ezért szomorú ím, az ének,
és béka vinnyog szalma-közbe'.
Ó, elektromos virradat!
Csőnek és szíjnak szoritása!
Kunyhókat - gerenda-hasat
az acél kísértete rázza!

3

Láttátok-e már,
hogy húz a sztyeppeken át
tavi ködökbe csavartan
fújtatva vas-orrlikát
a vonat vas-manccsal?

S mögötte
a tágas tereken
mint űzött vad, az ádáz,
cingár lábát kapkodva sebesen,
a vörös szőrű csikócska vágta?

Kedves kicsiny bolond,
minek ez, minek e szilajság?
Az eleven lovakat - nem tudja vajon -
legyőzte az acél-lovasság?

Nem tudja vajon, a futása
régvolt időt vissza sose ad,
mikor egy pár sztyeppe lányra
a nomád cserélte lovát?
A sors keze piacunk átfestette,
a pengékkal feldúlt fokot:
ezer pud lóhúsért ma erre
ím vásárolnak vonatot.

4

Ördög vigyen el, te csúf jövevény!
Dalunk veled sose élhet.
Nem mint gyerekkorom idején:
most kútba fojtánálak téged!
Nekik állni s nézni oly kellemes,
bádog-csókkal ajkat kikenni,
de nékem, mint ős zsoltár-énekes,
hazám fölött kell alleluját énekelni.
Ezért, ha jó a szeptemberi kék,
a hideg és száraz agyagba
s a sövénybe zúzva fejét,
vérzik a berkenye bokra-bogyója,
s ezért, hogy a harmonikára
bánat könnyei hullnak,
s a szalma szagu muzsik mára
pálinkájába fullad.

1920

ERDŐDI GÁBOR

MÉG FÖL SE SZÁRADT AZ A ZÁPOR

Még föl se száradt az a zápor,
a fűben zöldszín pocsolya!
A föld bánkódik a magánytól,
hervad, hervad a laboda.

Kószálok utcán, tócsás parkban,
az őszi nap ijedt, de vad.
S a szembejövő férfiakban / Szembejövő férfialakban¹⁴
keresem szelíd arcodat.

---

¹⁴ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

De rejtély vagy te mi körülünk,
nézel homályos tájakat,
csak érted élhet a mi üdvünk,
s irántad őrzöm vágyamat.

S ha majd az Isten úgy akarja, / S ha Isten úgy akarja majdan,
s keze lezárja szemedet, / s keze lezárja szememet
mezőn utánad árny-alakban
halál nyomába eredek.

1916

ERDŐDI GÁBOR

MEGYEK MEZÍTLÁB, SZŐRCSUHÁBAN

Megyek mezítláb, szőrcsuhában,
mint szerzetes, oly szeliden,
oda, hol árad rónaságon
a nyírfatej a földeken.

A világ végeit kimérni
a képzelt csillag elvezet,
Felebarát üdvét remélni,
mit a zengő rozstábla rejt.

A virradat a dér kezével
hajnal almáját leveri,
Szénáját összegereblyézve / szénát söpörve gereblyével,¹⁵
dalát kaszás énekei.

Kerten túl nézek távolokba
s magamban így beszélgetek:
Boldog, kinek a vándorbotja
s tarisznyája az élete. / s iszákja jelent életet.

Boldog, ki ínséges derűben
barát s ellenség nélkül él,
imádkozik erdőn-mezőben
s leborul asztag szélénél.

1914

ERDŐDI GÁBOR

---

¹⁵ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

MÉLYRE CSÜGGESZTVE FEJÜKET

Mélyre csüggesztve fejüket,
búcsúznak tőlem a virágok:
nem látom többé az ő áldott arcát
és szülőföldemet.

Mit bánok minden szeretőt!
Láttam otthont és messzeséget.
S e reszketést a sír előtt:
fogadom, mint új gyengédséget.

Az élet nékem nem titok
- mosolyogva mellette jártam -
s végül csak ennyit mondhatok:
pótlódik minden e világban.

Mindegy, jön-e helyünkbe más:
a távozó búja nem enyhül.
Feledve régi dalolás:
új jövevény szebb dala csendül.

Míg csöndben figyeli a dalt
új kegyeltjével amaz áldott:
tán emlékem idézi majd,
mint csak egyszer nyíló virágot.

WEÖRES SÁNDOR

MIATYÁNK

1

Hold vörös libája
felhő kék taván,
Most csap szilaj táncba
bősz orosz hazám!

Erdőnk reszket újra,
Forrás gyöngyözik,
Földünkre ujjulva
jöjj Atyánk, muzsik!

Kék ég-vizeidben
békéd ragyogó:
Oly szabadság nincsen,
mely halált hozó.

Zengj, teremts te híven / Zengj, teremts te szívbe¹⁶
rejtett partokat,
Csillag járomíve
le sosem szakad!

Nem dob le az este
vörös vödröket,
Mint óriásnak teste,
a gránit hegyled.

2

Egy felleg-ágon
ülsz Hold-paripán
s mint hóvihar kiáltón
zúgsz bennem, Atyám!

Az ég sok leányzója
kova-tüzet csiholt,
Az őszhaju tűz csiholója
ím hitre tanított.

Ő adta a szablyát
neked s jatagánt,
Anyika hatalmát
legyőzni halált.

Bősz farkas a hajnal
vicsori pofa,
Elbánik a bajjal
ujjad s az ima.

Hajtsd le szájára / Simítsd a szájára
szelíd kezedet,
étked a sárga / étkedet sárga
nyelvére teszed.

S az állat elámul:
mint szivárvány a szó -
gyémánt kapu tárul
s csillag-takaró.

3

Csodatevő, te!
Széles pofacsontú és vörösajkú,
kérges kezeidbe fogadtad
gyöngéd csecsemődet -
Ringasd a lelkem
lábujjaidon!

---

¹⁶ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Fiad vagyok én,
nőttem, akár az út
mentén a fűzfa,
már úgy tudok én nézni szemedbe,
akár a tóba,
Kimondhatatlan vagy, te bölcs.

Az ősz hajadról
tudom én: havazott
a mezőn,
s a legelőkön.
a kék szemedről
dicsérem
piruló
nyaradat.

4

Kikelet ideszáll;
Te csobogsz, akár a patak,
Ladikod habokat simogat
S csoda-csönd muzsikál.

Sok bűvige bong
És Buszlaj dőzsölése,
Beleszédül e hévbe
Volga, a Kaszpi, a Don.

S kékajku Urál
kiteszi agyarád, / villantja agyarád
s tömjén-aromát
ma Szolovki pipál.

Ma az embereket
lakomára hívod,
Mint gyertya a szód,
S a földet a válladhoz öleled!

Békéd adomány, / Békéd: szeretet,
szent, kék, daloló,
s e lobogó földgolyó / s lobog a földgolyó:
a válladon áll. / válladra veszed.

Égbe dobálva / Az égi világban
oszlopra szögezd,
Ott hold-gabonában
arany a keresztt.

Bút-éhet amottan
nem hajt a gyökér,
S kél angyalokban / s az angyalokban
az egykori fény. / múlt fénye kikél.

Cseng csipke bokra,
mint tál hüvösen
s Júdásnak csókja
csendül szeliden

Csók csattanása
és árulás helyett
Szibéria láncá
remeték hona lett.

Az idő, a kivénhedt
bejárván tereket
az egész orosz népnek
asztalt terített.

Erőd dicsérve	/ Erőd köszönti,
S a büszke szellemed	/ S büszke szellemed,
körbe viszi édes	/ poharakba önti
arany seredet.	

1917

ERDŐDI GÁBOR

MICSODA ÉJ

Micsoda éj! Nem alhatom.
Teliholdkor szökik az álom.
Még őrzöm és kuporgatom
maradék kincsem: ifjuságom.

Játék ez, dehogy szerelem!
Kihűlt éveim útitársa,
engedd most, hogy szegény fejem
belemerítsem holdsugárba;

mutasson kínozott arcomon
irgalmatlan, kemény redőket.
Nem ábrándít ki, jól tudom:
sosem szerettél, én se téged.

Szeretni csak egyszer lehet,
s nekem idegen vagy te régen.
Hársak hiába intenek
térdig hóban, talpig fehérben.

Hiszen tudod, s én is tudom:
a kékes téli holdsugárban
nem virág porzik ágakon -
halottan állnak, zúzmarásan.

Dobáltad kincseid te is
másoknak, s én is mást szerettem.
Játsszuk tovább - mindegy ugyanis -
az olcsó szenvedélyt mi ketten.

Hát csak hazudj, s ölelj nagyon,
hamis tüzedtől hadd remegjek.
Kék májusról hadd álmodom,
s arról, akit sosem felejték.

RAB ZSUZSA

MICSODA ÉJ!

Micsoda éj! Én nem birom!
Nincsen álom. Ó, Hold, te átok:
már-már érzem, mint egykoron,
a lelkemből húnyt ifjúságot.

Jeges éveim kedvese,
színjátszást ne hívj szerelemnek.
Csak hadd hulljon a Hold leve
a vánkosomhoz kicsi kedvnek.

A torz vonásaim, na hisz,
rajzolná ki - ha volna mersze.
Most már kiszerezni se bírsz,
ha nem szerettél bele, persze.

Csak egyszeri a szerelem -
idegen vagyok ím tenéked:
hársfa hiába hív-izen,
ha lába térdig hóba téved.

Tudod te is, mint tudom én,
hogy kéklő-fényes holdtükörben
nem virág ül hárs levelén,
de hóban a hárs dérütötten.

Már rég egyikünk sem szeret,
én másikat - biz te sem engem.
És mindkettőnknek egyremegy,
szerelmet játszani szeretlen.

De álnok szód ölelve hív,
ravaszdi csókkal szenvedélyig, -
álmodja májusát e szív
és *azt* a kedvest örökétig.

1925

ERDŐDI GÁBOR

MINT A CIGÁNYHEGEDŰ

Mint a cigányhegedű, sir az orkán.
Kékszemű lány gonoszul mosolyog rám.
Szép szeme jég, ha égszínű kék is,
oly sok a vágyam, s oly kicsi mégis!

Jaj, idegen vagy, távoli!
Téged üdvözöl - engem elhagy az élet.
Szép nap alatt jársz, én komor éjben,
mélyhavu éjszaka fürgetegében.

Jó nekem így! Hegedűm jeges orkán.
Hús mosolyod zuhogó havat ont rám.

RAB ZSUZSA

MINT BÁRKI, OLY EGYSZERŰ VAGY

Mint bárki, oly egyszerű vagy,
sok ilyet nevelt Oroszország.
Az egyszínű hajnalokat
jól ismered, ősz csipi orcád.

Tebeléd gyökerezve e szív,
te adod színarany ragyogását:
hány templom őrzi szelid
szigorú ikon-arcod mását!

Az ikont mit bánta szívem?
A zajos ripacsot becsültem.
Most szárnyat emel szeliden
az áhitat éneke bennem.

A földre von engem a test,
lelkem sem evezne az égre.
Miért susog úgy a neved,
mint rőt kora ősz hűvös éje?

Sose voltam gyáva, potom,
és nem süketít meg a vérem,
húsz éve uralkodom
kuvaszon, csikón, telivéren.

Sosem őriztem szívemet
se neked, se nekem, se másnak.
A poéta-szív, a veszett:
rossz záloga boldogulásnak.

Megülve szomorkodom,
mint lomb közt, barna szemedben...
Oly egyszerű vagy, te, tudom,
mint más az orosz tömegben.

WEÖRES SÁNDOR

MINT HEGEDŰSZÓ, JAJGAT AZ ORKÁN

Mint hegedűszó, jajgat az orkán.
Lánykának hűvös mosolya hull rám.
Kéklő szemétől mért megijedni?
Sok minden kell és soha semmi.

Távoli fény, mi, annyira mások,
vénen nézem a fiatalságod.
Ifjakra jókedv, vénnek az emlék.
Hófűt éjeken vad zuhatag tép.

Sorsomat zengi hegedű-orkán.
Szívre havazva hull mosolyod rám.

1925

ERDŐDI GÁBOR

MIT ZSONGSZ, TE DALOM SEBE FÁJVA?

Mit zsongsz, te dalom sebe fájva?
Mást nem tudnál monoton?
A kék nyugalom fonalába
aranyos fodrom befonom.

Lennék zordon, csuda-néma,
mély csendre a csillagom int.
Vólnék óvó uti fűzfa,
hol Oroszhonom álma kering.

Jó holdteli őszi estben
egyedül kószálni fűvön.
A kalással jól teleszedtem
kiürült pór lelki szütyőm.

De sebet síkság se hegeszt be.
Sose rázhatom én le dalom?
Aranyos seprűvel az este
seperészget a sík utamon.

Örömet zug az erdei szélbe
a kiáltás és belehal:
„Elő, oly szenvtelen élj te,
mint hársfán őszi arany!”

1918

ERDŐDI GÁBOR

MOCSÁR SÓHAJT

Mocsár sóhajt párát,
halvány köd-gomolyt.
Sárga gyepplőszárát
elejti a hold.

Partot ér csobogva
könnyű csónakom
Réten asszu boglya -
tömszi kis torony.

Szittyós partok mellett
békesség terem,
fajdoknak felelget
most a végtelen.

Vetkőző vidéket
rejt a kék sötét...
Imádkozom érted,
árva sorsodért.

RAB ZSUZSA

MÚLTBA TŰNŐ OROSZORSZÁG

Sok mindent nem értünk mi még,
akiket Lenin győztes harca pártol,
úgy daloljuk a kor
új hangú énekét,
ahogy hallottuk rég a nagyapánktól.

Barátaim!
Hazánk kettészakadt,
a víg pezsgésben mily szomorúság van!
Ezért gyűröm fel nadrágszáramat,
és szaladok
a Komszomol nyomában.

Nem vádoló a búval távozókat,
hogy érhetné be a
fiatal az öreg?
Akár a rozs, mely aratatlan rothad
a mezőn, s haszontalan elpereg.

Én nem vagyok
se vén, se fiatal,
kell hát a kor trágyája lennem.
Édes álmokat nem azért kavár
a kocsmai gitárpengés szivemben?

Kedves gitár,
zengj, zengj csak! Muzsikálj,
te cigánylány, hogy ne gyötörje végre
a lelkemet a zaklatott, sivár
napok mérge, maró keserősége.

A szovjet rend ellen harag
van a szívemben, az a vádam,
hogy fényes ifjúságomat
mások harcában meg se láttam.

Mit láttam én?
Csak harcot, háborút,
s hallottam: nem dal -
ágyu zeng örökön.
Azért cikáztam ide-oda dúlt
lélekkel, erőm fogytaig a földön.

Boldog vagyok mégis.
Annyi vihar
páratlan élményeket zuditott rám.
Arannyal áttört virágaival
ékítette sorsom az orkán.

Új ember - mit tagadjam? -
nem vagyok.
Féllábbal beleragadtam a múltba,
és elbotlom a másikkal, ahogy
futok az acél-had után kifúlva.

Vannak másféle
emberek:
nyomorult, feledett szegények.
Olyanok, mint a rostán a törek,
rázzák őket nemértett események.

Ismerem őket,
látom, a
szemük búsabb a barmokénál.
Tesznek-vesznek, s mint pocsolya,
rég megposhadt bennük a vér már.

Posványba követ ki hajít?
Hagyjátok!
Mocsárbúzt kavar csak.
A sorsuk úgyis betelik,
mint a lehullt lomb, elrohadnak.

S vannak másfélék is,
akik
hisznek, félénken a jövőbe néznek.
Tárgyalják, meghányják-vetik,
hogyan lesz, milyen lesz itt az élet.

Felidézem magamban, hallgatom,
miről dünnyög a falusi szegénység.
„Nekünk tetszik a szovjet hatalom...
Csak karton, meg szög kéne egy kevés még...”

Ezeknek milyen kevés is elég!
Az életük:
kenyér és krumpli. Lám, hát
mit vádolom-szidom én elvetélt,
keserű sorsom annyi éjszakán át?

Irigylem, aki
életét kemény
harcban töltötte, egy eszmére tette.
Elpusztítottam ifjúságom én,
nem őrzi nyomát az emlékezet se.

Szűk kutyaszorító
maraszt.
Mily botrány ez, micsoda botrány!
Adhattam volna mást,
nem azt,
ami csúfságból szabatott rám.

Kedves gitár,
zengj, zengj csak! Muzsikálj,
te cigánylány, hogy ne gyötörje végre
a lelkemet a zaklatott, sivár
napok mérge, maró keserűsége.

Tudom, bánatra írt a bor nem ad,
nem gyógyul szív
hasadtan, pusztaságban.
Ezért gyűröm fel nadrágszáramat,
és szaladok
a Komszomol nyomában.

LATOR LÁSZLÓ

MÚZSÁM, KECSES BARÁTOM

Múzsám, kecses barátom,
mért féltékenykedel? / féltékeny kedvesem,¹⁷
Míg fut a fürge zápor, / míg zápor fut a tájon,
járunk a földeken.

Újult tavasz-robajjal
minket a völgy szeret,
bepólyázta a hajnal
a holdat - kisdedet.

A szél dalokat szülne,
ringató éneket -
nagy erőt földre küldve
kezedből fényes ünnep / kezednek fényes üdve
locsolja szívemet.

A versek meggylevével
fröccsennék égre fel,
mert bölcsek seregével
lepted hazámat el.

Ó emlékezés méze!
Messzi hársfa-harang!
Csillag, zengtél az égre,
razumnyikovi hang.

Míg játszi ifju jókedv
bennünk vigadozott,
Gyöngéd apostol, Kljujev
karjain hordozott.

Megizmosodtunk mára,
s dalunk bár nehezebb...
Nem nyomja el dalával / Nem nyomja el madár ma
madár az ünnepet / dallal az ünnepet.

A zápor vad zenéje
bennünk nem mossza el, / bennünk zúg szüntelen,
hogy mécsed zengő fénye / de mécsed égő fénye
nem alszik el sosem.

1917

ERDŐDI GÁBOR

---

¹⁷ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

NE GYÖTÖRJ KÖZÖNYÖD HIDEGÉVEL

Ne gyötörj közönyöd hidegével - sose kérdezd meg a korom. Ül a baj szivemen seregével - lelkem csontváz csupaszon.	/ Ne gyötörj közönyöd hidegével: ¹⁸ / mért szürkül a dér hajamon,
Szülőfalum - nem is oly rég kamasz-álmod a füstbe eredt: vonzott sok pénz meg a hírnév - s hogy majd mindenki szeret.	/ Te szülőfalum, ó, nem is oly rég
Gazdag lettem - a cilinder fejemen - s most pusztá e fő. Abból mi maradt? - csak egy ingmell, meg e nyűtt divatos cipő.	/ fejemen...S most?...Pusztá e fő. / Dicsből mi maradt? - csak az ingmell, / s divatos, nyűtt sarku cipő.
Hírnév? Meglett. A nevemre a párizsi rongyosok elborzadnak remegve, mert úgy cseng, mint a szitok.	/ a párizsi rongyosok ím / elborzadnak ma remegve, / botrányhősük szavain.
Szerelem? Vigalom, csupa kellem? - Bádog csóкод, a heved. Az, túlérétt szerelmem, de sose rügyezik a tied.	/ Csak bádog-csók a heved. / Biza, túlérétt a szerelmem / de sosem rügyezik a tied.
Keseregni minek? Mi van abban? emésszen a bú? - soha! Fonatodnál is aranyabban zizeg a fiatal laboda.	/ Hogy egyen szív búja? - soha! / Fonatodnál, ó, aranyabban
Labodákhoz én odaülnék megidézve a régi helyet - feledésbe megint lemerülnék: hol az álmod füstbe ered.	/ Labodák mellé odaülnék,
Más álom kezd delejezni - nem érti a föld, se a fű, mit szó nem tud kifejezni - ami névtelen, ős-erejű.	/ nem is érti a föld, se a fű,

1923

ERDŐDI GÁBOR

---

¹⁸ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

NE KINOZZ KÖZÖNYÖDDEL ENGEM

Ne kinozz közönyöddel engem,
se az éveimet ne mondd.
Nehéz nyavalyában a lelke
kiaszott, mint sárga csont.

Füstös, vak odúmban hajdan
az álom adott meleget:
mi leszek majd? Ábrándoztam.
Gazdag, híres, szeretett.

Dús lettem - a vágy betellett:
cilinderem elhagyott,
még őrzök egy ó ingmellet
s divatos bokáravalót.

A hirem se kisebb: Moszkvától
a párizsi rongyosokig
nevemre a borzadás szól,
s a szitok visszhangozik.

Aztán: szerelem... Ha te csókolsz:
ajakad bádog, heve nincs.
Énbennem az érzés túl gyors,
de tebenned még rügye sincs.

Mégis: kora még keseregnem,
s ha kesergek: bánja csoda!
Aranyos fűrtödként lebben
kúnhalmon a lágy laboda.

A vágy oda sarkall engem,
hol laboda száza rezeg,
s leszek újra ismeretlen
s a füstbe révedezek.

Már másról álmodom ottan,
nem érti se föld, se fű,
a nyelv ki nem ejti szavakban,
de a szív nyelvén gyönyörű.

WEÖRES SÁNDOR

NE NÉZZ REÁM OLY SZEMREHÁNYÓN

Ne nézz reám oly szemrehányón,
hisz úgy megvetlek tégedet,
de vágyó szemed jaj de vágyom
s megjátszott szelidségedet.

Itt fekszel előttem kinyúlva
s már egyáltalán nem gyötör,
halottat mint színlel a róka,
s hollóra s fiókákra tör.

Csak csapj le rám: nem ijedek.
Bár csalfán, ölelj hevesen.
Hideg-didergő lelkemet
kifosztotta már sok *ilyen*.

Nem érted lángolok, te drága,
csak visszhang vagy te, messzi nyom,
az arcodban más lánynak álma,
kinek szeme is kék szírom.

Csöndes-szelídnek noha tessék,
s tűnjön bár: szeme nem felel,
szép járásával az a fenség
lelkem medréig verte fel.

Ilyet te nem homályosíthatsz,
elmész vagy nem - az egyre megy,
szíveddel nem is hamisíthatsz
csalárd-ittas szépségeket.

Megvetvén alakod s az orcád
mégis örökre hirdetem:
ha nem volna pokol s mennyország,
kitalálnánk mi szüntelen.

1925

ERDŐDI GÁBOR

NE SZIDJATOK

Ne szidjatok, ha mondom: többet
szavakkal nem kereskedem.
Elnehezült, mélyen lecsügged
aranyösörényű bús fejem.

Mit is szerettem - most sem értem -
a falun és a városon?
Poros utakat mér a lábam,
megyek lengő-szakállasan.

Versekkel, könyvvel nem törődöm,
iszákom nyakamba vetem.
Csavargó szél, melléd szegődöm,
tudom, te énekelsz nekem.

Majd nehéz szag vonul utánam,
ebédem hagyma és retek,
markomba fújom orrom bátran,
útszéli víg bolond leszek.

S a világgal lelkem kibékül,
csapkodjon eső, fergeteg,
feledjem el magam - enélkül
az ég alatt nem élhetek.

RAB ZSUZSA

NEGYVENNAPOS ENGESZTELÉS

1

Harsan a vészajtósló kürt, hallgatom!
Mi lesz velünk, most már mi lesz velünk
a poros, gödrös országutakon?

Bolha-dalocskák kedvelői,
akarjátok-e, hogy...

Elég volt jámbor pofát vágni,
most már fogadd el, ami jön, akármi.
Jó éreznünk az alkony közelét,
mikor hájas, vaskos farunkba nyomja
a hajnal vérrel mocskolt seprűjét.

A fagy már fehér mészbe mártja
a falut és a réteket.
Nincs orvosságtok pusztulásra,
az ellenség elől nincs menekvésedek.
Íme ő, kinek vas a gyomra,
a pusztaságot fojtogatja.

Fülét billegteti a vén malom,
s az örölt liszt illata dől.
Komor bika az udvaron,
míg egyre várja a tehénkét,
a vályún végighúzza nyelvét
S a veszélyt érzi messziről.

2

A falun túl nem ezért sír vajon
egy keserves harmonika?
Tala-la-la, tili-li-lom
táncol a fehér ablakon.
S az ősz sárga fuvallata
nem ezért fodroz habokat?

Mintha lóvakarója volna,
kapar le juhar-lombokat.
Közelget, jó a szörny-követ,
bozótot tördel súlyos lépte.
Kísér mind-búsabb éneket
szérűből békák brekegése.
Ó, elektromos napfölkelte!
Szíjak, kémények tompa lüktetése!
Parasztházak fa-bendőiben, szerte,
acélos álom reszketése!

3

Láttatok-e,
hogyan rohan a síkon által,
tavi ködfátyol alatt,
horkolva, vas-orrlyukával,
vas-talpain a vonat?

A magas fűben
nyomába,
mint vad ünnepi versenyen,
vékony lábát fejéig hányva,
pej csikó vágat tüzesen.

Bolond, bolond multság!
Hová, hová szalad?
Legyőzte az acél-lovasság
az élő lovakat.

Nem tudja, hogy a szürke síkon át
vissza sose nyargal a tűnt idő,
mikor egy pár szép pusztai lányt
adott egy jó lóért a besenyő.

Mássá festette a sors a vásárt
folyópartunkon, hol gép dohog,
sok ezer pud lóbőr és hús árát
pöfékelik a mozdonyok.

4

Csúf vendég, ördög vigye nyomban!
Dalod nem miénk, csak gyötör.
Fulladtál volna meg tacsó korodban,
mint a kútba ejtett vödör.
Jó a többinek: szájuk tátog,
bádog-csók mindnek ajakán -
s én zengem, mint rég a zsoltáros,
országomnak, hallelujám.
Ezért, ha szeptember betoppan,
fagyaszt és szárít hidege,

a kerítésre bogyó koppan,
vérbe borul a berkenye,
ezért uralkodik a bánat
a harmonika gombsorán,
s a paraszt, akiből szalmaszag árad,
a kisüstitől tántorogva jár.

WEÖRES SÁNDOR

NEM AZ, MI VOLT, SZERETETEM

Kljujevnek

Nem az, mi volt, szeretetem.
S tudom, mért búsulsz, hogy mi bánthat, / S tudom, mi fáj, mi bánthat,¹⁹
Ó, hogy a Hold seprűje sem
kavart fel verses pocsolyákat.

Csillag a te bűd-örömed,
kiül szemöldöködre folyton,
Kunyhónak daloltad szived -
Mégse épült szivedben otthon.

Akinek lested titkait,
Elkerüli házad az éjben, / elkerüli házadat éjjel.
Ó, barátom, a kulcsaid
mért aranyoztad szó-zenéddel?

Lírad nem ér fel a Napig,
Ablakon át nem látni mennybe;
A malom szárnyait legyezve
földről fel sem emelkedik.

1918

ERDŐDI GÁBOR

NEM JÁRTAM AZ ARANYSZARV-ÖBÖLBEN

(A „PERZSA MOTIVUMOK”-BÓL)

Nem jártam az Aranszarv-öbölben,
róla hát beszélni nem tudok.
Szemed nyílt ki tengerként előttem:
kéksugarú, tündöklő titok.

---

¹⁹ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Karavánnal Bagdadban se jártam,
nem volt málhám henna és selyem.
Szép törzsedet hajtsd fölém lágyan,
hogy nyugodjék térdeden fejem.

Vagy hiába kérlek és kívánlak,
újra csak vállad vonogatod
arra, hogy én távoli hazámnak
híres-neves költője vagyok?

Lelkemben a harmonika sír még
s teliholdra vonító kutyám.
Nem akarod látni a szelíd-kék
Orosz földet egyszer, perzsa lány?

Nem az unalom hozott e tájra,
de te hívtál, láthatatlanul.
Felém rebben karod hattyú-párja,
mint fehér szárny, átfon, rámborul.

Rég keresi sorsom a nyugalmat,
nem szánom bár vihar-életem.
A te boldog, vidám birodalmad
tájairól énekelj nekem!

Friss bájjaddal végy erőt szívemben
harmonikám síró bánatán:
ne epedjen-sóhajtson szünetlen
egy északi, messzi lány után.

Nem jártam az Aranyszarv-öbölben,
mesét róla mégiscsak tudok.
Itt a tenger - a szemed előtttem,
kéksugarú, tündöklő titok.

RAB ZSUZSA

NEM SIRATLAK

Nem siratlak, nem idézlek, múltam,
szirmok füstjét ontó alma-ág.
Hervadás aranykódébe fúltan
tünedezik már az ifjuság.

Lassúbb lett szívemnek lódulása,
csípi dér, belémar a hideg.
Mezítlábas nagy csatangolásra
nem hívnak már nyírfaligetek.

Kóbor lelkem! Lángod már csak félve
olvasztgatja szóra ajkamat.
Hová lettél, kedvem frissessége,
szemem fénye, érzés-áradat?

Vágyaimat fukarabbul mérem;
álmodtalak volna, életem?
Mintha lovon szálltam volna fényben,
piros lovon tavasz-reggelen.

Csupa árnyak vagyunk a világon,
hull a juhar réz-szín levele.
Mégis mindörökre áldva áldom,
hogyan virultunk s meghalunk bele.

RAB ZSUZSA

NEM SÍROK MÁR, MIT SE BÁNOK-SZÁNOK

Nem sírok már, mit se bánok-szánok,
mint szíromfűst, minden ellebeg.
Elragadtak arany hervadások:
soha többé ifjú nem leszek.

Lanyhul szívem, dobogása lankadt,
megveszi a télnek hidege,
nyírfa-karton országa se csalhat
kószálni már tág berkeibe.

Vándor lélek! Pislákolva-gyéren
kavardítod ajkam lángjait.
Tékozva szórtam frissességem,
szemem s szívem vízeséseit.

Vágyaimat kis lángra csavartam.
Éltem ez? Vagy álmodtam vajon?
Mintha zajgó tavasz-virradatban
szálltam volna rózsaszín lovon.

Porból vétettünk, hát leszünk röggé.
Halkan hullnak rézszín levelek...
Minden élő áldassék örökké,
hogyan virulni s halni született.

1921

ERDŐDI GÁBOR

NEM SZERETSZ

Nem szeretsz már szánom sincs benned.
Rútnak látsz? Ó, azt is elhiszem.
Ha nem nézel, szíved még fölenged,
lankadt kezed vállamon pihen.

Szegény csorbaszívű, én tehozzád
se gyöngéd, se durva nem vagyok.
De sok szájra tapadt már meleg szád!
Emlékeznek rád szemek, karok.

Szertemállott árnyak rég az éjben,
s benned is hűnyóban már a tűz.
Soknak ültél, tudom, az ölében,
ahogy most az én ölemben ülsz.

Mélyein félig lehúnyt szemednek
egy-egy arc dereng, kísért a múlt.
De hát nagyon magam sem szeretlek,
vesztett szépség csábít, ködbefúlt.

Sors keze? Csak lázas, könnyű játék.
lángok lepketánca, jól tudom.
Találkoztunk? Véletlen ajándék.
Mosolygós-nyugodtan búcsuzom.

Elindulsz majd útadon, s már mégy is
visszacsalni, ami elszaladt.
Ó, csak hamvas lelkeket ne érints!
Hagyd a csók-tudatlan ajkakát!

Egyszer majd, kisutca sötétjében,
másnak hazudsz szenvedélyeket.
Arra kószálok magamban éppen,
s találkozunk újra, meglehet.

Közelebb bújsz társadhoz riadtan,
biccentesz, és fázón megremegsz.
„Jóestét” - csak ennyit mondasz halkán.
„Jóestét, miss” - mondom. S ennyi lesz,
s megyek tovább. Könnyekkel se küzdök.
Hús nyugalom, ez maradt nekem...
Felszítani ki tud hideg üszköt?
Ki támaszt fel, halott szerelem?

RAB ZSUZSA

NÉZD AZ OSTOBA SZERENCSET!

Nézd az ostoba szerencsét!
Ablakon át láthatom,
hogymint vörös hattyu úszik
a húnzó nap a tavon.

Üdvözlég, te csönd! Arany csönd!
Karcsu nyír a vízbe néz.
Csókák raja a tetőkön
csillagrajoknak miséz.

A kert mögött valamerre,
hol az ostorménfa nyit,
egy lány, félve, hóféhérben
halkan dalol valamit.

S mint egy nagy, kék reverenda,
terül földünkre az éj.
Boldogság, kedves szerencse!
Rózsás arcokról mesélj!

JOBBAGY KÁROLY

NOVEMBER

Kis karmok nyoma puha hóban,
megy lomha, lassu liba-sereg.
Gyöngéd nőstények hangja szólal, / Lúdanyók szólnak vonulóban,²⁰
sörényes csikónyáj nevet.

A pókhálót is hó borítja,
bújik téli asztag köré,
s mint öregasszony, domborítja
hátát egy fa az út fölé...

1916

ERDŐDI GÁBOR

---

²⁰ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

NYÍRFA

Áll egy fehér nyírfa   / Áll a fehér nyírfa²¹
ablakom alatt:
hó-feldíszítette
ezüstös szalag.

Pehelykönnyü ágon
hótól bolyhosan
fürtjei fakadtak
fehér rojtosan.

És csak áll a nyírfa,
halkan szendereg,
hószemek kigyúlnak:
aranytüzesek.

Körüljárja lassan
lusta virradat:
újabb ezüst dísszel
hint be ágakat.

1913

ERDŐDI GÁBOR

Ó, RÉTEK, RÉTEK, RÉTEK!

Ó, rétek, rétek, rétek!
Kolomnai magány.
A szíven a múlt még; de
a szívben, benn: Hazám.

Verszták csíz-füttye hallik
a lópaták alól.
S esőt is, pár maroknyit
a nap nyakamba szór.

Ó, dühödt áradással
és csönddel telt vidék!
Itt jártam iskolába,
itt, hajnalonta, rég...

Olvastam meg-megállva
írástok, jó szelek,
és Ézsaiás vigyázta
arany üszőimet.

JOBÁGY KÁROLY

---

²¹ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Ó, MENNYI A MACSKA

Sura húgomnak

Ó, mennyi a macska e földön:
ha számolnánk, te meg én!
Szivem álma finom-szagu bükköny,
s kék csillag ül ég közepén.

Ébren, lázban, s ha elalszom,
egy emlék múltba merít:
padkán pici macska dorombol,
rám nyitja unott szemeit.

Kicsi voltam én is. A macska,
amíg nagyanyánk dalolt,
az elejtett gombolyagra
mint ifjú tigris ugort.

Nagyanyánk meghalt. Nap a napra,
év évre hamar suhanó.
És sapka lett az a macska,
elnyűtte rég nagyapó.

WEÖRES SÁNDOR

Ó, OROSZHON, DRÁGA FÖLDEM

Ó, Oroszhon, drága földem,
Kunyhód szentkép díszesen...
Végtelenül körülöttem
Csupa kéket szív szemem.

Mint zarándok, messzetévedt,
Nézem mezőid sorát,
Jelzik lent a faluvéget
Sírva senyvedőn a fák.

Alma- s mézillatu Krisztus
Halkan templomodba lép,
S domboldalon döng a ritmus,
Hangos táncból zeng a rét.

Lábam is tapos göröngyöt,
Hív szabadság, suhanás...
Felém, mint fülön a gyöngyök,
Cseng a leánykacagás.

Angyalsereg bár üzenjen,
„Jer és élj a mennybe fenn”,
Én azt mondom: „nem a menny kell, / én azt mondom: „nem a mennyem”,²²
Inkább hazám kell nekem.”

1914

ERDŐDI GÁBOR

ÓH BALGA SZÍVEM, NE VERDESS!

(A „PERZSA MOTÍVUMOK”-BÓL)

Óh, balga szívem, ne verdess!
Becsapott a sors kegyetlen.
Részvét csak a koldusnak kell...
Óh, balga szívem, ne verdess!

Arany kupái a holdnak
csordulnak a gesztenyefákra.
Jó így az ölébe hajolva:
elrejt a Lála fátyla.
Óh, balga szívem, ne verdess!

De sokszor, mint gyerek, élünk:
mosolygós, könnyes az arcunk,
e világban megértünk
sok örömet, kudarcot.
Óh, balga szívem, ne verdess!

De sok országot láttam.
Kerestem a szerencsét.
Most már, amit kívántam,
nem keresem soha többé!
Óh, balga szívem, ne verdess!

Nem csalt meg az élet egészen.
Iszunk új erőt megint.
Szívem, álomba enyéssz el
a kedves térdein!
Nem csalt meg az élet egészen.

Mint lavina, omlik a végzet.
Lehet: minket is kiválaszt.
A szerelemre tenéked
csalogánydal a válasz.
Óh, balga szívem, ne verdess!

JÁNOSY ISTVÁN

---

²² / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

OLVADT SÁR SZIKKAD A LEJTŐN

Olvadt sár szikkad a lejtőn, / Szikkad sárrá olvadt lejtő,²³
korhadttuskógomba rajta.
Rónán táncot jár a szellő:
rőt színű pajkos szamaracska.

Kétség szunnyad s nyög zihálón, / Kék sóhaj száll esti tájból,
fűzfá- s gyantaillat árad.
Erdő kottaállványáról
veréb olvas zsolozsmákat.

Valaki, míg szélbe libben
bokrok bronz levélsomója,
napfény szőtte darócingben
rőt száron jó kocogva.

Lágy, mint a len, haja lombja,
de az arca leng homályba.
Fenyők néki meghajolnak, / Fenyők néki meghajolva
és kiáltják: ó, Hozsánna! / kiáltozzák: ó, Hozsánna!

1914

ERDŐDI GÁBOR

OROSZHON, A KÉK

Oroszhon, a kék, tovatűnt,
három csillag sugarán,
mely a parti nyiresre tekint,
búját melegíti anyám.

Tűz-béka a holdvilág,
a néma habokba merül.
Fehérség, almavirág,
apám fűrtjére kerül.

Idegenbe kerget a láz,
nem térek vissza hamar.
Kéklő hazámra vigyázz,
fállábú öreg juhar.

Örüljön mind, akire
hulló lomb csókja simul.
Az öreg juharfa feje,
akár az enyém, leborul.

---

²³ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

OROSZORSZÁG

1

Puha sárba merült falu szendereg
fák barna szakállá alatt.
Kifeszülnek a kékbenyló egek,
dagasztja a völgy a sarat.

A télbefuló, hideg alkonyon
homorúhasu farkas üvölt.
Ló horkan, a nagy, szeles udvaron,
már dértől ezüstös a föld.

Lesi fények sárga bagolyszeme
hunyorogva a fürgeteget.
Itt tönk mered - erdő szelleme -
vén tölgyfák rácsa megett,
gonosz árnyak osonnak a fák felett,
riogatnak kerge manók,
s a nyírektől lengeteg ág helyett
kötelek sűrű függönye lóg.

2

De szeretlek, lágymosolyú hazám!
Nem tudva magam se, miért.
Tűnő örömöd sugaras dalán
ha elámul a lágyfüvű rét.

Szeretem pihenőn a kaszásokat,
meg a réti szunyogmuzsikát,
táncban lobogóhaju lányokat,
nevetőszavu harmonikát.

Sűrű pillák árnyas rejtekén
szép lányszemek ékszere ég...
Jó dajka, hazám, de szeretlek én!
Ringass el, erős menedék!

3

Ricsajával a gyászszerű varjuhad
felijeszti a puszta mezőt.
Vihar indul, nyírfá hajába kap,
s vet a tóra tarajlepedőt,

fut a villám, reccsen az ég-üveg,
kócfelleg oson feketén...
S már csillagok ontják fényüket,
pici mécsek az ég ereszén.

És jött a parancs, szigorú írás:
aki férfi, a háboruba!
Asszonyzokogás, keserű sírás
száll szét a jajos faluba.

A nehézsavu férfihad összegyűl,
nem könnyezik, egy se beszél.
Az ócska iszákba kenyér kerül,
s indul vele lomha szekér.

Kikiséri a nép a sövényekig
a hallgatók embereket...
Oroszország, ím a vitézeid!
Ím a pajzs, ha csapás fenyeget.

4

Mint mátká, a kis falu úgy eped
sok messzi legénye után.
Levelet, hírt küldeni mért feled?
Még villog-e fény szuronyán?

A nyiresben tömjénillatot,
csontzörgést hordoz a szél...
De egy nap a kis falu hírt kapott:
megjött a levél, a levél!

Falujához sok fia hű maradt -
biztattak a görbe sorok.
Gyülekeztek a parton, a fűz alatt
hitért a derék rokonok.

Betüértő Lusa anyó körül
kuporogtak, csüggve szaván:
falubéli vitézeik emberül
helytállnak a messzi csatán.

5

De szép a barázda, a tág mező
szelid és szomorú mosolya!
Ott ház busul, árva, reménykedő,
mint roskatag édesanya.

Ekevas, kasza, durva fabocskorok,
te kemény sors, áldalak én.
Lányszem tüköréből jósolok,
hogyan győz-e csatát a legény.

Csöndet tanul ajkam, alázatot.
Kicsi parti bokor legyek én,
csak hinni lehetne a jobb napot,
míg pislog a mécsnyi remény,
a remény, derüs asszonyoké, kiket
nem rémit az éj, a sötét,
kik dallal ijesztik a rémeket,
a halálét, börtönökét.

Rájuk mosolyogtak a gyúrt lapok,
s hitték a rögs szavakat.
Éledtek, mint aszu hónapok
múltán üde zápor alatt.

Látják hazatérni a kedvesük,
s a ködben, a távolon át
már festi elébük a messze sík
kaszások erős csapatát.

Oroszország, lágymosolyú hazám!
Neked ontja szivem melegét,
tűnő örömd sugaras dalán
ha elámul a lágyfüvű rét.

RAB ZSUZSA

OTT, HOL ÖRÖK TITOK FÖLDJE

Ott, hol örök titok földje,
túlvilági tér a rét,
vagyok vendég, vendég, röpke,
hegyeiden, földi lét.

Tágasak a vizek, erdők,
roppant szárny a légbe tör,
századokban mért esztendő
árnyá szűrte égi kör.

Nem ég bennem csókod üszke,
sorsom nem hozzád repít,
kész az új út, átfeszülve
napnyugattól keletig.

Zuhanni a néma éjbe:
nékem így rendeltetett,
semmit végül örökségbe
nem hagyni, ó, senkinek.

Világáért csillag-boltnak,
hol fészken vihar pihen,

örvény felett iker-holdat:
gyújtom oltatlan szemem.

1916

ERDŐDI GÁBOR

ÖRÖK VÁNDOR, ELMEGYEK

Örök vándor, elmegyek,
sose látlak, szülőházam!
Elég, ha a tó remeg,
kenderföld búsong utánam;

elég, hogyha emleget
buckás rétek vadcsalánja.
Locska csengetyűm nevet,
csillagporos lovam hámja.

Hold lebeg fenn. Kalapod
dobd fel vén deres fejére!
Nem lel hontalan dalod
bölcsőjére, sírhelyére.

Ha az este ránszakad,
minden útunk hazafordul,
induló szekér nyikordul,
s visz már, félig-árnyakat.

Lám, a nép azt tartja rég:
az eb is, ha végét járja,
magát elvonszolja még
réggi gazda udvarára.

Szülőházam, nyiss kaput!
Örök vándor, hazatértem:
ide tér meg minden út.
Könnyet ejt a kender értem.

RAB ZSUZSA

ŐSZ

Csönd lepi borókás partok meredélyét,
Az ősz, a pej kanca, fésüli sörényét.

Folyamszegély hús leple felett
patkói kék csengése lebeg.

Remete szél, óvakodva, lassan
avart tapos útkanyarulatban.
Égő-piros csipkebokorra hajolva
láthatatlan Krisztus sebeit csókolja.

WEÖRES SÁNDOR

PANTOKRATOR

1

Dicsérd, dalom, azt, aki zúdul,
csaknem váll-izma szakad.
A lófejű Holdra ezentúl
vessünk gyeplő-sugarat.

A menny ragyogása hiába
és testben a mézes iram:
nem imára, veszett ugatásra
tanítottál engem, Uram.

Füledbe - az őszi nyárfák
fillér-zuhatagja ölén
üvöltöm: - „Rossz vala munkád!”
Garázda fiad vagyok én.

Nagy a lelked bőkezősége,
mit esőd a latyakba kever!
Ó, mekkora söprű kéne
Napodat söpörni el?

2

Ott, a Tejút buckáin túl,
égi jegenyék alatt,
a Vízöntő ere zúdul,
ont ezüstös sugarat.

Talán ő meg a Nagymedve
teli hordóból meri.
Vihar szökken föl a mennybe,
a Holdat megnyergeli.

Vele holtak népe szárnyal.
Kert gőzölög tej-habot.
Látom: nagyapám varsával
húzza délről a Napot.

Apó, apó, hallasz engem?
Én vagyok az unoka!

Nem hiába bög szívemben
egy haldokló bocika.

3

Forogva, forogva, forogva,
sok ezüst éved, nosza, verd!
Ki fentről nézhet a Napba:
lát kútban aranyvedert.

Magam béklyóztam a lelkem
a forró kút fenekén;
most horgonyomat kiemeltem,
új tájra hajózom én.

Más szemmel nézik a holtak
az élő földi hadat.
Ó, add, hogy a földi kulccsal
nyithassuk aranykapudat.

Engedd, hogy erősen akarva
törjük le a zárat ott,
s a sik mezőn nekifutva
meglovagoljuk a virradatot!

4

Vörös ló, szállj le, itt-teremj!
Te húzzad Földünk, kordénk.
Keserű lett nekünk a tej
e rossz tető alatt rég.

Áraszd felénk a hab fölött
réveteg nyerítésed
és rázd, mint csillag-csengetyűt,
jéghideg tündöklésed.

Zablád a szivárvány leszen
és hámod észak fénye.
Röpítsd a Földet sebesen
más keréknyomba végre!

Sörényeden hajnal legyen,
farodon Földünk árnya,
túl a csillagpor-fellegen
vágass a jó hazába.

Akiknek éje tüztelen,
és mi vagyunk a lángjuk:
lássák a messzi réteken,
hogy vendég jön hozzájuk.

WEÖRES SÁNDOR

PAPKERT ÉS PIHÉS ZENGÉS

Papkert és pihés zengés,
s kereszt alatt a kő.
Hózápor ver, kereng, és
ostora kergető.

Jövendőlkő fák zúgnak
sötét sorsról - te meg
kit velem egy év szült, csak
fekszel, sírdomb temet.

Finn töröd pengeélén
Újra vér lenne bár -
lovass jön, gyalogos jön...
Meg sem rezzensz te már.

S csak az erdősáv holdja,
mit felhőprém borít,
hullajtja lehajolva
hullámra könnyeit.

JOBÁGY KÁROLY

PEREC SÁRGUL A SÖVÉNYEN

Perec sárgul a sövényen,
sörszagú a délelött.
Fenn az égő nyári égen
napfény zsuppoz kék tetőt.

Csepürágók, bódé, sátor.
Hinta száll, szilaj bolond.
Féktelen nagy vígasságtól
döndül a föld, reng a lomb.

Patkócsengés. Kofalárma.
Lépesmézillat csorog.
Porvihar jól megcibálja,
aki tétlen ácsorog.

Égerbokrok sűrűjében
asszonycsapat zsinatol.
Nem lobog-e ott a szélben
zöld kendőd is valahol?

Dal terem az erdő fáin,
aki legény, énekel:
hercegnőjét Sztyenyka Rázin
hogyan veszejtette el...

Orosz földem! Bíbor kedvvel
téged dícsér minden út.
Ne sújtsd kemény ítélettel,
ki szívével látni tud.

RAB ZSUZSA

PORHAVAT ZUDÍT A FERGETEG

Porhavat zudít a
fergeteg,
minden utat, ösvényt
eltemet.

Útközben a friss szél
elaludt;
hó lepi az erdőt,
a falut.

Boszorkány iramlik -
ott szalad!
Futkorászva söpri
a havat.

„Hej, ti lusta népség,
emberek!
Utakon előre
törjetek!”

Megijedt az orkán,
iszkol ám!
Menekül a messzi
sík haván.

Szél szökik fel hóbuckák
közül,
fejéről a sapka
leröpül.

Csőrével egy holló oda-
vág
s reggel sapkát tart a nyírfa-
ág.

RAB ZSUZSA

PORHÓ

Trojkán megyek, csendben baktat,
paták alatt cseng a hó,
csak a szürke színű varjak
hörgő hangja hallható.

Elvarázsolták az erdőt,
meseszóra szendereg,
a fenyőfa fehér kendőt
köt magára, elmereng.

Meggörnyedt, mint öregasszony,
mankóra támaszkodik,
kopogtatja harkály hosszan
koronája ágait.

Vágtat lovam a szabadba,
dől a hó, sapkámra ül,
messzi út fehér szalagja
kanyarog végtelenül.

1914

ERDŐDI GÁBOR

PORHÓ KAVARDUL

Porhó kavardul, szél sodorja,
száguld a pusztán idegen trojka.

Más ifjúsága röpül a szánon.
Hát az enyémet merre találom?

Fölkapta szellő, hajtotta orkán -
épp így repült el, száguldó trojkán.

RAB ZSUZSA

RÁDNÉZEK, S SZÍVEM ELSZORUL

Rádnézek, s szívem elszorul:
arcod fájdalmak árva tükre.
Rezet csillantó fűz borul
fáradt-egű szeptemberünkre.

Adtad szíved mindenkinek,
jéggé hűltél, míg mást öleltél;

tested most néma és hideg,
lelkedből hús eső szemerke.

Már jó így is - szívem szabad,
új örömekre csap merészen;
kettőnknek semmi sem maradt,
csak reves fűzfák sárga őszben.

Én is úgy éltem, szilajon,
csöndes mosolyra én se vártam.
Porfelhős, rövid útamon
milyen sokat botolt a lábam!

Élet, te síró-nevető,
ilyen maradsz már mindörökre!
A kertünk nyirkos temető,
és mintha nyírfacsont zörögne.

Jön a tél hava, kedvesem,
suhan az élet fecskeszárnya!
Virág a télben nem terem,
tudod te, hát ne sírj utána!

RAB ZSUZSA

RÁDNÉZNI KÍNZÓ FÁJDALOM

Rádnézni kínzó fájdalom,
Gyötör a száanalom s a részvét!
Mit hagyott ránk a fűzfalomb?
Csupán hulló maroknyi rézpénzt.

Már oly sok ajak szívta el
testmeleged és remegésed. / Sok ajak szívta ridegen²⁴
Esőt szítál jéghidegen
e béna, kissé meghalt lélek.

Ugyan! nem riaszt félelem.
Szemem már más öröme réved.
Hisz nem maradt már semmi sem,
csak a nyirkos, sárga enyészet.

Nem tartott meg önégétés,
számodra, boldog, csöndes élet.
Megtett utunk olyan kevés,
A tévedésünk oly temérdek.

Buta élet, buta zavar.
Mindig így volt és így lesz egyre.

---

²⁴ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Mint temető, a hullt avar
lemart nyírfacsonttal bevetve.

Mi is lehullunk hirtelen,
múló vendégei e kertnek...
ha télen virág nem terem,
minek miatta keseregned?

1923

ERDŐDI GÁBOR

RÉG ISMERŐS EZ AZ UTCA

Rég ismerős ez az utca
s a ház is, a törpe falak.
Villanyhuzalok: lila szalma,
húzódznak az ablak alatt.

Rideg nyomor évei vontak,
s vitt esztelen ifju erő:
ó, évei gyermekkornak!
ó, pusztai kék levegő!

Nem vonzott hír, se dicsőség.
Híu voltát újra tudom.
S előttem az egykori hajlék,
mihelyt szememet behunyom.

Záporban látom a kertet
s a reáterülő nyarat.
Hársak zöld mancsai lengnek,
s köztük csipogó madarak.

Szerettem ezt a fakunyhót,
gerenda-kisérteteket
s a kemencét: egyre zúgott,
esős éjben nyüszített.

Öblös, huhogó zokogás volt,
mint holtak messzi neve.
A viharban kit s mért gyászolt
az éjben e téгла-teve?

Nagy-messzire vágyakozott tán,
hívta szebb kor sugara,
aranyhomok, Afganisztán
és drágaköves Bokhara.

Bejártam e távoli tájat,
nagy utat tettem meg ott,

de most a szülőházamat
keresem, s utam itt kanyarog.

Álmom kiapadt lobbanva.
Gomolyog kék füsttel a gyász.
Ó, béke veled, lila szalma!
Ó, béke veled, faház!

WEÖRES SÁNDOR

RÉGI VIDÁM CIMBORÁKAT

Régi vidám cimborákat
ezüst rétet, zúzmarásat
idéz most az árva évek
mélyén bűgő gerle-bánat.

Első-hóesést szemelget
emlékeim gyenge csőre.
Emlékezem rég-elzengett
vadlúd-jajra, száncsengőre.

Ablak alatt árnyék karja
rebben lúcfenyők tövében.
Messze a folyókanyarra
vékony füst terül fehérén.

A kaszálón könnyű pára,
meggyvirágos, tiszta nap van.
Paraszt nők fű-illatára
emlékezik most is ajkam.

Béke nektek, cserjék, rétek,
hársak, méz-tömjénetekkel!
A mosolyogva-tűrőnek
tőletek már semmi nem kell.

RAB ZSUZSA

RINGATÓ

Est sűrű korma
házba beszáll,
a guzsalyomba'
zúg a fonál.

Táncol az alkony,
szökken a fény,
koppan az ajtón
az agg sövény.

Ág simogatja
kint a tetőt,
ringat az anyja
csöpp csecsemőt.

Bölcsője bömböl: / Bölcsőben „döm-döm”:²⁵
zsoltosma-dal.
„Aludj el, gyöngyöm,
aludj hamar!”

1916

ERDŐDI GÁBOR

RÓLAD ÁLMODOM, SZÜLŐFÖLD

Rólad álmodom, szülőföld,
napfény-boglya völgy vizében.
Elmerülnék pezsdülő-zöld
füveid lágy sűrűjében.

Csupa illat a barázda,
arany rezedák a szélén,
Imát morzsol fűz-apáca
olvasóján, zöld füzérén.

Ingovány párát pőfékel,
tüzet mer az alkony vödre.
Miattad temettem én el
szívem álmát mindörökre.

Sorsomat már elfogadtam,
lelkem boldogan kitárom.
Hogy egy nap majd messzehagyjam,
azért éltem a világon.

RAB ZSUZSA

SAGANE

Sagane aranyom, Sagane,
Bizony északi földre születtem,
Csuda ott a mező körülöttem,
Teleholdban a rozs özöne,
Sagane aranyom, Sagane.

---

²⁵ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Bizony északi földre születtem,
Hol a Hold, a növény, babonáz,
S noha jobb, noha szebb e Siráz,
De Rjazányom el itt se feledtem,
Bizony északi földre születtem.

Csuda ott a mező körülöttem,
Im a rozsnak a szála hajam...
Legyen ujjaidé finoman,
Sose fáj a kezed beleszötten,
Csuda ott a mező körülöttem.

Teleholdban a rozs özönét
Sűrű fürtöm idézze szemedbe,
Gyere drága, vidíts te nevetve,
Az eszembe de jaj ne idézd
Teleholdban a rozs özönét.

Sagane aranyom, Sagane,
Bizony északon él az a lány,
Kinek arca is épp ilyen ám.
Vajon egyszer elfeled-e?
Sagane aranyom, Sagane.

1924

ERDŐDI GÁBOR

SOSE VOLTAM ENNYIRE FÁRADT

Sose voltam ennyire fáradt...
Hideg nap, sárbaragadt,
idézi rjazányi hazámat
és úttalan útjaimat.

Éltem, sokakat szeretve,
sok nő kísért utamon,
s poharat nyomott a kezembe,
egy durva, sötét hatalom.

Éjek pálinka-ködében
a bánat is ott lebegett.
Egy szempár egyre fű, érzem,
mint féreg a zöld levelet.

Nem fáj már senki csalása,
s a győzelem is sanyarú.
Aranyhaj zizge kalásza
már régen szürke hamu...

A folyók is mind hamuszürkék,
ha ködbe fúl a határ.

Kihamvadt éveim üszkét
nem szítom fel soha már.

Magamat gyötörni, hiába?
Szeretem révedt mosolyom,
s hogy testemet átjárja
halk fény s halott nyugalom.

Eh, jó nekem itt a lebujban!
Mint sebtén-megkötözött
őrült, pihen lecsitultan
a föld, beton-béklyói között.

Én is szelidebben élek,
juhádzik régi hevem.
Köszöntlek, hajdani rétek,
dülők, fiatal szerelem!

Köszönti a régi juharfát,
ki tövében játszadozott,
éjek zokogó szavu baglyát,
a varju-, verébcsapatot.

A kékre megésű tavasznak
üzenem, madarak, veletek:
szilaj éveim elviharoztak,
s nem bánom már, mit suttog a rozsnak
a szél, ha a nyár közeleg.

RAB ZSUZSA

SÚRŰ TÖMÉNY VERITÉKSZAGU HON

Sűrű tömény veritékszagú hon!
Hogy ne szeretne fiad szilajon!

Hívogat útra a kékegü ár,
Áhítat este a szívre leszáll.

Szemfődeles kalyibák sora ott,
Ringat a nád szelíden latyakot.

Tűzhelyen izzik a vérszínű folt,
Fákra lenéz a fehér színű hold. / fákra lenéz a fehér szemű Hold.²⁶

Foltokat ejt ez az alkonyi ég,
Bölcs öregét körülülí a nép.

Ott a kanyarban a messzi folyón
Szunnyad a dal a halászsajakon.

---

²⁶ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Ólom a rét színe, oly szomorú...
Orosz a dallama, orosz a bú.

1914

ERDŐDI GÁBOR

SZÁNTÓ, LIGET LETAROLVA

Szántó, liget letarolva,
vizek fölött nedves ködök,
mint a kerék, legurult a
bágyadt nap kék hegyek mögött.

Elaludt a kerékmarta
országút, és álmodt látott,
azt álmodta: hó takarja
nemsokára a világot.

Magam láttam - zúgtak a fák,
körül a világ ködös volt -
szánunk elé fogta magát
paripának a vörös hold.

URBÁN ESZTER

SZÉL HINTÁZ A RÓZSAKERTEKEN

(A „PERZSA MOTIVUMOK”-BÓL)

Esti fény hull sáfrányszínű tájra,
szél hintáz a rózsakerteken.
Dúdolgass egy régi dalt, te drága,
Khajjám dalát énekeld nekem.
Szél hintáz a rózsakerteken.

Síráz alszik, a hold beszitálja,
fények járkák lepketáncukat.
Féltékenység sűrűre szőtt fátyla
rejt itt az édes arcokat.
Síráz alszik, a hold beszitálja.

Hideg szívvel járhatnak a fényben,
hogyan rejtik márványtestüket?
Vagy hogyan szívünk értük jobban égjen,
Őrzik hamvas fehérségüket,
hogyan rejtik márványtestüket?

Hogyha szeretsz, eldobod a fátylad,
s nem felejtet soha szavamat:
száll az élet, mint sebes madárhajó,

s egy-két perc, míg örülni szabad.
Hogyha szeretsz, eldobod a fátylad.

Olyan kopár, fénytelen az élet:
szépségednek tündöklő havát
fátyoloddal eltakarni vétek -
hintsd az arcod fehér sugarát,
azért adta természet-anyád.

Szél hintáz a rózsakerteken.
Lelkem ott jár hazám messzi táján.
Most te hallgasd csöndes énekem -
úgye, ilyet sose zengett Khajjám.
Szél hintáz a rózsakerteken.

RAB ZSUZSA

SZÉL, SZÉL, TE HEVES, TE HAVAS SZÉL

Szél, szél, te heves, te havas szél,
jöjj múltamat eltemetőn.
Álmomban a régi legény kél:
lennék ma virág a mezőn.

Pásztorsípszóra im este
másért meghalni de jó.
Csillag-csengő a fülemben
száll, mint ez az esteli hó.

Felhőtlen szép csuda-trilla
belefojtja viharba bajom.
Lennék kicsi fűz buja lombja,
fállábon várva uton.

Vad szélbe nyerítsen a kanca,
míg bokrokat ölelek itt.
Vödrözze a Hold puha mancsa
fájdalmam föl egekig.

1919

ERDŐDI GÁBOR

SZÉP JÓ REGGELT!

Elaludt már a sok arany csillag,
megrebbent a tág víz tündér tükre,
a folyóra hajnal fénye villant
s pírt dobott a fényháló-egünkre.

A nyírfák is mosollyal ébredtek,
szétzilálták selyem hajfonatjuk,
zöldszín fülbevalóik zizegtek,
s harmatból volt ezüst ruha rajtuk.

Lombos csalán kerítésre kúszva
ékes gyöngyöket nyakára felvett,
s pajkosan-bohón fülembe súgta:
„Szép jó reggelt!”

1914

ERDŐDI GÁBOR

SZÉP KAMILLA-KOSZORÚBAN

Szép kamilla-koszorúban
ácsoltam kis csónakot,
Jegygyűrűm a vízbepottyan
s viszi árnak habja ott.

Búcsúnk felett a boszorka,
mint kígyó-anyós sziszeg,
Gyűrűm a csuka kifogta
s elvitte szerelmemet.

Gyűrűm többé nem találtam,
Bánat vitt a rétre ki,
Patak kacagott utánam:
„Kedvesed más öleli.”

Körtánc, elhagylak örökre
Mindenki rajtam nevet,
Zúgó hullám vészidőben
jegyez majd el engemet.

1911

ERDŐDI GÁBOR

SZIKKADOZ A MÉLYÚT ÁRKA

Szikkadoz a mélyút árka,
domb tövén galóca korhad;
szellő fut, veres számárka,
kövér réten csatangolhat.

Csordul édes gyantaillat,
párát sóhajt kék-arany tó;
egy veréb zsoltárt tanulgat,
fűzfaág a kottatartó.

Fák alatt a levéltenger:
Sárga rézpénz, garmadában.
Dűlön poroszkál egy ember
számárháton, fénycsuhában.

Arca árnyék, haja selyme
mint a lenszösz, leng utána.
A fűz, fejét porbaejtve,
így köszönti őt: „Hozsánna!”

RAB ZSUZSA

SZIVÁRVÁNY-ÍV, KÉK ÉGKUPOLA

Szivárvány-ív, kék égkupola
és sztyeppei partok lágy vonala.
Málnavörös falu. Füst kanyarog,
varjuhad-ülte torony kiragyog.

Megint az a régismert szakadék,
korhadt fűzek alján rőt agyag ég,
zab reng puha-szökén, tükre a tó,
darázs, pipitér, méz, illatozó.

Orosz- s Mordvinföld, dajka-vidék!
Nekünk a sötétség hirdet ígét.
Magasban angyal szárnya lebeg,
lent kis fakesztek, névtelenek.

Hazám, orcád perzselt sokakat,
sorvasztott bányák boltja alatt.
Voltak, de sokan, dühös álmodozók,
kebled gyümölcseit áhitozók!

Hiszem mégis, nem élhet az itt,
ki nem tűri békén börtöneid.
Mert él az igazság, fák hűse hív -
bilincszörgésben is éled a szív.

RAB ZSUZSA

SZOVJET-OROSZORSZÁG

Elmúlt a förgeteg. Kevesen bírtuk épen.
Hány nem felel hívó baráti szóra!
Most az elárvult földre visszatértem,
ahol nem jártam nyolc év óta.

Kit hívjak? Kivel osszam éles árnyú
keserves örömem, hogy életben talál

bárki fia? Itt még a malom is - félszárnyú
nagy gerendamadár - húnyt szemmel álldogál.

Itt már egy sem ismer, tudom.
Akik szerettek, mással elcseréltek,
és ott, hol álldogált szülőlakom,
mostan hamu hever és úti homokréteg.

S az élet megy tovább.
Öreg és ifjú fejek
jelenésként bukkannak fel köröttem,
de nincs ki előtt kalapot emelnem,
senki szemében otthont nem lelek.

Fejemben karmos gond-csapat riog:
mi a haza?
Vagy álom ez, tünő?
Majdnem mindenkinek zord zarándok vagyok,
ki tudja, milyen messziről jövő.

Ez én vagyok!
Ládd e falu fiát,
e faluét, amely arról lesz híres egykor,
hogy itt szülte egy parasztasszony
Oroszország botrányos lantosát.

De az ész a szívet csitítja:
„Mért vagy megbántva, cimbora?
már az új fény ragyog virítva
más nemzedék kunyhóira.

Te lassan elvirulsz; ne bánd,
más ifjak másképpen dalolnak,
már sokkal szebbet tudnak holnap,
anyjuk nem a falu, hanem egész világ.”

Hazám! Bolondként bolygok földeden!
Besüppedt arcomon betegség pirossága.
Honfitársak szava már szinte idegen,
és mint külföldre, érkezem hazámba.

Most ezt látom:
a parasztok vasárnap
a tanácsház elé, mint rég templomba, gyűlnek;
olajozatlan, fa-göcsörtös szájak
„az új helyzetről” vitába merülnek,

Az alkony híg aranyat csorgat,
szürke földeken habzik szerteszét.
Árokpартnak vetik a jegenyék
mezítlén lábukat, mint kapuknál a borjak.

Sánta vöröskatona réved a múltba,
emlékezõn ráncolja homlokát,

Bugyonnijról szól fontoskodva,
századszor mondja el Perekop ostromát.

„Akkor aztán mi... emitt, meg amott...
aztán a burzsujt, ottan a Krimen...”

A juharfák fülelnek hegyesen,
árnyban sápítoznak az asszonyok.

Hegyről ereszkedik egy paraszt-komszomol:
most hallgathatsz harmonikát itt
és Gyemjan Bednij agitkáit.
A víg rikoltozás a völgyben szétomol.

Ez most az ország!
Hát mért bőgtem én,
hogy barátja vagyok a népnek?
Az én költészetem többé nem él,
magam se kellek a fenének.

Mit bánom én!
Szülőföld, ég veled!
Elég, hogy valaha szolgálhattam neked.
Sebaj, ha már nem énekelnek engem:
addig daloltam én, míg beteg volt a földem.

Én mindent úgy veszek,
miképpen adják, Isten engem!
Ha kell, járjak kitaposott uton.
Októberé és májusé a lelkem,
de lantom, kedves lantom nem adom.

Más kézbe nem adom - hozzá ne érjen
anyám, barátom, feleségem.
Megszólaltatni csak én értem,
az éneklése: éneklésem.

Ifjak, viruljatok! Legyen ép testetek!
Nektek megváltozott az élet és az ének.
Ismeretlen határ felé magam megyek,
ahol megbékül a lázongó lélek.

De akkor is,
ha majd az egész földgolyóról
eltűnik a törzsek gyűlölködése,
el a hazugság és komorság -

én akkor is magasztalom
ihletben égve
a föld egyhatodát,
amelynek neve: Oroszország.

WEÖRES SÁNDOR

SZÜLŐFALUM

Szülőfalum fáraszt nagyon.
Hívna hajdinas messzi tájak.
Viskómat egyszer elhagyom,
fölcsapok tolvajnak, zsiválynak,
megyek fürtös napok nyomán
nyomorú zugban lelni békét:
ellenem tör jócimborám,
csizmája szárán feni kését.

Nap ömlik el, nap és tavasz
homoktól aranyos dülőkön -
küszöbéről elkerget az,
kinek nevét remegve őrzöm...

S megtérek újra, szóval,
ebben-abbán vigaszt keresve.
Ingemmel felkötöm magam,
s beföd egy zöldhomályu este.

Ezüst fűzek a kert alatt
busa fejüket lekonyítják.
Eltemetnek, tisztátalant,
a síratót kutyák vonítják;
megáll a hold a tó felett,
evezőjét a vízbe ejti,...
Orosz föld tovább sír, nevet,
s hogy voltam egyszer, elfelejti.

RAB ZSUZSA

SZÜLŐFÖLD, SÍVÓ HOMOK

Szülőföld, sívó homok,
utat temető,
fák homályán klastromok,
árva legelő.
Négy-öt ház, reménytelen,
porlepett sövény.
Szarufákon veresen
tajtékzik a fény.

Vén gerendán zsupp-kalap,
málló ház felett.
Zöld penészre hint a nap
arany pettyeket.

A homályos ablakot
hollószárny veri.

Zöld ingét egy bodza ott
szélbe lengeti.

Mese volt csak, úgy hiszed,
egész életed,
s róla csak a fű zizeg
múló éneket.

RAB ZSUZSA

TÁN ÖRÖKTŐL ÍGY RENDELTETETT EL

Tán öröktől így rendeltetett el:
csillapulva, harminc év körül,
mi, hírhedt rokkantak, az élettel
szövetkezőnk rendületlenül.

Drágám, harmincadik évem élem,
és mindennap kevesebb a föld,
azért kezdi álmodni a vérem,
hogy a rózsaszínű tűz elönt.

Ha már égni kell, hát végigégjek.
Mikor bomlott a hársfavirág,
papagájtól gyűrűt vettem néked,
jeléül, hogy bennünk egy a láng.

Egy cigánylány az ujjamra húzta,
én levettem, s néked adtam azt.
Most zokog kinn a koldus-kintorna,
s fejem egy fél eszmét sem maraszt.

Agyvelőmben örvények kószálnak,
kebelemben köd és dér riaszt:
lehet-e, hogy te valaki másnak
mosolyogva továbbadtad azt?

Tán csókok közt, míg a hajnal eljött,
ő füledbe súgva kérte meg:
mint szedted rá szegény bolond költőt,
hogy írkaljon hozzád verseket?

Ez a seb is, mint a többi, gyógyul.
De az élet szélét látni fáj.
Ilyen csibészt csak egyszer, de rútul,
csapott be a bitang papagáj.

WEÖRES SÁNDOR

TÁNYA SZÉP VOLT

Tánya szép volt, a faluban senki sem volt nála szebb.
Hófehér szoknyája alján piros fodor libegett.
A kertalji sövény mögött, mikor este útra kel,
cicázik a Hold a ködben, az ég fellegeivel.

Jön a legény, megbiccenti fürtös fejét, úgy köszön:
„Ég veled, kis boldogságom! - mert én mással esküszöm.”
Holtfehér lesz, s mint a harmat, oly hideg a szép leány,
mérges kígyóként gyűrűzik hajfonatja a nyakán.

„Nem akarlak megbántani, ó, te kékszemű legény.
Éppen jöttem, hogy megmondjam: bizony máshoz megyek én!”
S szól a harang... nem imára - esküvőre hívogat,
megy a násznép a szekéren, de hang nélkül hajtanak.

Nem a kakukk panaszkodik, Tánya anyja sírdogál.
Halántékán mély seb tátong: fekszik a lány halva már.
Koszorúként homlokára vére száradt, cseppre csepp...
Tánya szép volt, a faluban senki sem volt nála szebb.

JOBBAGY KÁROLY

TAVASZ

A roham elmúlt.
Búm feledve.
Életem álmkönnyű köd.
Olvastam a Töké-ben este:
költőket is
törvénye köt.
Őrjöngjetelek,
hóviharok,
zörgess csak, pőre vízbefulladt -
kijózanult fejjel vagyok
bajtársa immár vígnak, újnak.

Ne sajnáljuk a rothadót,
nem kell sajnálni engemet sem,
ha békével meghalhatok
e hózimankós fürgetegben.

Kis cinke, pity-pity!
Jó napot!
Nem bántalak,
egyet se félj te!
Madár-törvény

szerint, ahogy
jól esik, szállj a kerítésre.

Forgás törvénye a világnak,
mely minden élet
összefog.

Ha emberekkel egy a sátrad,
le-felrepülni
van jogod.

Köszöntelek,
szegény juhar!
Bántottalak: bocsáss meg érte!
Gúnyád a szél rongyosra tépte,
de új ruhát
öltesz hamar.

Majd eljön, s parancs nélkül is
megnöveszti nagy zöld bozontod,
s szelíden
lágymébe von, hogy
megújítson, az április.

És eljön hozzád majd a lány,
tövedre a kúton vizet mer,
hogy viharok zord évadán
állj a tusát a förgeteggel.

Felszáll a hold is
éjszaka:
a kutyák nem tépték le mégsem,
csak nem lehetett látni a
véres ember-
tülekedésben.

Elült a zaj,
minden nyugodt -
és íme, citromsárga fénye
fák zöldcicomás sűrűjére
zengő ragyogással
zuhog.

Dalold a tavaszt hát,
szivem!
Forrongj-lobogj új s új
dalokkal!
Ha hív az álom szelíden
nem veszekszem már
kakasokkal.

Föld, föld! Nem vagy te fém.
A holt
fémből bimbó
valaha nőtt-e?

Meg kell találni csak
a sort,
és megvilágosul
a *Tőke*.

LATOR LÁSZLÓ

TE DALOLD EL

Sura húgomnak

Te dalold el a dalt, ami hajdan
zokogott az anyánk ajakán.
Kisegíthet a búból e dallam,
s veled dúdolni bírom talán.

Hiszen ismerem, nékem is drága,
vele nyugtalanítsd szívemet.
A te hangod az elhagyott házba,
mint egy álomba, visszavezet.

No dalolj, s én a pillám lehúnyva
megint érzem a múltak ízét,
s megigézve majd fölmerül újra
a homályból a hű anyakép.

Nekem vigasz e dal, ha te mondod,
s tudom, nem csupán én szeretek
pici kertkaput s berkenyelombot,
ha az pírrel a földre pereg.

No dalolj, legyen újra világos
feledékenyen árva fejem,
hiszen jó, ha anyámra s az álmos
szemű tyúkokra emlékezem.

Én a síríg imádom a nyírfa
patyolat-derekát s a haját,
ha a hajnali harmatot sírva
a ködökbe csavarja magát.

Ma szívemnek szűnik a kínja,
ma a bor meg e dal ad erőt -
te vagy nékem az otthoni nyírfa,
aki bókol az ablak előtt.

NAGY LÁSZLÓ

TE VIHAR, TE VIHAR

Te vihar, te vihar, te seperd be
hóval múlt életemet.
Legyek újra derűs sihederke,
virág, mit bont kikelet.

Pásztor furulyája dalolna,
a szavára meghalni be jó!
Csillagcsengettyűt szór ma
fülembé az esteli hó.

A viharban múlik a bánat,
a pelyheken csillan a fény.
Fa szeretnék lenni, mely állhat
fállábon az út peremén.

Jó volna ölelni a cserjét,
míg horkannak a lovak.
Ó, hold, ha az égbe emelnéd
vödörrel a bánatomat!

URBÁN ESZTER

TÉL ÉNEKEL

Tél énekel, orkán huhog,
mohostövű fenyő suhog,
ág-húrok pengenek,
erdőkre mély álom szakad,
vonulnak ónos ég alatt
tépázott fellegek.

Az udvaron hóförgeteg
terít ezüstös szőnyeget,
fagymarta törzs recseg.
Az ablakon veréb kocog,
éhen morzsáért kuncsorog,
mint árva kisgyerek.

Reszket a sok kisdéd madár,
ellankadt, úgy megülne már,
s csak társához lapul.
A felhőt orkán kergeti,
húnytszemű ablakom veri
és dörömböl vadul.

Dermedt kis tábor álmodik,
párkányomon fagyoskodik,
szárnyára tél havaz,
de álmában napot derít

s égboltnak kék lepelt feszt
a tündérszép tavasz.

RAB ZSUZSA

TI DALOK, TI DALOK

Ti dalok, ti dalok, mit akartok?
Tán többé nincs sugaram?
Az enyhe nyugalma sorsot
füzérként hordja hajam.

Dermedt-szigorú vagyok én már,
mint hallgatag égi tüzek.
Oroszhonom álmát némán
őrzöm, mint úti füzek.

Holdfátyolos őszi éjen
kószálok a sárga fűben,
kalászt szed a táblaszálon
koldustarisznya-szivem.

Nem gyógyít róna ezüstje.
Fájtok, ti dalok, lebegők.
Aranyos seprővel az este
seperget léptem előtt.

Édes hang kél, megigéző,
a pusztai szélbe suhan:
„Olyan közönyös légy, élő,
mint hárson az őszi arany.”

WEÖRES SÁNDOR

TÖREDÉKEK²⁷

Hervadt csillag-levél vízben,
minden este te vagy álmom.
Rózsás ikon ég e szívben
s ragyog arany szempillámon.

*(Ezüsthangú csengettyűcske,
I. vsz. 2. változat)*

*

---

²⁷ A fordító válogatása a versvázlatokból.

Csillag sárgult lombja vízben,
minden este te vagy álmom.
Rózsás ikon ég a szívben
s ragyog arany szempillámon.

*(Ezüsthangú csengettyűcske,
I.vsz. I. változat)*

*

E világnak ostoba átka,
hisz az érzések verebek,
Költőnek jönni a világra
s utálni önnön versedet.

Korán elszakadt fonalam
tavainkat majd felkavarja
Oroszország zavartalan
fog élni-sírni jaj-kacagva...

*

Bánják már, hogy Október, a zordon
lett csalódás és csüggedés.
Ezért fenődik hetykén-folyton
a csizmaszárba rejtett kés.

*

Sokat vetődtem, sokat hányódtam,
boldogság, úgy tűnt, mindenfele.
Égre kutyákkal felmosolyogtam
s megvett a fénye jég-hidege.

Nagyhírű lettem, olykor eretnek,
mind, mire vágytam, csak keresem.
Nyílt-szeműeknek, víg-szeműeknek
úgy tűnt: az ég kék fényü selyem.

1917

ERDŐDI GÁBOR

TÚL A KISERDŐ

Túl a kiserdő barna sávján,
sötétkék égi réteken
a holdat, a szépfürtű bárányt
legelteti a végtelen.

Zsenge szarva a szittyós tóba
döfköd, ezüst csikot hasít.
A víz puhán körülkarolva
ringatja önnön partjait.

Fagyalvirág tömjénje csordul
zöldbársony baldachin alatt.
Az enyhehátú dombokon túl
lángokat fon a pirkadat.

Ó földem, árvalányhajas szik,
másod vagyok, fiad vagyok.
Bennem is gyúlik, rejtve alszik
keserű, szikes bánatod.

S te is, akár én, elfeledve,
ki melletted, ki ellened,
áhítozol derűs egekre,
néznél bíborszín felleget,

de eléd is csak a sötétség
tárja ijesztő kincseit:
az Ural szörnyeteg-gerincét,
Szibériád bilincseit.

RAB ZSUZSA

ÚJHOLD SZARVA

Újhold szarva dőf felhők hasába,
permeteg fény csobogja körül.
Ma éjszaka a darvak sirása
furcsán zeng, megfeythetetlenül.
Leszökött a folyóhoz ma éjjel,
összechapott mögötte a nád.
Megállott előttem, s lázas kézzel
zilálta szét vállán a haját.
Nézte magát a futó patakban,
egy fatönkre leroskadt szegény,
szemében a margaréták lassan
kialudtak, mint a lápi fény.
Hajnalban a felszálló ködökkel
úszott messze, észrevétlenül.
Tőle csak a nyugvó hold köszönt el,
permeteg fény csobogta körül.

RAB ZSUZSA

ÚJRA ISZNAK...

Újra isznak civódva, zokogva
harmonika sárga bánatán.
Átkot szórva balsorsra, bajokra,
emlegetnek, ősi Moszkovám.

Ülök én is, fejemet lehajtva,
bor ködébe áztatva szemem,
hogy ne nézzen rám a végzet arca,
hogy egy percre más gondom legyen.

Valami kimúlott mindörökre.
Égszín május! Júniusi kék!
Veszett dáridónkra füstölögve
nem e romlás terjeszti büzeit?

Jó manapság orosz-finak lenni,
kisüsti-folyókon úszni át.
Törött-orrú harmonikás zengi,
dalolja a Volgát, a Csekát.

Bűn kísért az eszelős szemekben,
szavaikban goromba harag.
Szánják őket, akik vad-eszetlen
prédálják el ifjuságukat.

Hova jutnak így a vak világba?
Rájuk ott mily csillagfény vigyáz?
Kirgiz pusztán szerzett vérbajára
szeszt iszik a víg harmonikás.

Nem! Ne üzzék őket, ne tapossák!
Ne döntsék romlásba ostobán.
Hej Oroszország, haj Rossz Ország...
zord ázsiai hazám.

FODOR ANDRÁS

UTAM

Megáradt éveim
medrükbe visszalépnek.
Én, a mezők fia,
fészkem idézgetem.
Versem, te most
lassúdan elbeszéljed
az életem.

Süppedt parasztház
hóviharos éjben.
Elfeketült ikon.
Szelídke mécsvilág.
De jó, hogy őrzöm,
most is érzem gyermekkoromnak illatát.

Körös-körül
fehéren izzó hó süvölt.
Kandur... Anyó...

Meg én: kilencéves legény.
A nagyanyám
egy puszta dalt zümmögött
s elbóbiskolt
tulajdon énekén.

Tetőnk fölött
vad orkán zúgott.
Rémlettek táncoló kísértetek.
Akkor a cár
Japánnal háborúzott,
és láttak távol sírokat
a holtravált szemek.

Nem tudtam akkor,
mily sötét üzelmek
ülnek hazám fölött
véres, iszonyu tort.
Rjazányi szép mezők,
zengő gabonaföldek,
parasztok - énnekem
a haza ennyi volt.

Nem tudtam én, csak azt,
hogyan istenigazából
gyaláz szegény paraszt
cárt, istent, ördögöt.
De válaszul
csak mosolyog a távol,
s híg-sárga hajnalunk
a rozsmézők fölött.

Először
akkor írtam verseket.
Érzések árja vitt,
szédült szegény szívem.
S szóltam:
ha nékem ez rendeltetett,
szavakba öntöm mindenem.

Ó, ködbetűnt napok!
De messze elmaradtak!
Emlékszem, mily busan
sóhajtott nagyapám:
„Szamárság...
De ha fejed erre adtad
a rozsról írd,
a csődörről, komám!”

De jólesett
múzsáról álmodoznom!
A csendben szép

ábrándot szőttem én:
gazdag leszek,
híres leszek, s a szobrom
ott áll Rjazányban,
Rjazány főterén!

Tizenötéves voltam, és
szerelmes szörnyümódon.
Nagy dolgokat
tervelt merész szívem:
én azt a lányt -
amint lesz erre módom -
megkérem és
feleségül veszem.

.....
Új évek jönnek,
új arcot mutatnak,
más fény telít
megmásult éveket.
Én, vándora poros dűlőutaknak
fővárosomban
szereztem hírt-nevet.

Új kór gyötört:
a költő-szomorúság.
És mentem sokfelé;
más országokban hátha más...
Búcsú, találkozás -
minden csak hívság,
vallottam én,
s hogy a világ: csalás.

Megtudtam akkor:
Oroszország - mi az.
S mi az ára a dicsőségnek.
És lett igaz
hitemből fájdalom,
keserű méreg.

Mit ér nekem,
hogy költő a nevem?
Nélkülem is elég a lim-lom.
Pusztuljak hát,
csak a...
De ne,
Rjazányban mégse álljon szobrom!

Oroszország... cár...
Nehéz kereszt...
Gögtől tokás nemesi arcok...
Mit bánom én!

Moszkvám, fogadd be és szeresd
a féktelen parasztot!

Hadd lássuk,
ki marad felül!
S versem birokra kelt
a szalonok hadával:
csiklandozott fintorgó orrokat
illetlenül
rjazányi csődörök
szúrós szagával.

Talán nem tetszik?
Elhiszem!
Jobb illatú az Origan,
s a rózsák!
De hiszen, hogy kenyeretek
ízes legyen:
nálunk a földet... hm...
trágyával sózzák...

Új éveink
hoztak olyan csodát,
hogya azt elmondani
a nyelv dadog.
Ledöntötték a cárok trónusát
bilincs-zúzó
erős munkáskarok.

Idegen földeken
már untam a csavargást.
Szülőfalu!...
S elindult fáradt lábam...
Itt várt a tó fölött
a nyír, a zöldhajú,
fehérke rokolyában.

Hej, ez a nyír!
A póre törzse, melle!
A lányoké,
az sem ilyen fehér!
A fénybefúlt
mezőkről útrakelve
porzik felém
egy sor rozsos-szekér.

Az úton emberek.
Már nem ismernek engem.
Fiatal parasztasszony
jön szembe, rám se néz...
Valami áram

borzongatja testem,
különös reszketés.

Ő volna?...
Lépdél, lesüti szemét.
Nem szólitom meg.
Hadd menjen szegény...
Nélkülem is
lehet elég keserve:
Ott látom nyűgös életét
az ajka szögletén.

Estefelé
sapkám jó mélyre rántom:
ne lássa senki meg
szemem fagyott tavát.
Úgy ballagok
a letarolt határban,
hallgatom, csengve hogy szalad
az ér tovább.

Tudom, tudom...
Már búcsut int
az ifjúság nekem.
Ideje már derék
munkába fognom,
hogy féktelen, szilajszavú dalom
tömör zengéssé komolyodjon.

S falum újfényű hajnala
töltsön meg új erővel,
s repüljön ezzel versem úgy,
mint hajdan a
rjazányi csődörök dicséretével.

RAB ZSUZSA

ÜLJ LE MELLÉM

Ülj le mellém, kedves, ülj le,
hogy szelíd szemedbe zárva
hadd figyeljek elmerülve
szívem förgeteg-szavára.

Ez az őszi arany-áldás,
fürtöd hamvas dér-fehére
úgy hullott, mint a megváltás
a mihaszna lókötőre.

Rég mögöttem szülőföldem,
rétek, erdők sűrűsége,

életem hogy beleöljem
 városi vad dicsőségbe,
 odahagyott kertre, nyárra
 hogy ritkábban emlékezzem,
 hol a békák muzsikája
 költővé nevelt föl engem.
 Éppen ilyen ősz van arra.
 Ág-mancsával be-betéved
 ablakunkon a juharfa,
 keresi az eltűnőket.
 Rég nincsenek a világon.
 Cinteremben az ezüst hold
 jóslata a keresztfákon:
 mi is vendégek leszünk ott.
 Mi is, túlján bajnak-gondnak,
 ott leljük meg végre békénk.
 Ezek a hullámozó dombok
 vigasztalják, aki él még.
 Ül le mellém, kedves, ül le,
 hogy szelíd szemedbe zárva
 hadd figyeljek elmerülve
 szívem fürgeteg-szavára.

RAB ZSUZSA

VAD SZIVEM

Vad szívem, ó idehallgass, bősz kutyaszív, te pogány! Ellened épp e hideg vas- pengét rejti ruhám.	/ Ellened épp e rideg vas- ²⁸
Most vagy utóbb bedőfök majd kést két borda közét. Nincsen már, ami fölhajt, korhad örökkön az ég.	/ Véres kést bedőfök majd, / sebzem borda közét,
Hagyjatok a locsogással, hogy titeket mi zabál. Ó, mi maradt a világból? Nincs, csak a Semmi csupán.	/ rág unalom e zabán.

1916

ERDŐDI GÁBOR

---

²⁸ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

VÁDLÓN NE KUTASS A SZIVEMBEN

Vádlón ne kutass a szivemben,
megvetlek örökre, ma lásd,
de imádom a fényt a szemedben
s a ravasz hitetést, a csalást.

Holtként kiterülve lefekszel,
s kérdőn hajolok föléd:
a róka halált így színlel
s ragadoz hollócsemetét.

De ki bánja? Ölelj: sose félek.
Hamis úgylis e vad lobogás.
Lelkem viharedzett lélek,
sokat érte goromba csalás.

Nem téged imádlak, drága,
csak árny vagy, echo-zene:
arcodban a más arc álma,
akinek csoda-kék a szeme.

Az a másik tán sose jámbor,
s látszatra - ki tudja? - hideg,
de a léptei fénysugarától
lelkem zuhatagja remeg.

Ilyet árnyba, tudom, sose vonhatsz,
s elmégy, ha akarsz, ha nem.
Te még befelé se mondasz
hazugságot szeliden.

Megvetlek téged örökre,
de végül is ezt rebegem:
ha a menny s a pokol nem lenne,
kitalálnánk, hogy legyen.

WEÖRES SÁNDOR

VAN BOLDOGSÁG, HISZEM, HISZEM!

Van boldogság, hiszem, hiszem!
Még nem húnyt ki a Nap világa.
Rőt imakönyv a hajnal lángja,
nagy, öröndetes hírt izen.
Van boldogság, hiszem, hiszem!

Arany Oroszhon, énekelj!
Nyugtalan szél, kavarogj szerte!
Áldott, ki örömmel jelölte
pásztor-búd. Rajtad ég a jel.
Arany Oroszhon, énekelj!

Szeretem habod dörejét,
habon a csillag tündöklését
és néped áldott szenvedését
és áldást osztó erejét.
Szeretem habod dörejét.

WEÖRES SÁNDOR

VIDÁM TÁRSAKRÓL TÜNÖDVE

Vidám társakról tünődve,
vágyódva ezüst mezőkre,
elbusult, mint galambocska
sok magányos év derűje.

Finom csőrével az emlék
szűri nyomát első hónap,
tavi szán felett az esték
késett kacsái rikoltnak.

Ablaknál síkos fenyőnek
árnya nyújtja hosszú karját,
halk vizeink gőzölögnek
pipafüstként ontva párát.

Füsttel köszön tág határnak
meggyvirág s szerelem napja,
menyecskék fűillatának
ajkamon már hűl zamatja.

Béke néktek, hársak, holdak!
Mise méz-tömjénje lebben,   / Mise méz-tömjénje leng el.²⁹
A mindent elfogadónak
tőletek már semmi sem kell!   / tőletek már semmi nem kell!

1916

ERDŐDI GÁBOR

VÍGSÁG A DURVÁK ÉLETE

Vígság a durvák élete,
a jóké szomorúság.
Nem vágyom többé semmire,
nem szánom senki sorsát.

---

²⁹ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Magamat szánom egy kicsit,
meg a kivert kutyákat.
A csapszékek mélyébe vitt
igen korán a bánat.

Mit néztek acsarogva rám?
Ki az orosz, ha én nem?
Elittam magam is, komám,
mint ti; gatyám meg ingem!

Bennem keserű tűz lobog.
Az ablakon kinézek:
napfényben ázva tántorog
az utca, mint a részeg.

A sarkon taknyos kisgyerek
az aszaló melegben,
orrát piszkálja, elmereng
boldogan, önfeledten.

Piszkáld csak, piszkáld, angyalom,
tővig az ujjad! Fúrd hát!
Csak majd vigyázz: ilyen nagyon
a lelkedet ne túrkáld!

No, elkészültem, azt hiszem...
Palackok, hosszú sorban.
A dugókat mind felszedem,
hogymint lefojtsam.

RAB ZSUZSA

VIRÁGOK

1

Virágok búcsút intenek
kicsi fejüket mélyre ejtve,
ez életben szülőhelyemre
vissza többé nem térhetek.

Kedveseim! sebaj, na és?
hogymint láthattam, áldom a földet,
és téged, síri remegés,
mint új ölelést, úgy köszöntlek.

2

Tavaszi este. Kék idő.
Szívemnek mindig jóleső.
Szeretem virág-kelyhetek,
én pertut innék veletek.

Ó, zsongj, rezedá, viola,
Lelkem sötétbe hullana.
Lelkem sötétbe hullana.
Ó, zsongj, rezedá, viola.

3

Ó csengettyű! a te heved
szivemben dallal úgy rezeg,
azt súgja: a lány búzakék
szemét rejti messze vidék.

Vad csengettyűk, kíméljétek!
Úgy perzsel újra tüzetek.
Jött a lány, mint rímre „igen”,
a bonthatatlan szerelem.

4

Melyik virág értette meg,
hogy szívem jéggé dermedett,
s a hideglelés, a fagy ott
mily virág-tűztől olvadt?

Mely virág nyújtott tenyeret,
hogy gonosz sorsom el-kifogja,
Mint lepke, mely tűzbe lebeg,
lángokba röppen ajkam csókja.

5

Bokron virág - nem kelletek,
nem hívlak titeket virágnak,
bár ajkam néktek csókot átad,
rátok gyöngéd szót nem lelek.

Csak oly virágot szeretek,
mely földbe nőtt erős gyökérrel,
mint ott az északi vidéken
búzavirágot kedvelek.

/ az észak-tájunkon mi ké kell³⁰

6

A berkenyén is ég virág,
virág, mely a bogyók elődje,
mint jégeső, zuhog a földre
fentről levette bíborát.

---

³⁰ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Más az, mint mi földön marad,
hozzájuk másképpen esengünk,
Ők mint az élet, mint a testünk -:
az örök ködbe foszlanak.

7

Kedves, megbocsátsz, nem tudom,
Szépség mellett el sose mentem,
de nékem drágább az uton,
mi itten ismétелhetetlen.

Azok vagyunk itt, te meg én,
meghalunk, majd más jön utánunk,
de az már más lesz, nem a másunk
s nem leszel már te az enyém.

8

Virágok búcsút intenek
kicsi fejüket mélyre ejtve,
ez életben szülőhelyemre
kedvesemhez nem térhetek.

S ha nem látom otthonomat?!
Már más virágzás áramával
magasztalom szómágiával
ó földem, símaságodat.

9

Az ember vajon nem virág?
Kedves, szíved ért és belát?
Ezek nem csak pusztá szavak.

Mint száron, törzseden te ringva
vajon, ó szépséges magad
nem épp olyan vagy, mint a rózsza?

Ember virága napban is
kúszik és jár a fagyban is!

10

Láttam: virágok lábra kaptak,
És azóta jobb lettem én:
Mikor megtudtam, hogy a nagy nap
mint lobbant október egén.

Virágok álltak szörnyű harcban
s a vörös szín lett ügyesebb.
Többen estek el a viharban,
de kecsesen és kar a karban
a hóhéruk legyőzetett.

11

Októberem!
Úgy fáj nekem:
hogy sok rózsza lehullott.
Acél rózsafejet leszel,
Előle én el mégse bújok.
Ó föld, járnak virágaid!
A vasat is tisztán ütik meg,
acél-hajód vízre lökik,
s otthont is acélból emelnek.

12

S mivel érti már az eszem,
hogy a világ nem szerzetesrend,
Én gyöngéden versbe veszem:
semmi sem ismétелhetetlen.
És én ezért énekelem -
dalom nem hiábavalóság -
Drágámnak úgy adom fejem,
akár egy aranyszínű rózsát.

1924

ERDŐDI GÁBOR

ZENG ZSIVAJA VEREBEKNEK

Zeng zshivaja verebeknek,
Éjszaka van, de világos,
Ó, az idő de vidám most,
Éjszaka van, de világos.
Friss zeneszót, üde kedvet
Zeng zshivaja verebeknek.

Árad a holdnak a fénye,
Dobd magad érte habokba.
Nincs nyugalom ilyen éjen,
Szíved az éjnek adod ma.
Árad a holdnak a fénye,
Dobd magad érte habokba.

Kedvesem ó, tán ez? tán az?
Ím ez a száj sose száraz -
Szája, a hús puha hullám
Csókkal eloltva lehull rám.
Kedvesem ó, tán ez? tán az?
Vagy a rózsanesz csupán az?

/ Árad a Hold teli fényben,³¹

/ Árad a Hold teli fényben,

---

³¹ / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

Nem tudom én, mire kellek.
Innen-e vagy valahonnan
Sír fuvolán pici dallam.
Csendben a Hold tüze mellett
Mint lilium a te melled.
Sír fuvolán pici dallam.
Nem tudom én, mire kellek.

1925

ERDŐDI GÁBOR

ZENGŐ SZÓZAT

Örvendjete!
új szentelt víz
földre alászállt!
Elfújta lángját
a havas orkán
s elhagyta fulánkját
a sárkány.

Szülőházam!
te drága föld, orosz part!
S fiaid, ó népem,
sövényeden
ki megállítottad
a Napot s a Holdat,
Az Urat dicsérjed!

Paraszi jászol
már új csillagtól lánol.
Lesz béke e világon.
egy Új Nazaret
előttetek.

/ Lesz béke s távol³²

Már zengik a pásztörök
a hajnalát.
Fény gyúlt hegyek megett.

Rohadj, te angol szörnyeteg!
Távozz a tengereken el!
Északi csodánk nem értheted,
oly idegen neked e jel.
Urunk színét se ismered fel,
E titkos hívást meg se hallhatod,
Zavaros tekintetteddel
az ajkaidat takarod.

/ Észak-csodánk nem értheted,

---

³² / jel után a „Testem viaszgyertyája” kötetben megjelent változat

A pusztába, egyre hiába
sötétet halászik ajakad,
hiába, a Nyugatnak jászla
sose hoz Krisztus-igazat.

De világ,
te mélyen szunnyadt,
ó tudd meg, eljött
a keleti csillag!
Nem oltja el Heródes,
se csecsemőknek vére!

„Táncolj, táncolj, ó Sálome,
A lábad szárnyas, könnyüöröptű,
de jön bűnhődés ideje,
Csak csókold ajkát, ó te szörnyű!”
A Keresztelő,
sebekből ő
a levágott fejét
felemelte már
S dörögnek a mennyből
már ajkai,
újra jövendől,
Szodomát:
„Ocsúdjatok!”

Ó emberek, testvéreim,
Visszhangozni ki kész?
Csak oly harc, minek vére nincs,
csak oly áldozat kell, vitéz!

Nem kell győzés, se fegyver, se sarca a sikernek, De vagyunk almája, meggye az édeni kertnek!	/ Nem kell puska, se penge, / hisz almafája, meggye / vagyunk édeni kertnek!
--	--

Vagyunk szőlőgerezdje az aranyfürtű nyárnak, Halálunkig sose lesz híja melegnek s a lángnak!	/ Vagyunk szőlő nektárja / halálig nincs hiánya / melegnek és a lángnak!
---	--

Valaki bölcs mindent e földön a maga képére varázsol, Az élőket dal melegítse, a holtakat meg fűtse álom.	/ Egy bölcs mindent e földön / elrendez majd varázslón, / élőt a dallam fűtsön, / holtat hevítsen álom.
--	--

Tanít bennünket egyre tűrve mérni és megmérteni! Nem rontásra jöttünk a földre, de hinni és szeretni!	/ Tanít bennünket tűrve / Nem rossznak jöttünk földre,
--	---

1917

ERDŐDI GÁBOR

ZÖLD TEMPLOMBAN, TÚL A HEGYEN

Zöld templomban, túl a hegyen,
hol fűzfa ejt el rózsafüzért,
szent ostyával idézgetem
ifjú tavasz ifjúi tűntét.

Leborult csuklyás fejem, ím
- előtttem állsz te láthatatlan:
zárt szempilláid selymein
kerúbok szárnya lángra lobban.

Fehér sorsot el nem borít
sok jéggé vált, kihűlt esztendő:
mint egykor, barna karjaid
szorítják rózsaszínü kendőd.

Sóhajod nyomja kecsesen
törékeny ívű gyöngé vállad,
siratod, kik túl tengeren
megkönnyezik messzi hazánkat.

Ó, imám egyre nehezebb
a lét előtt illő fohászbán -
ó, engem is áldjon kezed,
ki hontalan saját honában!

1916

ERDŐDI GÁBOR

.oOo.